

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Древни цивилизации			
2.	Код	4FO111526			
3.	Студиска програма	Историја – наставна насока			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	Година	2026-2027	Семестар	I
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	8 кредити			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	проф. д-р Нацев Трајче			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Не се потребни			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Студентите да се запознаат со древните цивилизации од 5 милениум пред наша ера до средината на 1 милениум пред наша ера.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Вовед во древните цивилизации; Староегипетска цивилизација; Култури на Блискиот исток; Сумер; Акад; Вавилонско царство и Асирија; Персија; Хетити; Феникија и Палестина; Култури во Егејскиот круг; Критска уметност (Минојско царство); Кикладска уметност; Архајска уметност во Хеленскиот културен круг; Етрурија.			
13.	Заемна поврзаност на предметите				
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Работа во групи, домашни работи, семинарски работи, индивидуални задачи, самостојно учење			
15.	Вкупен расположив фонд на време	8 ЕКТС x 30 часа = 240 часа			
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	15 недели x 3 часа = 45 часа)	
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	(15 недели x 2 часа = 30 часа)	
		16.3.	Пракса: часови		
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа	
		17.2.	Самостојни задачи: часови	60 часа	
		17.3.	Домашно учење - задачи	75 часа	
18.	Услови за потпис: 60% успех од сите предиспитни активности т.е. 42 добови од двата колоквиуми, семинарска работа, редовност на предавања и вежби				
19.	Начин на оценување				

	19.1.	Тестови: бодови	40+30 бодови			
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	10 бодови			
	19.3.	Завршен испит: бодови	30			
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)			
		51 x до 60 бода	6 (шест) (E)			
		61 x до 70 бода	7 (седум) (D)			
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)			
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)			
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)			
21	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација и евалуација од студенти				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Група автори	Osvit Civilizacije	Thames and Hudson Ltd.	1961
		2.	W. Torbrugge	Nastajanje Evrope	Otkar Kersovani	1974
		3.	F. Bourbon (ed.)	Drevne civilizacije	Mozaik knjiga	2002
	4.	Повеќе автори	Rane civilizacije od praistorije do 900 godine p.n.e.	Mladinska kniga Ljubljana	2009	
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Б. Несторовиќ	Архитектура старог света	Naucna knjiga	1974
		2.	E. Lucie-Smith	Art and Civilization	Lavrence King	1992
		3.	Dr. Petar Lisicar	Stari Istok		1972
	4.					

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии	
1.	Наслов на наставниот предмет	Предисторија	
2.	Код	4FO111626	
3.	Студиска програма	Историја – наставна насока	
4.	Организатор на студиската програма	Факултет за образовни науки	

	(единица, односно институт, катедра, оддел)				
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	2026/2027 I семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	6
8.	Наставник	Насл. вонр. проф. Гоце Наумов			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Запознавање со најраните периоди на човечкиот развој во Африка, Блискиот Исток и Европа, со посебен акцент на Балканот				
11.	Содржина на предметната програма: Вовед во предисториската археологија, археолошки и геолошки периоди (плиоцен, плеистоцен, холоцен / долен, среден и горен палеолит / мезолит / неолит / хлколит / бронзено време / железно време). Еволуција и миграции на хоминини до хомо сапиенс. Палеолитски, мезолитски, неолитски, алколитни, бронзенodobни и железodobни заедници, нивното општество, архитектура, стопанство, уметност и обреди. Региони: Блиски Исток, Африка и Европа (акцент на Балканот).				
12.	Методи на учење: Работа во групи, домашни работи, семинарски работи, индивидуални задачи и проекти, самостојно учење.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	6 ЕКТС = 180 часа			
14.	Распределба на расположивото време				
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	30	
		15.3.	Пракса: часови	30	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	Проектни задачи: часови	
		16.2.	Самостојни задачи	Самостојни задачи: часови	
		16.3.	Домашно учење - задачи	Домашно учење - задачи	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови			40
	17.2.	Индивидуална работа/ проект (презентација: писмена и усна)			10
	17.3.	Активност и учество			30
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)	
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	

19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	60% успех од сите предиспитни активности, т.е. 42 бодови од двата колоквиуми, семинарска работа, редовност на предавања и вежби.				
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски, англиски				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација и евалуација од студенти				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Повеќе автори	<i>Praistorija Jugoslovenskih zemalja, Tom I – V – paleolitsko do železno doba</i>	Akademija nauka Bosne i Hercegovine, Sarajevo	1979
		2.	Bailey, D.	Balkan Prehistory	London: Routledge	2000
	3.	Scarre, C.	<i>Human Past: World Prehistory and the Development of Human Societies</i>	London: Thames and Hudson	2012	
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	К. Ренфру, О. Бан	<i>Археологија: теорији, методи и практики</i>	Скопје: Табернакул	2009
2.		К. Гембл	<i>Основи на археологијата</i>	Скопје: Табернакул	2009	
3.	Jones, A.	Prehistoric Europe	Oxford: Wiley and Blackwell	2008		

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Класични цивилизации -1			
2.	Код	4FO111726			
3.	Студиска програма	Историја – наставна насока			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	Година	2026-2027	Семестар	1

7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6 кредити	
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	проф. д-р Трајче Нацев	
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски	
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Не се потребни	
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Да се запознаат студентите со карактеристиките и значењето на класичните цивилизации од 8 век пред н.е. до крајот на 4 век пред н.е.	
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Хронолошка рамка; Вовед во класичните цивилизации; Архајски период; Класичниот свет и ориентот; Грчка цивилизација, Грчка архитектура, Уметност, Митологија, Ширењето на грчката култура на Медитеранот. Зачетоците на римските култури на италска почва, оформувањето на Етрурската цивилизација, оформувањето на римската цивилизација и нејзиното ширење околу Медитеранот. Формите на римската цивилизација, патиштата, категориите на населбите, градовите, утврдувањата, некрополите, семејството, воспитувањето, школата, културата на облекување, стопанските гранки, риумската војска, римската религија, римското градежништво.	
13	Заемна поврзаност на предметите		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	работа во групи, домашни работи, семинарски работи, индивидуални задачи, самостојно учење	
15	Вкупен расположив фонд на време	6 ЕКТС x 30 часа = 180 часа	
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови (15 недели x 2 часа = 30 часа)
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови (15 недели x 2 часа = 30 часа)
		16.3.	Пракса: часови 30 часа
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови 30 часа
		17.2.	Самостојни задачи: часови 30 часа
		17.3.	Домашно учење - задачи 60 часа
18	Услови за потпис: 60% успех од сите предиспитни активности т.е. 42 бодови од двата колоквиуми, семинарската, редовноста на предавања и вежби		

19.	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови			40+30 бодови	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови			10 бодови	
	19.3.	Завршен испит: бодови			30 бодови	
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
21	Метод на следење на квалитетот на наставата					
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Branko Gavella	Istorija umetnosti antike Grčke	Naučna knjiga	1969
		2.	S. Hornblower and A. Spawfort, ed.	The Oxford Companion of Classical Civilization	Oxford University Press	2016
		3.	A. Grafton, G.W. Most, S. Settis, ed.	The Classical Tradition	Harvard University Press	2014
	4.	F.Durando	Drevna Grčka	Zagreb	1999	
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Georgia L. Irby, ed.	A companion to science, technology, and medicine in ancient Greece and Rome	Wiley Blackwell, Oxford	2016
		2.	H. V. Janson	Istorija umetnosti	Beograd	1978
		3.	Драгослав Срејовиќ & Александрина Цермановиќ-Кузмановиќ	Речник грчке и римске митологије, Београд 1979 (или поново издание).	Српска књижевна задруга	1979

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии
1.	Наслов на наставниот предмет	Вовед во Историјата

2.	Код	4FO111826			
3.	Студиска програма	Историја -наставна насока			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв			
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар	I
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Стојко Стојков			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Да биде запишан на програмата Историја со археологија			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Студентот да се вовед во историјата како наука, запознавајќи ги философските и методолошките проблеми поврзани со истата, со нејзината појава, развој и улога денес, со помошните историски науки и со методологијата на историската наука.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Што е историјата; Историјата како поим и значење; Развој на идејата за историјата. Развој на историската мисла и практика во антиката, средниот век и модерното време; Што се историски извори; Класификација на историските извори; Историчарот и историските факти; Помошно-историски науки – палеографија, хронологија, сигилографија, нумизматика, хералдика, генеалогичка историографија; Историографски школи и историографија; Македонска историографија; Теорија на историската наука; Историскиот метод и методологија на историската наука; Научно-истражувачки методи; Создавање на научно дело			
13.	Заемна поврзаност на предметите	Вовед во историските предмети генерално			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	предавања, вежби, дебати, дискусии, есеи, консултации, индивидуална работа, семинарски работи и презентации			
15.	Вкупен расположив фонд на време	6 ЕКТС = 180 часа			
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30	
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	30	
		16.3.	Пракса: часови	30	
17.		17.1.	Проектни задачи: часови	30	

	Други форми на активности	17.2.	Самостојни задачи: часови	30		
		17.3.	Домашно учење - задачи	30		
18	Услови за потпис - 60% успех од сите предиспитни активности т.е. 42 бодови од двата колоквиуми, проектна задача, редовноста на предавања и вежби.					
19.	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови		40		
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови		10		
	19.3.	Завршен испит: бодови		30		
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)		
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)		
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)		
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)		
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)		
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)		
21	Метод на следење на квалитетот на наставата					
22.	Литература					
	Задолжителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.1.	1.	Петреска, Даринка, Ачковска Виолета,	Осознавање на историјата,	Филозофски факултет, Скопје	2007
		2.	Стјепан Антољак,	Помошни историски науки,	Филозофски факултет	1988
		3.	Кар, Халет Едвард	Што е историјата?	Култура, Скопје	1990
		4.	Колингвуд, Робин Џорџ	Идејата за историјата	Култура, Скопје	1997
	Дополнителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.2.	1.	Александар Матковски	Грбовите на Македонија	Скопје	1990
		2.	Бобан Петровски	Хералдика и Инсигнии	Скопје	2009
		3.				

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии
1.	Наслов на наставниот предмет	Спорт и рекреација
2.	Код	2SC100126
3.	Студиска програма	Историја -наставна насока

4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар	I
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	0 ЕКТС			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	проф. д-р Билјана Попеска			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>Студентите да стекнат знаења за</p> <ul style="list-style-type: none"> • улогата и значењето на редовната физичка активност во секојдневниот живот и нејзиното влијание врз физичкото и менталното здравје, работоспособноста и општата благосостојба; • знаења за користење на физичката активност како форма на активна пауза во насока на подобрување на академските постигнувања и подобрување на продуктивноста; • сознанија за користење на различните форми на спортско – рекреативни активности како содржини на слободното време, користени во насока на севкупен личен развој и општа благосостојба 			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<ul style="list-style-type: none"> • Општа физичка подготовка (запознавање со основните принципи на физичкото вежбање, вежби за јакнење на одделни мускулни групи и регии); • Општа физичка подготовка (вежби за подобрување на снагата, брзината, координацијата, рамнотежата, агилноста; • Активности на отворено – пешачење, ориентација во природа, возење велосипед; • Аеробик, боречки спортови или партерна гимнастика (по избор на студентите); • Спортски игри - кошарка, одбојка, ракомет, фудбал (увешбување на основните елементи, нивна примена во игра и натпревар); • Пинг - понг и бадмингтон; • Активности на отворено – планинарење, возење велосипед по утврдена рута; крос; куглање; проверка на моторичките способности 			
13.	Заемна поврзаност на предметите				
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Метод на практично вежбање; метод на спортски тренинг, семинари и отворени работилници			

15	Вкупен расположив фонд на време		0 ЕКТС			
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	0 часа		
		16.2.	Вежби (практични вежби во спортска сала)	2 часа		
		16.3	Пракса: часови	0 часа		
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	0 часа		
		17.2.	Самостојни задачи: часови	0 часа		
		17.3.	Домашно учење - задачи	0 часа		
18	Услови за потпис: Минимум 60% присуство на практичните вежби.					
19.	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови		0 бодови		
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови		0 бодови		
	19.3.	Завршен испит: бодови		Не се полага завршен испит		
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
21	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација и евалуација од студенти			
22.	Литература					
	Задолжителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.1.	1.	Јовановски, Ј	Антропомоторика	Факултет за физичко образование, спорт и здравје, Скопје	2013
		2.	Никовски, Г	Рекреација	Факултет за физичко образование, спорт и здравје, Скопје	2011
		3.	Wilmore, J. & Costill, D.	Physiology of sport and exercise, (Third edition)	Champaign: Human Kinetic, Illinois.	2002
	Дополнителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.2.	1.	Haywood, K., & Getchell, N.	Life span motor development, 7th Edition	Champaign: IL. Human Kinetics.	2020

	2.	Jürimäe, T. & Jürimäe, J.	Growth, physical activity and motor development in prepubertal children.	New York: CRC Press	2001
	3.	Malina, R., Bouchard, C. & Bar – Or, O	Growth, Maturation and Physical Activity (Second Edition).	Champaign: IL. Human Kinetics.	2004
	4.	Kukolj. M	Antropomotorika	Fakultet sporta I fizickog vaspitanja, Beograd	2006

Прилог бр. 3	Предметна програма од прв, втор и трет циклус на студии				
1.	Наслов на наставниот предмет	Предисторија во Македонија			
2.	Код	4FO111926			
3.	Студиска програма	Историја – наставна насока			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв			
6.	Академска година / семестар	2026/2027	II семестар	Број на ЕКТС кредити	6.
8.	Наставник	Насл. вонр. проф. Гоце Наумов			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Воведување во палеолитот, неолитот, халколитот, бронзеното и железното време во Македонија и корелациите со Балканот				
11.	Содржина на предметната програма: Фази во предисторијата. Регионални и културни карактеристики. Предисториски едноставни и комплексни општества. Економија, социјални врски, архитектура, занаети, уметност и обреди во неолитот, енеолитот, бронзеното и железното време				
12.	Методи на учење: работа во групи, домашни работи, семинарски работи, индивидуални задачи, самостојно учење.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	6 ЕКТС x 30 часа = 180 часа			
14.	Распределба на расположивото време				
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30 часа	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	30 часа	
		15.3.	Пракса: часови	5 часа	
16.		16.1.	Проектни задачи: часови	30 часа	

	Други форми на активности	16.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа		
		16.3.	Домашно учење - задачи	55 часа		
17.	Начин на оценување					
	17.1.		Тестови	40 +20		
	17.2.		Семинарска работа/ проект (презентација: писмена и усна)	10		
	17.3.		Активност и учество	30		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)		
			од 51 до 60 бода	6 (шест) (E)		
			од 61 до 70 бода	7 (седум) (D)		
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)		
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)		
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)		
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	60% успех од сите предиспитни активности, т.е. 42 бодови од двата колоквиуми, семинарска работа, редовност на предавања и вежби.				
20.	Јазик на кој се изведув наставата	Македонски и англиски				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација и евалуација од студенти				
22.	Литература					
	22	Задолжителна литература				
	.1	Ред. бр.	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Повеќе автори	Praistorija Jugoslovenskih zemalja, Tom I-V	Akademija nauka Bosne i Hercegovine, Sarajevo	1979
		2.	Наумов, Г. и др.	Неолитските заедници во Република Македонија	Скопје: Данте	2009
		3.	Митревски, Д.	Праисторија во Република Македонија. Во Кузман, П. и др. (ур.) Македонија: милениумски културно-историски факти	Скопје: Медиа Принт и Универзитет Евро-Балкан	2013
	22	Дополнителна литература				
	.2	Ред. бр.	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Старделов, Г.	Цивилизации на почвата на Македонија 2	Скопје: МАНУ	1995
		2.	Коцо, Д.	Ареолошка карта на Република Македонија	Скопје: МАНУ	1996

		3.	Чаусидис, Н.	<i>Предисторија. Во (без уред.) Македонија културно наследство</i>	Скопје: Мисла	1995
--	--	----	--------------	--	---------------	------

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Класични цивилизации -2			
2.	Код	4FO112026			
3.	Студиска програма	Историја – наставна насока			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	Година	2026-2027	Семестар	II
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6 кредити			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	проф. д-р Трајче Нацев			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Не се потребни			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Да се запознаат студентите со карактеристиките и значењето на класичните цивилизации од 4 век пред н.е. до крајот на 6 век н.е.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Зачетоците на римските култури на италска почва, оформувањето на Етрурската цивилизација, оформувањето на римската цивилизација и нејзиното ширење околу Медитеранот. Римска архитектура, Уметност, Митологија, Ранохристијанска архитектура и уметност.			
13	Заемна поврзаност на предметите				
Римска.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	работа во групи, домашни работи, семинарски работи, индивидуални задачи, самостојно учење			
15	Вкупен расположив фонд на време	6 ЕКТС x 30 часа = 180 часа			
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	(15 недели x 2 часа = 30 часа)	
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	(15 недели x 2 часа = 30 часа)	
		16.3	Пракса: часови	30 часа	
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа	
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа	

		17.3.	Домашно учење - задачи	60 часа		
18	Услови за потпис: 60% успех од сите предиспитни активности т.е. 42 бодови од двата колоквиуми, семинарската, редовноста на предавања и вежби					
19.	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови		40+30 бодови		
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови		10 бодови		
	19.3.	Завршен испит: бодови		30 бодови		
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)		
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)		
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)		
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)		
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)		
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)		
21	Метод на следење на квалитетот на наставата					
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Bari Kanlif	Rimsko Carstvo, narodi I civilizacija izd.	Vuk Karadzic, Beograd	1980
		2.	S. Hornblower and A. Spawfort, ed.	The Oxford Companion of Classical Civilization	Oxford University Press	2016
		3.	A. Grafton, G.W. Most, S. Settis, ed.	The Classical Tradition	Harvard University Press	2014
		4.	Т.Нацев	Ранохристијанска архитектура во источните области на Р.македонија	Т.Нацев	2019
		Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Georgia L. Irby, ed.	A companion to science, technology, and medicine in ancient Greece and Rome	Wiley Blackwell, Oxford	2016
		2.	H. V. Janson	Istorija umetnosti	Beograd	1978
	3.	Драгослав Срејовиќ & Александрина Цермановиќ-Кузмановиќ	Речник грчке и римске митологије, Београд 1979 (или поново издание).	Српска књижевна задруга	1979	

		4.	Љубинка Басотова	(превод од латински на македонски јазик), Витрувиј, Десет книги за архитектурата (Vitruvius, De architectura), издавач Зумпрес, Скопје 1998	Зумпрес, Скопје	1998
--	--	----	------------------	---	-----------------	------

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Македонија во античкиот период I			
2.	Код	4FO112126			
3.	Студиска програма	Историја- наставна насока			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за Образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар	II
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	проф. д-р Љубен Тевдовски			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски/англиски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	/			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>Да се запознаат студентите со раниот историски развој и цивилизациските придобивки на македонската држава во рамките на динамиката на развој на Источниот Медитеран и Стариот свет, како и културно-историските специфики од аспект на религијата, институциите, јазикот, уметноста и други елементи кои го чинат идентитетот на Македонците и нивните соседи во антиката.</p> <p>Резултати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Знаење и разбирање на историскиот контекст: Студентите ќе стекнат знаење за општествено-економските, политичките и културните прилики на Балканот и во Стариот свет воопшто кои придонеле кон формирањето и зајакнувањето на македонската држава. - Развој на аналитички и компаративни способности: Ќе можат да ги анализираат сличностите и разликите во развојот на македонското кралство од една и соседните и блиски кралства, и хеленските полиси од друга страна. 			

		<ul style="list-style-type: none">- Истражување и препознавање на специфичните елементи на сила и слабост на македонското кралство преку историските извори, а донекаде и преку материјалната култура на овој период.- Запознавање со важни историски фактори: Ќе се запознаат со елементите на трансформација кои Персискиот империјализам и воено, политичко и културно навлегување на Балканот ги донело за македонското кралство и неговите соседи.- Критичко мислење за историските извори и поврзаноста со идентитетот и идеологијата на македонското кралство.
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<ol style="list-style-type: none">1. Извори за историјата на Античка Македонија;2. Античка Македонија – местоположба, граници, етногенеза, името Македонија и древните етноси на Балканот;3. Основањето на Македонското кралство и потеклото на династијата на Аргеадите;4. Владеењето на првите македонски владетели посведочени во историските записи - Пердика I, Аргај, Филип I, Аероп I, Алкета;5. Владеењето на Аминта I и Александар I, Македонија во времето на Хеленско-персиските војни;6. Македонија во времето на Пердика II;7. Развојот на македонската држава, општество и култура во периодот на владеењето на Архелај I;8. Борби за македонскиот престол – Аминта III, Александар II, Птолемај од Алор, Пердика III;9. Културата на античките Македонци: македонскиот пантеон, митови, легенди, култови, обичаи, празници, македонскиот календар, јазикот на античките Македонци;10. Македонските институции и социјални обичаи (кралот и кралското семејство, пелиганите, хетајрите, итн.). <p>Очекувани резултати:</p> <ul style="list-style-type: none">- Имаат познавање и критички ги анализираат историските извори кои говорат за историјата на Античка Македонија пред владеењето на Филип II и создавањето на неговата европска (балканска) империја;- Студентите се запознати подробно со клучните поими поврзани со Античка Македонија, нејзината местоположба, граници, географски региони и етногенеза;- Се запознаваат со историските, политичките и културните односи кои придонеле кон основањето и раниот развој на Македонското кралство и стабилизирањето на власта на династијата на Аргеадите;

		<ul style="list-style-type: none"> - Го анализираат специфичниот придонес на првите македонски владетели посведочени во историските записи - Пердика I, Аргај, Филип I, Аероп I, Алкета во раниот развој и предизвиците на македонската држава; - Имаат познавање и критички ги анализираат раните историски извори од периодот на Хеленско-персиските војни: особено од аспект на владеењето и стабилизирањето на македонската држава под власта на кралевите Аминта I и Александар I. - Се запознаваат со историските, политичките и културните прилики во Македонија во периодот на владеење на Пердика II; - Ги сфаќаат културните, религиозните, економско-социјалните, политичките и технолошките промени во македонската држава, општество и култура во периодот на владеењето на Архелај I; - Се запознаваат со историските и политичките прилики предизвикани од борбите за македонскиот престол на непосредните претходници на кралот на Филип II; - Го сфаќаат значењето за македонското општество на кралот, дворската култура и институциите и социјалните обичаи поврзани со нив; - Имаат познавање за македонскиот пантеон, митови, легенди, култови, обичаи, празници, македонскиот календар, како и јазикот на античките Македонци. 		
13	Заемна поврзаност на предметите	Класични цивилизации 1, Класични цивилизации 2, Класична археологија, Македонија во античкиот период 2., Епиграфика и нумизматика		
14	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Предавања, вежби, дебати, дискусии, есеи, консултации, индивидуална и групна работа, семинарски работи и презентации.		
15	Вкупен расположив фонд на време	6 ЕКТС x 30 часа = 180 часа		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30 часа
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	30 часа
		16.3	Пракса: часови	5 часа
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа
		17.3.	Домашно учење - задачи	55 часа
18	Услови за потпис 60% успех од сите предиспитни активности, т.е. 42 бодови од двата колоквиуми, проектна задача, редовноста на предавања и вежби.			
19.	Начин на оценување			
	19.1.	Тестови: бодови	40 +20	

	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови				10
	19.3.	Завршен испит: бодови				30
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)			до 50 бода	5 (пет) (F)	
				51 x до 60 бода	6 (шест) (E)	
				61 x до 70 бода	7 (седум) (D)	
				од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)	
				од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)	
				од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)	
21	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација и евалуација од студенти			
22.	Литература					
	Задолжителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.1.	1.	Наде Проева	Историја на Аргеадите, Historia Antiqua Macedonica, Книга 8	Графотисок, Скопје	2004
		2.	Катерина Младеновска-Ристовска	Македонскиот крал Архелај	Bibliotheca Macedonica Скопје	2014
		3.	Наде Проева	Религијата на античките Македонци, Historia Antiqua Macedonica 11	Графотисок, Скопје	2014
	Дополнителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.2.	1.	Херодот	Историја	Зумпрес, Скопје	1998
		2.	Eugene N. Borza	In the Shadow of Olympus: The Emergence of Macedon	Princeton University Press	1992
		3.	Љубен Тевдовски	Класични цивилизации	Универзитет Гоце Делчев - Штип	2020

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии
1.	Наслов на наставниот предмет	Култови и религии во праисторијата, антиката, средниот век во Македонија
2.	Код	4FO112226
3.	Студиска програма	Историја- наставна насока

4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за Образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар	II
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	проф. д-р Љубен Тевдовски			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски / англиски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	/			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>Да се запознаат студентите со култовите и религиозните форми од праисторијата, антиката и средниот век на тлото или поврзани со тлото на Македонија, нивната материјална култура, ритуали и културно-историски контексти.</p> <p>Резултати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Знаење и разбирање на поширокиот историски и културен контекст: Студентите ќе стекнат основно знаење за општествено-економските, политичките и културните прилики кои биле клучни во трансформативниот процес на религиите и религиозниот во Стариот свет. - Развој на аналитички и компаративни способности: Ќе можат да ги анализираат сличностите и разликите на религиозните традиции и практики на Медитеранот и пошироко, како и со нив поврзаните ритуали и материјална култура. - Истражување и препознавање на пошироките тенденции и религиозни трансформации и концепции преку историските извори, а особено преку материјалната култура на овој период. - Критичко мислење поврзано со континуитет и иновација во поширокиот процес на трансформација на политеизмот, преку мегатеизмот, во монотеизам. - Запознавање со важни историски фактори и културни поими: поврзаноста на пред-христијанската, рано-христијанската и средновековната материјална култура на религијата, како и поврзаните симболи и ритуали, со идентитетските и идеолошките трансформации во Стариот свет. 			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	11. Вовед во предметот и наставните единици кои ги опфаќаат култовите и религиите од праисторијата до средниот век во Македонија;			

		<p>12. Позначајни појавни форми на почитување на култовите во праисторијата во Македонија;</p> <p>13. Локалните, регионалните и интернационалните култови, симболи и религиски концепти во прото-историскиот и класичниот период;</p> <p>14. Култот кон владетелот;</p> <p>15. Синкретички божества и култови од хеленистичкиот период;</p> <p>16. Пост-хеленистички развој и придонесот на Рим;</p> <p>17. Раното христијанство и неговиот пагански контекст;</p> <p>18. Ранохристијанските центри во Македонија;</p> <p>19. Материјалната култура и ритуалите на античката религија во Македонија;</p> <p>20. Рано-христијански базилики и рано-христијанска култура во Македонија;</p> <p>21. Позначајни христијанските храмови и материјална култура од средниот век во Македонија.</p> <p>Очекувани резултати:</p> <ul style="list-style-type: none">- Студентите се запознати со општите поими кои ја дефинираат или се поврзани со трансформацијата на религијата и религиозното низ историјата;- Имаат познавање за култовите во праисторијата во Македонија и поширокиот контекст на нивниот развој;- Критички ги анализираат поврзаноста и иновациите во локалните, регионалните и интернационалните култови, симболи и религиски концепти во прото-историскиот и класичниот период;- Го сфаќаат значењето, распространетоста и влијанието врз општеството и заедниците на култот кон владетелот, со фокус на хеленистичкиот период;- Се запознаваат со процесот на синкретизација на божества и култови од хеленистичкиот период и општествениот и културен развој поврзан со него;- Се запознаваат со придонесот на Рим кон религиозните и пошироките трансформации во Медитеранот и создавањето на пост-хеленистичката религиозна динамика;- Создаваат критичка рамка за анализа на трансформативниот процес и елементите на континуитет помеѓу политеистичкиот и монотеистичкиот контекст на Стариот свет;- Се запознаваат со историските, политичките и културните контексти во кои се развиле и
--	--	--

		<p>кои ги креирале ранохристијанските центри во Македонија;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Имаат познавање и критички ги анализираат материјалната култура и ритуалите на античките религии во Македонија. - Се запознаваат со позначајни ранохристијански базилики и ранохристијанската култура на плото на Македонија; - Се запознаваат со позначајни христијански храмови и материјална култура од средниот век на плото на Македонија. 				
13	Заемна поврзаност на предметите	Праисторија на Македонија, Класични цивилизации 2, Хеленистички монархии, Класична археологија, Византиска култура, Културна историја на Македонија				
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Предавања, вежби, дебати, дискусии, есеи, консултации, индивидуална и групна работа, семинарски работи и презентации.				
15	Вкупен расположив фонд на време	6 ЕКТС x 30 часа = 180 часа				
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30 часа		
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	30 часа		
		16.3.	Пракса: часови	5 часа		
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа		
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа		
		17.3.	Домашно учење - задачи	55 часа		
18	Услови за потпис 60% успех од сите предиспитни активности, т.е. 42 бодови од двата колоквиуми, проектна задача, редовноста на предавања и вежби.					
19.	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови			40 +20	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови			10	
	19.3.	Завршен испит: бодови			30	
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
21	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација и евалуација од студенти			
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година

		1.	Ѓ.Старделов, П.Х. Илиевски, М.Матевски, Ц.Грозданов, уредници	Религиите и религиските аспекти на материјалната и духовната култура на почвата на Република Македонија	Македонска Академија на Науки и Уметности	1996
		2.	Паско Кузман, уредник	Македонија- Милениумски културно- историски факти	МПМ, Универзитет Евро-Балкан	2013
		3.	Вера Битракова - Грозданова	Религија и уметност во антиката во Македонија	Институт за историја на уметност со археологија, Македонска Цивилизација,	1999
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	V.Bitrakova Grozdanova, L.Bricault, M.J.Versluys ; A.Nikoloska, S.Müsken, ed.	Romanising oriental gods?: religious transformations in the Balkan provinces in the Roman period.: new finds and novel perspectives.	Universiteit Leiden, Macedonian Academy of Arts and Sciences	2015
		2.	Philip F. Esle, ed.	The early Christian world	Routledge, London & New York	2002
		3.	Љубен Тевдовски	Класични цивилизации	Универзитет Гоце Делчев - Штип	2020

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Практична настава 1			
2.	Код	4FO112326			
3.	Студиска програма	Историја наставна насока			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за Образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	година	2026//27	семестар	II

7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	2 ЕКТС		
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	проф.д-р Оливер Цацков		
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски		
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	/		
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Стекнување на практични знаења од реализацијата на воспитно-образовниот процес, методологија на истражувањето на архивска документација и историска литература преку директна вклученост на студентите со вклучување во воспитно-образовниот процес, практична работа во архив, библиотека и музеи, односно во институциите кои се од областа на студиската програма.		
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	/		
13.	Заемна поврзаност на предметите	/		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	<p>практична работа; консултации со менторите за пракса; водење дневник за практична работа; изработка на самостојна презентација од извршената пракса.</p> <p>Практичната настава која се реализира од областа на студиската програма е усогласена со:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Правилник за начинот и условите за организирање на практичната настава за студентите (Службен весник на Република Македонија бр.71/09 и 120/10), и - Правилник за реализирање на практична настава за студентите на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип (Универзитетски гласник бр. 28/13). 		
15.	Вкупен расположив фонд на време	2 ЕКТС 0+0+2 x 30 часа = 60 часа		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	/
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	/
		16.3.	Пракса: часови	
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	/
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа
		17.3.	Домашно учење - задачи	30 часа

18	Услов за добивање потпис и за стекнување на 4 ЕКТС е реализација на практичната настава предвидена во студиската програма, предаден дневник со евиденција за секојдневните активности потпишан од интерен ментор (од факултетот) и екстерен ментор (од институција- училиштето).					
19.	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови				
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови				
	19.3.	Завршен испит: бодови				
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)			/	/	
				/	/	
				/	/	
				/	/	
				/	/	
				/	/	
21	Метод на следење на квалитетот на наставата					
22.	Литература					
	Задолжителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.1.	1.	/	Педагошка евиденција и документација на менторските училишта	/	/
		2.		Закон за основно образование		
		3.		Правилник за начинот и условите за организирање на практичната настава за студентите (Службен весник на Република Македонија бр.71/09 и 120/10		
	Дополнителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.2.	1.	/	/	/	/
		2.				
		3.				

Прилог бр.3	Предметна програма од прв циклус на студии
-------------	--

1.	Наслов на наставниот предмет	Македонија во античкиот период 2		
2.	Код	4FO112426		
3.	Студиска програма	Историја- наставна насока		
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за Образовни науки		
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв		
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар III
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	8		
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	проф. д-р Љубен Тевдовски		
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски/англиски		
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	/		
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>Да се запознаат студентите со историски развој на македонската држава во периодот на владеењето на Филип II и Александар III Македонски и да ја разберат трансформацијата на македонското кралство во европски хегемон и светска империја.</p> <p>Резултати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Знаење и разбирање на историскиот контекст: Студентите ќе стекнат знаење за општествено-економските, политичките и културните прилики на Балканот и во Стариот свет воопшто кои трансформирање на македонската држава во европски и светски хегемон. - Развој на аналитички и компаративни способности: Ќе можат да ги анализираат сличностите и разликите во развојот на македонското кралство од една и персиската империја и хеленските полиси од друга страна. - Истражување и препознавање на специфичните елементи кои на македонското кралство му дале предност пред останатите во епохата, преку историските извори, а донекаде и преку материјалната култура на овој период. - Запознавање со важни историски фактори: Ќе се запознаат со елементите на рана трансформација кои македонскиот империјализам и воено, политичко и културно навлегување најпрво во Хелада и на Балканот, а подоцна и до Индија, ги донело за Стариот Свет. - Критичко мислење за историските извори и поврзаноста со идентитетот и идеологијата на македонското кралство под Филип II и Александар III Македонски. 		

12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<p>22. Подем на македонската држава под Филип II Македонски;</p> <p>23. Историографските и реторичките извори за владеењето на Филип II;</p> <p>24. Филиповата држава – парадигма на државното уредување на Македонија;</p> <p>25. Воените, политичките и дипломатски успеси на Филип II;</p> <p>26. Изгубени и подоцнежни дела за Александар III Македонски;</p> <p>27. Првите политички и воени дејства на младиот Александар;</p> <p>28. Походот на Исток: освојувањето на Предна Азија, Фојникија и Египет, главните битки против персискиот крал Дареј III и крајот на Персиската држава;</p> <p>29. Освојувањето на источноиранските сатрапии и походот во Индија;</p> <p>30. Владеењето на Александар како парадигма за исклучителни цивилизаторски придобивки;</p> <p>Очекувани резултати:</p> <ul style="list-style-type: none">- Студентите се запознаваат со (и го анализираат) специфичниот придонес на Филип II во трансформацијата на македонската држава, војска, политика и институции;- Имаат познавање и критички ги анализираат историските извори кои говорат за историјата на Античка Македонија за време на владеењето на Филип II и создавањето на неговата европска (балканска) империја;- Студентите се запознати подробно и ги анализираат низ компаративна перспектива елементите на македонската држава во периодот на Филип II, преку континуитет и иновации, со претходните и идните македонски владетели;- Се запознаваат со најзначајните воени, политички и дипломатски успеси на Филип II;- Имаат познавање и критички ги анализираат историските извори кои пренесуваат дела на современици, но и подоцнежни извори од периодот на владеење на Александар III;- Се запознаваат со историските, политичките и културните односи Македонија и надвор од неа, во првите години на воено-политичка активност и владеење на Александар III Македонски;- Имаат сознанија за Походот на Исток, неговите фази и најзначајни битки, како и
-----	---	--

		падот на персиската и воспоставувањето на македонската империја во Бабилон; - Го сфаќаат значењето на владеењето на Александар како универзална парадигма за исклучителни цивилизаторски придобивки.			
13	Заемна поврзаност на предметите	Класични цивилизации 1, Класични цивилизации 2, Класична археологија, Македонија во античкиот период 1, Епиграфика и нумизматика			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Предавања, вежби, дебати, дискусии, есеи, консултации, индивидуална и групна работа, семинарски работи и презентации.			
15	Вкупен расположив фонд на време	8 ЕКТС x 30 часа = 240 часа			
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	45 часа	
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	30 часа	
		16.3	Пракса: часови	/	
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа	
		17.2.	Самостојни задачи: часови	60 часа	
		17.3.	Домашно учење - задачи	75 часа	
18	Услови за потпис 60% успех од сите предиспитни активности, т.е. 42 бодови од двата колоквиуми, проектна задача, редовноста на предавања и вежби.				
19.	Начин на оценување				
	19.1.	Тестови: бодови		40 +30	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови		10	
	19.3.	Завршен испит: бодови		30	
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)	
21	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација и евалуација од студенти			
22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач
1.	Наде Проева	Историја на Аргеадите, Historia Antiqua Macedonica, Книга 8	Графотисок, Скопје	2004	

	2.	Elizabeth Carney and Daniel Ogden ed.	Philip II and Alexander the Great - Father and Son, Lives and Afterlives	Oxford University Press	2010
	3.	Љубен Тевдовски	Хеленистички монархии – философијата на Александровата екумена	Универзитет Гоце Делчев - Штип	2025
22.2.	Дополнителна литература				
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	1.	Timothy Howe, Frances Pownall	Ancient Macedonians in the Greek and Roman Sources. From History to Historiography	The Classical Press of Wales	2018
	2.	Демостен	Говори	Култура, Скопје	1995
	3.	Аријан	Александровата анабаза	Патрија, Скопје	2000

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Империјата на Новиот Рим (324 – 1025)			
2.	Код	4FO112526			
3.	Студиска програма	Историја наставна насока			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв			
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар	III
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	8			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Стојко Стојков			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски, англиски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Запишан семестар согласно со правилникот за прв циклус.			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Студентите да ја разберат историјата на средновековната Римска империја (Византија), нејзиниот континуитет, традиции и промени, да ги			

		осознаат спецификите на византискиот свет, местото и улогата на империјата во цивилизацискиот развој на Европскиот и Медитеранскиот свет, да стекнат вештина во користење на византиските извори и во интерпретација на процесите и појавите.		
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Вовед во историјата на Новиот рим; кризата во третиот век и реформирањето на Римската империја; Константин I и основањето на Новиот Рим; Борба за вистинска религија: првите вселенски собори; Источната империја и падот на Западот; Јустинијан I: Обид за обнова целоста на Римската империја – успеси и крах. Кризата во VI в. Борба за опстанок до почеток на VIII век: Перси, Араби, Авари и Словени; Иконоборската криза (717-843): Почеток на обновата – IX в. Верска експанзија и културна обнова; Македонската династија Византија во X век: време на територијална експанзија; Културен процут; апогеј на средновековната империја – времето на Василиј II.		
13	Заемна поврзаност на предметите	Предуслов за запишување на Империјата на Новиот Рим (1025 – 1453)		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Предавања, вежби, дебати, дискусии, есеи, консултации, индивидуална и групна работа, семинарски работи и презентации.		
15	Вкупен расположив фонд на време	8 ЕКТС x 30 часа = 240 часа		
16.	Форми на наставните активности	Предавања-теоретска настава. часови (15 недели x 3 часа = 45 часа)	Предавања- теоретска настава. часови (15 недели x 3 часа = 45 часа)	30 часа
		Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови (15 недели x 3 часа = 45 часа)	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови (15 недели x 3 часа = 45 часа)	30 часа
		Пракса: часови	Пракса: часови	30 часа
17.	Други форми на активности	Проектни задачи: часови	Проектни задачи: часови	30 часа
		Самостојни задачи: часови	Самостојни задачи: часови	30 часа
		Домашно учење - задачи	Домашно учење - задачи	30 часа
18	Услови за потпис - 60% успех од сите предиспитни активности т.е. 42 бодови од двата колоквиуми, проектна задача, редовноста на предавања и вежби			
19.	Начин на оценување			
	19.1.	Тестови: бодови		2 X 20 = 40

	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови				10	
	19.3.	Завршен испит: бодови				30	
20.	Критериуми за оценување (бодови/оценка)			до 50 бода	5 (пет) (F)		
				51 x до 60 бода	6 (шест) (E)		
				61 x до 70 бода	7 (седум) (D)		
				од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)		
				од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)		
				од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)		
21	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација				
22.	Литература						
	22.1.	Задолжителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година	
		1.	Георги Острогорски	Историја на Византија	Скопје	1992	
		2.	Група автори, ed. Guglielmo Cavallo	The Byzantines	The University of Chicago press	1997	
		3.	Timoty. E. Gregory	A History of Byzantium	Blackwell	2005	
	22.2.	Дополнителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година	
		1.	Група автори	Oxford Handbook of Byzantine studies	Oxford university press	2009	
		2.	John Haldon	The Palgrave Atlas of Byzantine History	New York	2010	
		3.	Д. Оболенски	Византискиот комонвелт. Источна Европа 500-1453	Скопје	2002	
	4.	Жан – Клод Шене, Бернар Флизен	Византија. Историја и цивилизација	Clio	2010		

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии
1.	Наслов на наставниот предмет	Хеленистички монархии
2.	Код	4FO112626

3.	Студиска програма	Историја- наставна насока			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за Образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар	III
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	проф. д-р Љубен Тевдовски			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски/англиски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	/			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>Да се запознаат студентите со хеленистичките монархии од 4 век пред н.е. до 1 век пред н.е., нивните историски, политички и културни карактеристиките и значењето во поширокиот географски простор и историски развој.</p> <p>Резултати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Знаење и разбирање на историскиот контекст: Студентите ќе стекнат знаење за општествено-економските, политичките и културните прилики на Стариот свет во периодот на владеење на хеленистичките монархии. - Развој на аналитички и компаративни способности: Ќе можат да ги анализираат сличностите и разликите на птолемајскиот, селевкидскиот и антигонидскиот систем на управа, економија и културни политики. - Истражување и препознавање на идејните трансформации и концепции преку историските извори, а особено преку материјалната култура на овој период. - Запознавање со важни историски фактори: Ќе се запознаат со елементите на континуитет и иновација помеѓу македонскиот децентрализиран империјален модел и неговите претходници, персискиот и новоасирскиот. - Критичко мислење за историските извори и поврзаноста со идентитетот и идеологијата на авторите во минатото и во сегашноста: Студентите преку специфична анализа на римските и подоцнежните извори кои говорат за хеленистичкиот период, ќе ги разберат механизмите на историско помнење и аналитичките алатки, но и препреки и лимити на проучувачот. 			

12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<p>31. Вовед во хеленистичкиот период;</p> <p>32. Историски извори и археолошки материјал на хеленистичкиот период;</p> <p>33. Заедничките културни, религиозни, економско-социјални, политички и технолошки карактеристики на хеленистичкиот свет;</p> <p>34. Историски, политички и културни специфики на династијата на Птолемаидите;</p> <p>35. Историски, политички и културни специфики на династијата на Селевкидите,</p> <p>36. Историски, политички и културни специфики на династиите на Антипатридите и Антигонидите,</p> <p>37. Историски, политички и културни специфики на династијата на Аталидите,</p> <p>38. Историски, политички и културни специфики на династијата кои владееле во Бактрија и Индија и другите помали династички центри;</p> <p>39. Дворската култура и култот кон владетелот;</p> <p>40. Специфичниот придонес на хеленистичкиот свет во поширокиот историски развојот на науката, културата и политичките концепти;</p> <p>41. Влијанието на хеленистичкото наследство од Рим и Партија до 18 век.</p> <p>Очекувани резултати:</p> <ul style="list-style-type: none">- Студентите се запознати со општите поими кои го дефинираат или се поврзани со хеленистичкиот период;- Имаат познавање и критички ги анализираат историските извори и археолошки материјал поврзан со истражувањето на хеленистичкиот период;- Ги сфаќаат заедничките културни, религиозни, економско-социјални, политички и технолошки карактеристики на различните династички центри и на хеленистичкиот свет воопшто;- Се запознаваат со историските, политичките и културните специфики на династијата на Птолемаидите, како на териториите на кои владее, така и на териториите кон кои претендира;- Се запознаваат со историските, политичките и културните специфики на династијата на Селевкидите, како на териториите на кои владее, пред се во Азија, така и на териториите кон кои претендира;- Се запознаваат со историските, политичките и културните специфики на династиите на Антипатридите и Антигонидите, во Македонија и на другите територии на кои
-----	---	--

		<p>владаат, но и на териториите кон кои претендираат;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Се запознаваат со историските, политичките и културните специфики на династијата на Аталидите, и нивните односи со поголемите династии, а пред се Селевкидите. - Се запознаваат со историските, политичките и културните специфики на династиите владееле во Бактрија и Индија и другите помали династички центри; - Го сфаќаат значењето на дворската култура и култот кон владетелот во хеленистичкиот период. - Го анализираат специфичниот придонес на хеленистичкиот свет во поширокиот историски развојот на науката, културата и политичките концепти; - Имаат познавање и критички го анализираат влијанието на хеленистичкото наследство од Рим и Партија до 18 век. 		
13	Заемна поврзаност на предметите	Класични цивилизации 1, Класични цивилизации 2, Класична археологија, Македонија во античкиот период 2., Епиграфика и нумизматика		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Предавања, вежби, дебати, дискусии, есеи, консултации, индивидуална и групна работа, семинарски работи и презентации.		
15	Вкупен расположив фонд на време	6 ЕКТС x 30 часа = 180 часа		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30 часа
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	30 часа
		16.3	Пракса: часови	5 часа
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа
		17.3.	Домашно учење - задачи	55 часа
18	Услови за потпис 60% успех од сите предиспитни активности, т.е. 42 бодови од двата колоквиуми, проектна задача, редовноста на предавања и вежби.			
19.	Начин на оценување			
	19.1.	Тестови: бодови	40 +20	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	10	
	19.3.	Завршен испит: бодови	30	
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)

		од 91 до 100 бода	10 (десет) (А)			
21	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација и евалуација од студенти				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Љубен Тевдовски	Хеленистички монархии – Философијата на Александровата екумена	Универзитет Гоце Делчев - Штип	2025
		2.	Christian Habicht	The Hellenistic Monarchies	The University of Michigan Press	2006
		3.	Roger S. Bagnall and Peter Derow, ed.	The Hellenistic Period : historical sources in translation	Blackwell Publishing, Oxford	2004
	Дополнителна литература					
	22.2.	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Glenn R. Bugh	The Cambridge companion to the Hellenistic world	Cambridge University Press	2006
2.		Rolf Strootman	The Hellenistic Royal Court.Court Culture, Ceremonial and Ideology	Universiteit Utrecht	2003	
3.		Љубен Тевдовски	Класични цивилизации	Универзитет Гоце Делчев - Штип	2020	

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Философија на историјата			
2.	Код	4FO115226			
3.	Студиска програма	Историја -наставна насока			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	Година	2026/27	семестар	III
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Трајче Стојанов			

9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски, англиски
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	нема
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<ul style="list-style-type: none"> - Студентите стекнуваат основни знаења од философските учења и концепти за историјата; - Студентите го подигаат сопствениот капацитет за анализа, на разни философски идеи и развиваат критичко мислење за историските собитија; - Знаење за историските концепти, нивните философски контексти; - Ги препознаваат философските основи на историските идеи на истокот на Европа; - Способни се за философска анализа на современите историски идеи и состојби; - Изострување на историската рефлексивност за себе си, светот и општествените состојби; - Развивање на способност за истражување и генерирање на нови идеи; - Развој на комуникациските вештини, преку усвојување на специфичниот философски категоријален апарат; - Способност за интердисциплинарно поврзување на содржините; - Интеракција помеѓу (стручни и тесно стручни) содржини - практична употреба на знаењата од философијата; - Интериоризација на (естетички, етички, научни, професионални), вредности
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<p>1. Што е философија: предмет, поим, методи; Гранки на философијата - резултат: разбира што е философијата и нејзиниот предмет на проучување</p> <p>2. Што е философија на историјата: предмет, цели, задачи - Разбира што е философија на историјата како философска дисциплина</p> <p>3. Историја на философијата на историјата - Го знае историскиот развој на дисциплината</p> <p>4. Теории за времето (времето и историјата) - Различкува различни интерпретативни модели на историското време</p> <p>5. Од митос до логос – античко разбирање на историјата - Ја воочува разликата помеѓу научното и митолошкото (ненаучното), толкување на историјата</p> <p>6. Некои теории за настанок на државите (теориите на природното право и општествениот договор) - Разбира хипотези за настанокот на државите</p> <p>7. Августин и средновековното разбирање на историјата</p>

		<p>- Ја познава интерпретативната рамка на историјата во Средниот век</p> <p>8. Жанбатиста Вико</p> <p>- Го разбира значењето на идеите на основачот на философијата на историјата</p> <p>9. Хегеловата философија на историјата</p> <p>- Способен е да ја разбере философијата на историјата на Хегел</p> <p>10. Од социјал-утопистите до Маркс</p> <p>- Ги разбира идеите на социјал-утописите и Маркс</p> <p>11. Малите нации во потрага по историска смисла</p> <p>- Ги користи знаењата за интерпретација на историскиот контекст на малите нации</p> <p>12. Македонија во философско историски контекст: најважните историски моменти за развојот на македонската национална свест</p> <p>- Ги аплицира идеите од историјата на философијата на историјата за интерпретација на македонската философско-историска матрица</p> <p>13. Глобализација и историја</p> <p>- Дедуцира знаења за светско-историските процеси во ера на глобализација</p>		
13	Заемна поврзаност на предметите			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	<p>Предавања</p> <p>Презентации</p> <p>Семинари на теми од вон-наставни, актуелни содржини</p> <p>Анализа на текст/филм/театар/книжевни творби и сл.</p> <p>Дебата и дискусија</p> <p>Анализа на проблем/проблемско учење</p> <p>Индивидуални задачи (домашни работи, самостојни презентации и сл.)</p> <p>Самостојно истражување (интернет, библиографија, библиотека, медиуми и сл.)</p>		
15.	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава.	30 часа часови
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15 часа
		16.3.	Пракса: часови	
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа
		17.3.	Домашно учење - задачи	15 часа
18	Услови за потпис	42 бода		
19	Начин на оценување			
	19.1.	Тестови: бодови		40

	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	30			
	19.3.	Завршен испит: бодови	30			
20	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)			
		51 x до 60 бода	6 (шест) (E)			
		61 x до 70 бода	7 (седум) (D)			
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)			
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)			
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	<p>Придружна евалуација на студентите и самоевалуација</p> <p>Познавање на содржината на предметот (преку двата писмени колоквиуми)</p> <p>Увид во оралните, реторички вештини, ниво на усвоен категоријален апарат и увид во комуникациските и способностите за аргументација, како и способност за елаборација на проблем и анализа (преку усниот дел од испитот – приказ на прочитано дело, преку дебатите и дискусиите, самостојните презентации и сл.)</p> <p>Увид во нивото на писмено изразување и литературни вештини (преку семинарските, есеите и домашните задачи).</p> <p>Активност и ниво на интерес (преку присуство, истражување на интернет извори, прибирање на библиографија и сл.).</p> <p>Способност за поставување на проблем, негова елаборација и аргументација (низ есеите, компарација на етичките учења и анализите на текст/филм/театар/книжевни дела и сл.)</p>				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Milošević, Nikola	<i>Ima li istorija smisla?</i>	Grigorije Božović, Pristna	1998
		2.	Šešić, Bogdan	<i>Filozofija istorije: Smisao istorije</i>	Matica srpska, Novi Sad	1986
	3.	Predrag Vranicki	<i>Filosofija Historije</i>	Naklada, Zagrab	2001	
22.2.	Дополнителна литература					
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година	

		1.	Georg Vilhelm Fridrih Hegel	Filosofija istorije	Fedon, Beograd	2006
		2.	Antonio Gramši	Filozofija istorije i politike	Slovo ljubve	2001
		3.	Кар	Што е историјата?	Култура , Скопје	2001

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Византиска култура			
2.	Код	4FO112726			
3.	Студиска програма	Историја- наставна насока			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за Образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар	IV
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	проф. д-р Љубен Тевдовски			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	/			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>Да се запознаат студентите со карактеристиките и значењето на Византиската култура и идеолошките и културните детерминанти на Византија, како централен носител на културниот континуитет и промените помеѓу античкиот период и модерноста на Балканот, Блискиот исток, медитеранот и во Европа.</p> <p>Резултати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Знаење и разбирање на историскиот контекст: Студентите ќе стекнат знаење за општествено-економските, политичките и културните прилики на Источниот Медитеран кои придонеле кон формирањето и трансформациите на византиската култура. - Развој на аналитички и компаративни способности: Ќе можат да ги анализираат сличностите и разликите на византиската култура, со културните традиции на хеленистичките монархии и Рим. 			

		<ul style="list-style-type: none"> - Истражување и препознавање на идејните трансформации и концепции преку историските извори, а особено преку материјалната култура на овој период. - Запознавање со важни историски фактори: Ќе се запознаат со елементите на континуитет и иновација помеѓу поширокиот блиско-источен империјален модел и дворски традиции и оние на Византија. - Критичко мислење за историските извори и поврзаноста со идентитетот и идеологијата на авторите во минатото и во сегашноста: Студентите преку специфична анализа на византиските извори кои говорат за христијанството и класичните традиции на Источниот Медитеран, ќе ги разберат механизмите на историско помнење и аналитичките алатки, но и препреки и лимити на проучувачот.
12.	<p>Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје</p>	<p>42. Вовед кон идентитетите и културата на Новиот Рим;</p> <p>43. Византија како пост-хеленистички културен и политички продукт;</p> <p>44. Христијанската идеологија и уметност во класичниот и хеленистичкиот контекст;</p> <p>45. Иконоборството и теолошкиот и политичкиот универзализам;</p> <p>46. Македонската ренесанса и Византија како фенер на европската средновековна култура;</p> <p>47. Идеите, идеологијата и резултатите на кирило-методиевскиот проект;</p> <p>48. Византиската култура на Балканот и раните форми на <i>translatio imperii</i>;</p> <p>49. Византиската идеологија, култура, знаење и политики и влијанието на ренесансата и раната модерна Европа;</p> <p>50. Уметноста на Византија: кратка систематизација на појавни форми и периодизација;</p> <p>51. Истражувањата и современите разбирања за Византиската култура - помеѓу класичното и ориенталното наследство;</p> <p>52. Македонија и византиската култура и културно наследство.</p> <p>Очекувани резултати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Студентите се запознати со општите поими кои го дефинираат или се поврзани со идентитетите и културата на Новиот Рим - Византија; - Имаат познавање и критички ги анализираат континуитетот и промените помеѓу Византија и хеленистичките монархии и пост-хеленистичкиот Источен Медитеран;

		<p>идеологија, дворска култура, уметнички, научни и религиозни традиции;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Се запознаваат со историскиот, политичкиот и културниот контекст на развојот на христијанската идеологија и уметност во Источниот Медитеран; - Се запознаваат со појавата на иконоборството од аспект на пошироките историски, теолошки и политички контексти на империјалниот универзализам; - Ги сфаќаат карактеристиките Македонската ренесанса во Византија и влијанието врз европската средновековна култура; - Се запознаваат со основните идеи, идеологијата и резултатите на кирило-методијевскиот проект; - Го сфаќаат значењето на Византиската култура во формирањето и културата на раните форми на <i>translatio imperii</i> на Балканот; - Имаат познавање и критички го анализираат влијанието на Византиската идеологија, култура, знаење и политики врз развојот на раната модерна Европа; - Се запознаваат со уметноста на Византија преку кратка систематизација на појавни форми и периодизација; - Се запознаваат со новиот пристап во истражувањата и современите разбирања за Византиската култура; - Имаат општи познавања за византиската култура и културно наследство на тлото на Македонија. 		
13	Заемна поврзаност на предметите	Империја на новиот Рим (324 -1025), Империја на новиот Рим (1025-1453), Хеленистички монархии, Македонија во средниот век, Културна историја на Македонија.		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Предавања, вежби, дебати, дискусии, есеи, консултации, индивидуална и групна работа, семинарски работи и презентации.		
15	Вкупен расположив фонд на време	6 ЕКТС x 30 часа = 180 часа		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30 часа
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	30 часа
		16.3	Пракса: часови	5 часа
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа

		17.3.	Домашно учење - задачи	55 часа		
18	Услови за потпис 60% успех од сите предиспитни активности, т.е. 42 бодови од двата колоквиуми, проектна задача, редовноста на предавања и вежби.					
19.	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови		40 +20		
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови		10		
	19.3.	Завршен испит: бодови		30		
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)		
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)		
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)		
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)		
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)		
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)		
21	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација и евалуација од студенти			
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Liz James, ed.	A companion to Byzantium	Blackwell Publishing Oxford	2010
		2.	Eva R. Hoffman, ed.	Late Antique and Medieval Art of the Mediterranean World	Blackwell Publishing Oxford	2007
		3.	Henry Maguire, ed.	Byzantine court culture from 829 to 1204	Harvard University Press	1997
22.2.	Дополнителна литература					
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година	
	1.	Anthony Kaldellis and Niketas Siniosoglou, ed.	The Cambridge Intellectual History of Byzantium	Cambridge University Press	2017	
	2.	Cyril Mango	The Art of the Byzantine Empire 312-1453	University of Toronto Press	1986	
	3.	Цветан Грозданов	Живописот на Охридската архиепископија : студии	МАНУ Скопје	2007	

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Империјата на Новиот Рим (1025 - 1453)			
2.	Код	4FO112826			
3.	Студиска програма	Историја наставна насока			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв			
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар	IV
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Стојко Стојков			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски, англиски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Запишан семестар согласно со правилникот за прв циклус.			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Студентите да ја запознаат историјата на Византија во посочениот период, нејзиното место во изградбата на нашата култура, да стекнат вештина во користење на византиските извори и во интерпретација на процесите и појавите.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Крајот на македонската династија. Кризата во XI в. Освојување од Турците Селџуци на Мала Азија. Алексј Комнин и поставувањето на империјата на нови основи. Времето на Комнините. Дезинтеграција на империјата: династијата на Ангелите. Четвртиот крстоносен поход и падот на империјата. Државите наследнички: Епир, Никеја, Трапезунд, Латинската империја. Обновата на империјата. Големите граѓански војни во XIV в. и претварањето на империјата во мала локална држава. Османлиското осовјување. Култура и секојдневен живот во Византија.			
13.	Заемна поврзаност на предметите	Претставува продолжение на предметот Империјата на Новиот Рим (324 - 1025)			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Предавања, вежби, дебати, дискусии, есеи, консултации, индивидуална и групна работа, семинарски работи и презентации.			
15.	Вкупен расположив фонд на време	6 ЕКТС X 30 часа = 180 часа			
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава, часови	30 часа	
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	30 часа	
		16.3.	Пракса: часови	30 часа	
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа	
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа	

		17.3.	Домашно учење - задачи	30 часа	
18	Услови за потпис - 60% успех од сите предиспитни активности т.е. 42 бодови од двата колоквиуми, проектна задача, редовноста на предавања и вежби				
19.	Начин на оценување				
	19.1.	Тестови: бодови		2 X 20 = 40	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови		10	
	19.3.	Завршен испит: бодови		30	
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)	
21	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација		
22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач
		Година			
		1.	Георги Острогорски	Историја на Византија	Скопје
		1992			
		2.	Група автори, ed. Guglielmo Cavallo	The Byzantines	The University of Chicago press
		1997			
		3.	Timoty. E. Gregory	A History of Byzantium	Blackwell
		2005			
		4.	Жан – Клод Шене, Бернар Флизен	Византија. Историја и цивилизација	Clio
		2010			
		5.	Jonathan Shepard	The Cambridge history of the Byzantine Empire c. 500–1492	Cambridge University Press
		2008			
6.	Angeliki E. Laiou	The Economic History of Byzantium, From the Seventh through the Fifteenth Century	Dumbarton Oaks		
2007					
22.2.	Дополнителна литература				
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	
	Година				
1.	Група автори	Oxford Handbook of Byzantine studies	Oxford university press		
2009					

	2.	John Haldon	The Palgrave Atlas of Byzantine History	New York	2010
	3.	Д. Оболенски	Византискиот комонвелт. Источна Европа 500-1453	Скопје	2002
	4.	Стивен Рансиман	Падот на Константинопол, 1453	Скопје	2004
	5.	Иван Ѓурик	Самракот на Византија	Скопје	1997
	6.	В. Татакис	Историја на византиската филозофија	Скопје	1998

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Македонија во рамките на Османлиската империја			
2.	Код	4FO112926			
3.	Студиска програма	Историја наставна насока			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за Образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	година	2026/27	семестар	IV
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6 ЕКТС			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	проф.д-р Оливер Цацков			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Заверен семестар			
11	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Студентот да стекне длабинско знаење за политичко-административниот, економскиот, општествениот и културниот развој на Македонија во рамките на Османлиската империја. Да се развие способност за критичко анализирање на различни извори (писмени,			

		материјални, усни) поврзани со османлискиот период. Да се поттикне разбирањето на македонското општество како дел од поширокиот балкански и европски контекст. Да се идентификуваат и објаснат клучните фази на османлиското владеење во Македонија (од XV до почетокот на XX век).			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	1.Потеклото на Османлиите,2.Османлиското освојување на Македонија,3.Административното уредување на Милет системот,4.Демографски промени.5.Исламизација,6.Отпорот,7.Куктура.8.Охридската архиепископија.9.Карпошево востание.10.Танзиматски реформи,11.Период на опѓање на империјата.12 Македонија пред Берлинскиот Конгрес.			
13	Заемна поврзаност на предметите	Македонија од 1878 -1914 година			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Методи на учење: Предавања, вежби, дебати, дискусии, есеи, консултации, индивидуална и групна работа, семинарски работи и презентации			
15	Вкупен расположив фонд на време	6 ЕКТС x 30 часа = 180 часа			
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	45	
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	30	
		16.3	Пракса: часови	/	
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30	
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30	
		17.3.	Домашно учење - задачи	45	
18	Услови за потпис- редовност на настава, најмалку 8 предавања и 8 вежби.				
19.	Начин на оценување				
	19.1.	Тестови: бодови	2 X 20 = 40		
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	10		
	19.3.	Завршен испит: бодови	30		
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)	
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
21	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација			
22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач
1.	Виолета Ачкова	Македонија во Османлиската империја	Скопје	1985	

22.2.	2.	Александар Стојановски	<i>Историја на македонскиот народ, книга II: Македонија под османлиска власт</i>	НИП “Нова Македонија“	2001
	3.	Виктор С,	Анархија во Македонија:Живот под Османлиите	CreateSpace Independent Publishing Platform.	2016
	Дополнителна литература				
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	1.	Уредници:	Македонија под османлиско владеење	CreateSpace Independent Publishing Platform.	2016
	2.	Група автори	Градовите на Македонија во XVIII и XIX век	IBUPress	2005
	3.	Шенер Биљали	Претставата за Османлиите во македонските учебници по историја	JSTOR	2010

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Македонија во средниот век			
2.	Код	4FO113026			
3.	Студиска програма	Историја наставна насока			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв			
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар	IV
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Стојко Стојков			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Запишан семестар согласно со правилникот за прв циклус.			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Студентите да се запознаат со историјата на Македонија во средниот век, со збиднувањата што се случувале на нејзина територија и процесите во регионот и пошироко што на еден или на друг начин ја зафатиле.			

12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје		Македонија во рамките на империјата во VI в. Културни и демографски промени во Македонија како последица од варварските напади и епидемиите. Создавање на Јустинијана Прима. Крајот на византиската власт – населување на Словените и создавање на склавиниите. Односи на склавиниите со Византија. Падот на скалвиниите во Македонија под византиска и бугарска власт. Создавање наслвоенското писмо и покрстување на Словените. Делото на Св. Кирил и Методиј и нивните ученици. Создавање на Охридската книжевна школа. Појава на Богомислството. Самоиловото царство. Македонија под византиска власт (1018 – 1204 г.). Создавање на Охридската архиепископија. Востанија за обнова на Самоиловото царство. Надворешни напади на територијата на Македонија. економски и социјални промени. Создавање на кнежевствата на Хрс, Слав, Стрез. Солунското кралство. Солунската империја. Борби за владеење со Македонија во текот на XIII и првата половина на XIV в. Македонија во царството на Стефан Душан. Самостојни феудални владетели во Македонија. Волкашин и Углеша и битката на Марица. Падот на Македонија под османлиска власт.	
13	Заемна поврзаност на предметите		Кореспондира со материјалот во предметите Империјата на Новиот Рим и Европа и Медитеранот	
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот		Предавања, вежби, дебати, дискусии, есеи, консултации, индивидуална и групна работа, семинарски работи и презентации	
15	Вкупен расположив фонд на време		8 ЕКТС = 240 часа	
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	45
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	45
		16.3	Пракса: часови	30
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30
		17.3.	Домашно учење - задачи	60
18	Услови за потпис 60% успех од сите предиспитни активности т.е. 42 бодови од двата колоквиуми, проектна задача, редовноста на предавања и вежби.			
19.	Начин на оценување			
	19.1.	Тестови: бодови	20 + 20 = 40	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	10	
	19.3.	Завршен испит: бодови	30	
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)

		од 91 до 100 бода	10 (десет) (А)			
21	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Антолјак	Средновековна Македонија I	Скопје	1985
		2.	Група автори	Историја на македонскиот народ	Скопје	2008
		3.	Коста Ациевски	Пелагонија во Средниот век	Скопје	1995
	4.	Група автори,	Историја на македонскиот народ I	Скопје	2000	
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Група автори	Документи за борбата на македонскиот народ за самостојност и за национална држава, I	Скопје УКИМ	1981
		2.	Љубен Лапе	Одбрани текстови за историјата на македонскиот народ, I	УКИМ Скопје	1975
		3.	Група автори	Визаниски извори за исторју народа Југославије т. I – VI (II издание)	САНУ Београд	2010
	4.	Стојко Стојков	Многуимените Други. Македонија како пресечна точка на Другоста на средновековниот Балкан (Идентитетски Јазли)	Комитет за Византологија и Медиевистика на Р Македонија	2024	

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии
1.	Наслов на наставниот предмет	Практична настава 2

2.	Код	4FO113126			
3.	Студиска програма	Историја наставна насока			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за Образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	година	2026/27	семестар	IV
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	2 ЕКТС			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	проф.д-р Оливер Цацков			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	/			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Стекнување на практични знаења од реализацијата на воспитно-образовниот процес, методологија на истражувањето на архивска документација и историска литература преку директна вклученост на студентите со вклучување во воспитно-образовниот процес, практична работа во архив, библиотека и музеи, односно во институциите кои се од областа на студиската програма.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	/			
13.	Заемна поврзаност на предметите	/			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	<p>практична работа; консултации со менторите за пракса; водење дневник за практична работа; изработка на самостојна презентација од извршената пракса.</p> <p>Практичната настава која се реализира од областа на студиската програма е усогласена со:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Правилник за начинот и условите за организирање на практичната настава за студентите (Службен весник на Република Македонија бр.71/09 и 120/10), и - Правилник за реализирање на практична настава за студентите на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип (Универзитетски гласник бр. 28/13). 			
15.	Вкупен расположив фонд на време	2 ЕКТС 0+0+2 x 30 часа = 60 часа			
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	/	

		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	/	
		16.3	Пракса: часови		
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	/	
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа	
		17.3.	Домашно учење - задачи	30 часа	
18	Услов за добивање потпис и за стекнување на 4 ЕКТС е реализација на практичната настава предвидена во студиската програма, предаден дневник со евиденција за секојдневните активности потпишан од интерен ментор (од факултетот) и екстерен ментор (од институција- училиштето).				
19.	Начин на оценување				
	19.1.	Тестови: бодови			
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови			
	19.3.	Завршен испит: бодови			
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		/	/	
			/	/	
			/	/	
			/	/	
			/	/	
			/	/	
21	Метод на следење на квалитетот на наставата				
22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач
		1.	/	Педагошка евиденција и документација на менторските училишта	/
		2.		Закон за основно образование	
	3.		Правилник за начинот и условите за организирање на практичната настава за студентите (Службен весник на Република Македонија бр.71/09 и 120/10		
	22.2.	Дополнителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач
		1.	/	/	/

	2.				
	3.				

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Преродбата и културните процеси во XIX и XX век во Македонија			
2.	Код	4FO113226			
3.	Студиска програма	Историја- наставна насока			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за Образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар	V
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	проф. д-р Верица Јосимовска			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	/			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>Студентите да се запознаат со општествено-економските, политичките и културни прилики во Македонија во рамките на Османската држава, во периодот на XIX и почетокот на XX век,</p> <ul style="list-style-type: none"> - да ја сфатат улогата на граѓанскиот слој во преродбенските процеси, - да ја разберат борбата на црковните општини за обновување на Охридската архиепископија - да се запознаат со улогата на Петроградската колонија - да ја осознаат улогата на странските пропаганди во негирањето на македонскиот идентитет <p>Резултати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Знаење и разбирање на историскиот контекст: Студентите ќе стекнат знаење за општествено-економските, политичките и културните прилики во Македонија за време на XIX и почетокот на XX век, што ќе им овозможи подобро разбирање на историските процеси и промени во тој период. -Развој на аналитички способности: Ќе можат да ги анализираат улогите на различните социјални слоеви, особено граѓанскиот слој, во 			

		<p>преродбенските процеси, и нивното значење за националната идентификација и самосвест.</p> <p>-Истражување и препознавање на националните борби: Студентите да ја разберат важноста на борбата на црковните општини за обновување и заштита на Охридската архиепископија, како дел од процесите на национално освестување и одбраната на македонскиот идентитет.</p> <p>-Запознавање со важни историски фактори: Ќе се запознаат со улогата на Петроградската колонија како центар на македонскиот национален и културен живот, како и со значењето на овие институции за претставување на националните интереси.</p> <p>-Критичко мислење за пропагандите и идентитетот: Студентите ќе ги разберат механизмите на странските пропаганди и нивното влијание врз негирањето или одбивањето на македонскиот идентитет, што ќе им овозможи критички да ги анализираат современите и историските настани.</p> <p>- да формираат свест за значењето на историјата во обликувањето на националната идентитетска свест и за разбирањето на сложеноста на македонските историски процеси.</p>
12.	<p>Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Појава и јакнење на граѓанскиот слој во Македонија; 2.Првите учебникари 3.Просветните прилики во 19 век 4.Црковно-просветните општини и обидите за возобновување на Охридската архиепископија 5.Народното творештво и неговите собирачи / издавачи 6.Печатници и печатење на македонски дела, библиотеки и читалишта 7.Туѓите национални пропаганди и отпорот против нив; 8.Развој на националната мисла, Лозарите 9. Дејноста на Петроградската колонија 10. Крсте Мисирков и неговото дело 11. преродбенскиот дух меѓу двете светски војни <p>Очекувани резултати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Знаат за појава и јакнење на граѓанскиот слој во Македонија, првите граѓански организации и здруженија. - Се запознаваат со првите учебникари и првите учебници на македонски јазик. - Ги сфаќаат условите за националната просвета и борбата за заштита на

			<p>македонскиот јазик и култура како и политичките влијанија врз образовниот систем.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ја разбираат зголемената улога на црквата во образованието и културата и обидите на Црковно-просветните општини и за возобновување на Охридската архиепископија - Го сфаќаат значењето од собирањето на народното творештво и неговите собирачи како важна улога во заштитата на националната идентитетска традиција. - ги анализираат туѓите национални пропаганди и отпорот против нив, - го сфаќаат развојот на националната мисла преку културни и социјални иницијативи и дејствувањето на Лозарите - го разбираат значењето од дејствувањето на Петроградската колонија, - го анализираат делото на Крсте Мисирков во развојот на македонскиот национален идентитет. 	
13	Заемна поврзаност на предметите		Македонија во рамките на османлиската империја, Македонија од 1878 до 1914, Мултикултурно и интеркултурно образование, Културна историја на Македонија, Македонските градови во XIX и XX век	
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот		Предавања, вежби, дебати, дискусии, есеи, консултации, индивидуална и групна работа, семинарски работи и презентации	
15	Вкупен расположив фонд на време		6 ЕКТС x 30 часа = 180 часа	
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30 часа
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	30 часа
		16.3	Пракса: часови	5 часа
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа
		17.3.	Домашно учење - задачи	55 часа
18	Услови за потпис 60% успех од сите предиспитни активности, т.е. 42 бодови од двата колоквиуми, проектна задача, редовноста на предавања и вежби.			
19.	Начин на оценување			
	19.1.	Тестови: бодови		40 +20

	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови			10	
	19.3.	Завршен испит: бодови			30	
20.	Критериуми за оценување (бодови/оценка)	до 50 бода			5 (пет) (F)	
		51 x до 60 бода			6 (шест) (E)	
		61 x до 70 бода			7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода			8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода			9 (девет) (B)	
		од 91 до 100 бода			10 (десет) (A)	
21	Метод на следење на квалитетот на наставата			Самоевалуација и евалуација од студенти		
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Група автори	Историја на македонскиот народ том 3	ИНИ, Скопје	2003
		2.	Александар Трајановски	Црковно-училишните општини во Македонија	Скопје	1988
		3.	<u>Силвана СидоровскаЧуповска,</u>	Просветно-културните прилики во Македонија во XIX век	Скопје	2009
		4.	Блаже Ристовски	Македонскиот преродбенски XIX век, том I, кн. 1-2	Скопје	2011
	5.	Велев, Илија; Миронска - Христовска, Валентина; Китевски, Марко	Македонската преродба	Скопје, Магор	2016	
	6.	Страшко Стојановски	Од Милет до нација : создавање на нациите и национализмите на Балканот	Штип : Универзитет "Гоце Делчев",	2016	
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	1.	Страшко Стојанов	Нации и национализам	Универзитет „Гоце Делчев“-Штип, Правен факултет,	2023	

	2.	Б. Конески	Македонските учебници од XIX век	Скопје	1959
	3.	Сидоровска-Чуповска, Силвана	Македонија во надворешната политика на Кралството Србија : (1890–1912)	Институт за национална историја	2023
	4.	Кантарџиев, Ристо	Школството и просветата во Јужновардарскиот регион во времето на преродбата	Просветно дело, Скопје	1990

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Нов век (XVII-XX век)			
2.	Код	4FO113326			
3.	Студиска програма	Историја -наставна насока			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за Образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	Година	2026/2027	семестар	V
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	8			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Верица Јосимовска			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>-Да се здобијат со продлабочени знаења за новиот век, подемот на апсолутизмот и неговите карактеристики,</p> <p>-да се запознаат со просветителските идеи и нивната улога во менувањето на општествената мисла и развој на научната мисла,</p> <p>-да го сфатат значењето на Француската револуција, Наполеоновите освојувања,</p> <p>-да ја разберат улогата на новиот граѓански слој во општеството;</p> <p>-да го сфатат значењето на колонијалните борби во економскиот развој на европските држави и нивната доминација на политички план и создавањето на нови европски држави;</p>			

		<p>- да се запознаат со новите научни и технички откритија и нивното значење. Резултати: -Студентите ќе стекнат длабоки и сеопфатни знаења за карактеристиките и влијанието на новиот век, вклучувајќи ги процесите на подем на апсолутизмот и неговото влијание врз политичкиот и општествениот поредок. -Тие ќе бидат запознаени со просветителските идеи, нивната улога во трансформацијата на општествената мисла, како и нивниот придонес кон развојот на научната мисла и модерната идеја за човековите права и слободи. -Ја разбираат важноста на Француската револуција и нејзиниот влијание врз политичките и социјалните промени, како и улогата на Наполеоновите освојувања во обликувањето на европската историја и геополитика. -ја сфаќаат улогата на новиот граѓански слој во општеството, неговото создавање, функционирање и влијанието врз политичкиот систем и општествените структури. - Стекнуваат знаења за колонијалните борби, нивниот значај во економскиот развој на европските држави, како и нивната улога во политичкото доминација и создавањето на нови европски држави. -Студентите ги знаат најважните научни и технички откритија од тој период и ќе ги разберат нивните влијанија врз општеството, економијата, технологијата и научниот напредок.</p>
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<p>1. Англија и парламентаризмот, Учениците ја 2. Апсолутизмот во Франција, 3. Подемот на руската држава, 4. Хабсбуршката монархија и германските држави, 5. Појава и ширење на просветителството, 6. Борбата за независност на САД, 7. Европските држави и далекуисточните земји, 8. Индустриска револуција, 9. Француска револуција, 10. Наполеоновото доба, 11. Пролетта на народите, 12. империјализам и блоковска поделеност. Резултати од учењето: -Студентите можат да прават анализа на општествените и политичките прилики во ист период во повеќе европски држави (парламентаризам и апсолутизам) -ги идентификуваат придобивките на појавата на просветителските идеи за развојот на науката и образовните процеси;</p>

		- студентите ги евидентираат техничките и научни пронајдоци - ги анализираат промените во општеството по Француската револуција				
13	Заемна поврзаност на предметите	Европа и медитеранот 2				
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Предавања, вежби, дебати, дискусии, есеи, консултации, индивидуална и групна работа, семинарски работи и презентации				
15	Вкупен расположив фонд на време	8 ЕКТС x 30 часа = 240 часа				
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови (15 недели x 3 часа = 45 часа)	45 часа		
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови (15 недели x 3 часа = 45 часа)	30 часа		
		16.3	Пракса: часови	5 часа		
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа		
		17.2.	Самостојни задачи: часови	60 часа		
		17.3.	Домашно учење - задачи	70 часа		
18	Услови за потпис Редовно присуство на минимум 80% од наставата и навремена изработка на задачи.					
19.	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови			40 +20	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови			10	
	19.3.	Завршен испит: бодови			30	
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
21	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација и евалуација од студенти				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Vasilj Popovic	Istorija novoga veka 1492-1815	Srpska knjizevna zadruga	2016
			Živojinović, R., Dragoljub	Uspón Evrope (1450 – 1789) 1,2,3	Matica Srpska, Novi Sad,	1989
2.		Čedomir Popov	Građanska Evropa	Zavod za udžbenike - Beograd	2010	

		3.	Хари Хердер	Европа у деветнаестом веку (1830-1880)	Клио – Београд	2003
			Страшко Стојанов	Нации и национализам	Универзитет „Гоце Делчев“-Штип, Правен факултет,	2023
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	М.С. Андерсон	Европа у осамнаестом	Клио – Београд	2003
		2.	Cornwell Bernard	Napoleon, the Fall of an Emperor:	CoLibri	2023
	3.	Е.Ц. Хобсбаум	Нациите и национализмот од 1780, второ издание	Ars studio Скопје	2015	

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Психологија			
2.	Код	4FO100226			
3.	Студиска програма	Историја-наставна насока			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар	V
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Љупчо Кеверески			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Стекнување на основни познавања од областа на психологијата.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Вовед. Психологијата во општествено-историски контекст. Поим за психологија. Применете и теоретски психолошки дисциплини. Методи и техники во психологијата. Статистика во психологијата. Анатомско-физиолошки развој на психичкиот живот. Психички процеси. Психички			

		особини. Способности, Интелигенција, Емоционална интелигенција, Темперамент, Карактер, Ментална заостанатост, Надареност и талентираност. Личност. Теории на личност. Зрелост на личноста		
13	Заемна поврзаност на предметите			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот		Во процесот на едукација на студентите се применуваат: Вербално-текстуални, илустративно-демонстративни и експериментални методи. Доминантни во овој овој наставен предмет се: Метод на усмено излагање (торетска настава), метод на разговор (дијалогски метод). метод на демонстрација, метод на илустрација, метод на педагошки експерименти од областа на надареноста и талентираноста.	
15	Вкупен расположив фонд на време		6 ЕКТС x 30 часа = 180 часа	
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови (15 недели x 2 часа = 30 часа)	30 часа
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови (15 недели x 2 часа = 30 часа)	30 часа
		16.3	Пракса: часови	
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа
		17.3.	Домашно учење - задачи	60 часа
18	Услови за потпис Редовност, Изработени и предадени проектни, активности, семинарски работи, презентирани активности, педагошки активности изработени на вежби (наставен час), домашни задолженија Предходните задолженија треба да бидат презентирани на наставните часови или вежби			
19.	Начин на оценување			
	19.1.	Тестови: бодови	40+20	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	10	
	19.3.	Завршен испит: бодови	30	
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)	
		51 x до 60 бода	6 (шест) (E)	
		61 x до 70 бода	7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)	
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)	
21	Метод на следење на квалитетот на наставата		Изготвени и примена на евалвациски и самоевалуациски листи за оценување на квалитетот на наставата	
22.	Литература			
	22.1.	Задолжителна литература		

	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	1.	Проф. д-р Љупчо Кеверески	Психологија	Педагошки факултет-Битола	2012
	2.	Проф. д-р Верица Трајкова-Стаменкова,	Психологија	Универзитетска печатница Св Кирил и Методиј, Скопје	1995
	3.	Проф. д-р Марија Котеска Димоска, проф. д-р Кеверески Љупчо	Емоционалната интелигенција нова визија во лидерството	Графопром-Битола	2017
	Дополнителна литература				
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
22.2.	1.	Biro M, i Nedimovic, T.	Psihologija,	Visoka škola za strokovnih studija za vaspitace, Vršac, R. Srbija	2014
	2.	Prof. d-r Rot, N.	Opšta psihologija	Zavod za učbenike i nastavna sredstva Beograd	2004
	3.	Требешјанин, Ж.,	Психологија личности,	Учитељски факултет, Универзитет у Београду	2010

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Македонија од Версај до 1944.			
2.	Код	4FO113426			
3.	Студиска програма	Историја -наставна насока			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за Образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар	VI
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. Д-р Верица Јосимовска			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски			

10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	/
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	студентите да се стекнат со продлабочени знаења за положбата на Македонците во рамките на балканските држави во периодот меѓу двете светски војни и состојбите во македонското национално ослободително движење, да се стекнат со знаења процеси, настани, личности и политички платформи во процесот на оружено востание и антифашистичката борба на македонското население во Втората светска војна.
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<p>1. Версајската конференција 2. Апелите и барањата на Македонците до големите сили 3. Положбата на Македонците во рамките на Кралството на СХС/Југославија 4. Грчката политика и македонското прашање 5. Македонците во рамките на бугарската држава 6. Македонското национално ослободително движење и организирање на македонската емиграција 7. Априлската војна и состојбата во Македонија; Македонија како интересна сфера на Бугарија и Италија; 8. Воспоставувањето на бугарска и италијанска власт -воен, полициски и административен апарат; 9. Македонските комунисти и антифашисти во организирањето на отпорот против окупаторот; 10. Програмски документи на политичкото и военото раководство на НОВ и ПО на Македонија; 11. Воспоставување на органи на власта на слободната територија; 12. АСНОМ</p> <p>Очекувани резултати:</p> <p>-Версајската конференција: студентите ги анализираат договорите и одлуките донесени по Првата светска војна. -го сфаќаат влијанието врз националните идентитети и територијалната поделба на Балканот. -Апелите и барањата на Македонците до големите сили: Ги дефинираат барањата за национално признание, самоуправа или автономија. -Положбата на Македонците во рамките на Кралството на СХС/Југославија, Грција и Бугарија: Ги толкуваат активностите на балканските држави во негирањето на македонскиот идентитет и асимилаторската и денационализаторска политика; -Македонското национално ослободително движење и организирање на македонската емиграција: Ги истакнуваат стремежите за автономија или национално признание на Македонците Го анализираат формирањето на организации за остварување на македонските интереси и активностите за национално освестување и борба за самостојност. -Априлската војна и состојбата во Македонија:</p>

		<p>ја сфаќаат положбата на Македонија како интересна сфера во геополитички интереси на соседните држави во регионот.</p> <p>-Воспоставувањето на бугарска и италијанска власт: Студентите го толкуваат дејствувањето на воениот, полициски и административен апарат, преку насилните мерки и политики за асимилација или контролирање на населението.</p> <p>-Македонските комунисти и антифашисти во организирањето на отпорот против окупаторот: Ги знаат активностите, акциите и организацијата на партизанските одреди и дејствувањето на политичкото и воено раководство во НОВ во Македонија</p> <p>- Програмски документи на политичкото и военото раководство на НОВ и ПО на Македонија: Ги објаснуваат основните цели и стратегии за ослободување и национално обединување (Манифест). Ги препознаваат органите на власта на слободната територија: - го сфаќаат значењето од одржувањето на првото заседание на АСНОМ и неговите одлуки во процесот на основавањето на македонската држава.</p>		
13	Заемна поврзаност на предметите	Македонија од 1878 до 1914, Македонската држава(1944-2001)		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Предавања, вежби, дебати, дискусии, есеи, консултации, индивидуална и групна работа, семинарски работи и презентации		
15	Вкупен расположив фонд на време	6 ЕКТС x 30 часа = 180 часа		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава (15 недели x 2 часа = 30 часа)	30 часа
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа (15 недели x 2 часа = 30 часа)	30 часа
		16.3	Пракса: часови	5 часа
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа
		17.3.	Домашно учење - задачи	55 часа
18	Услови за потпис Редовно присуство на минимум 80% од наставата и навремена изработка на задачи.			
19.	Начин на оценување			
	19.1.	Тестови: бодови	40 +20	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	10	
	19.3.	Завршен испит: бодови	30	
20.		до 50 бода	5 (пет) (F)	

	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	51 х до 60 бода	6 (шест) (E)			
		61 х до 70 бода	7 (седум) (D)			
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)			
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)			
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)			
21	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација и евалуација од студенти				
22.	Литература					
	Задолжителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.1.	1.	Верица Јосимовска	Македонците во рамките на Кралството Схс/Југославија, Бугарија и Грција (1919 - 1941).	УГД, Штип	2024
		2.	Група автори	Историја на македонскиот народ том 4	ИНИ, Скопје	2003
		3	Марјан Димитриевски	Македонија во Антифашистичката војна 1944-1945 година	Менора, Скопје	1995
		4.	Воислав. Д. Кушевски	Македонското прашање во Друштвото на народите	Скопје	2001
		5.	Љубица Јанчева, Александар Литовски	Кон државноста на македонската нација: Македонскиот антифашизам во акција : (1941-1945)	Здружение за негување на антифашистички традиции, Битола	2024
		6.	Владо Иваноски, Вера Весковиќ-Вангели	Македонија во Втората светска војна : (1939-1945). Дел 1, Хронологија	Менора, Скопје	2018
		7.	Стојан Киселиновски	Грчката колонизација во Егејска Македонија (1913-1940)	Скопје	1981
	8.	Александар Литовски	Идејните основи на борбата за македонска национална држава : (1941-1944)	Скопје, Аз-буки,	2023	
22.2.	Дополнителна литература					
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година	

1.	Никола Жежов	Македонското прашање во југословенско-бугарските дипломатски односи (1918-1941)	Скопје	2008
2.	Тодор Чепреганов	Политиката на Соединетите Американски Држави и на Велика Британија спрема Македонија во текот на Втората светската војна	Институт за национална историја, Скопје	2012
3.	Јасмина Дамјановска	АСНОМ – израз на суверената волја на македонскиот народ за остварување на неговото право на самоопределување	ДАРМ, Скопје	2024
4.	Ванче Стојчев	Воена историја на Македонија	СДИРМ и Воена академија „Михаило Апостолски“, Скопје	2000
5.	Владо Поповски, Ленина Жила, Јасмина Дамјановска, Светлана Розентаљ, Јуриј Тоточкин	Македонското прашање во документите на Коминтерната: ВМРО Обединета, том II, дел I	ДАРМ, Скопје	2021

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Македонски јазик со култура на изразувањето			
2.	Код	4FO113526			
3.	Студиска програма	Историја наставна насока			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	година	2026/ 27	семестар	VI
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Виолета Николовска			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски			

10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	нема
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	За време на наставата по предметот, студентите треба да се стекнат со соодветни компетенции: да научат што е јазик, каква е неговата природа, структура. Да се запознаат со основите на граматиката на македонскиот јазик, да ја разберат граматиката како опис на структурата на македонскиот јазик. Да стекнат познавања од соодветните лингвистички дисциплини – фонологија на македонскиот јазик, морфологија на македонскиот јазик, синтакса на македонскиот јазик, на академско ниво на знаење и во согласност со поновите теории за јазикот и науката за јазикот.
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<p>1. Вовед во науката за јазикот За јазикот. Лингвистика. Лингвистички поддисциплини. Лингвистиката и другите науки: Семиологија. Филологија. Стилистика. Социолингвистика. Психолингвистика. Невролингвистика. Антрополошка лингвистика. Функции на јазикот. Јазична редунданција.</p> <p>Резултати: Стекнување знаења за јазикот како систем со своја структура, за функциите на јазикот и релациите на науката за јазикот со сродните науки.</p> <p>2. Фонологија Фонолошко ниво на јазикот (фонема, алофона, буква, фонетски признаци). Системот фонеме во македонскиот јазик. Акцент, карактеристики на акцентот во македонскиот стандарден јазик. Фонетски промени. Слог. Правопис и правоговор. Принципи на кои се засноваат правописите. Писма (системи на графички знаци за пишување).</p> <p>Резултати: Стекнување на знаења од областа на фонологијата на македонскиот стандарден јазик, принципите на кои се заснова правописот воопшто и македонскиот правопис, за писмата во светот и кирилицата како писмо со кое се пишува на македонски јазик.</p> <p>3. Морфологија Единици на морфолошкото ниво на јазикот (морема, збор, збороформа). Видови</p>

		<p>морфеми (според функцијата, според позицијата во структурата на зборот). Класификации на зборовите според различни критериуми. Именки (определба, поттипови, граматички категории, функција на именките во реченицата). Придавки (определба, поттипови, граматички категории, функција во реченицата). Прилози (определба, класификација, потекло, функции во реченицата). Функционално сопоставување на придавките и прилозите. Деиктички зборови: Лични заменки. Лично-предметни заменки. Показни заменки. Поттипови. Граматички категории. Функции во реченицата. Заменски придавки. Броеви. Бројни придавки. Глаголи. Граматички категории кај глаголите: вид, време, начин, преодност, залог, лице, број, род. Системот времиња во македонскиот јазик. Основна употреба на формите на времињата и транспозициска (секундарна) употреба. Нелични глаголски форми (глаголска именка, глаголски прилог, глаголска придавка, глаголска л-форма). Образување, употреба како реченични кондензации. Предлози, сврзници, партикули, модални зборови. Разгледување на неменливите зборови од аспект на морфологијата, но и од аспект на синтаксата и семантиката. Извици. Предикативи.</p> <p>Резултати: Стекнување на знаења од морфологијата како наука, поимите граматичка и морфолошка категорија, знаења за секоја зборовна група одделно (определба, граматичка промена кај оние кои ја имаат, функција во реченицата). Стекнување знаења за морфемската структура на зборот, за дефиницијата на зборот и збороформата.</p> <p>4. Синтакса</p> <p>Граматичка структура на реченицата. Модална структура на реченицата. Комуникациска организација на исказот. Основни синтаксички функции. Семантичка улога vs синтаксичка функција. Сложена реченица. Независносложени реченици (паратакса). Зависносложени реченици (хипотакса). Прилошкоопределбени зависносложени реченици. Исказни (декларативни) зависносложени реченици. Односни (релативни) зависносложени</p>
--	--	--

		реченици. Допусни (концесивни) зависносложени реченици. Резултати: Стекнување знења од областа на синтаксата според најновите синтаксички теории. Разгледување на реченицата на ниво на семантичка структура, граматичка структура – формална организација на исказот, модална структура, комуникативна организација на исказот. Семантички улоги наспрема синтаксички функции.				
13	Заемна поврзаност на предметите	Предметот е поврзан со изборните предмети Македонски јазик 1 (прв семестар) и Македонски јазик 2 (втор семестар)				
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Предавање, интерактивно предавање, кооперативно учење (работа во групи на вежби), индивидуална работа, дискусија.				
15	Вкупен расположив фонд на време	6 ЕКТС x 30 часа = 180 часа				
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30 часа		
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	30 часа		
		16.3	Пракса: часови	/		
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа		
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа		
		17.3.	Домашно учење - задачи	60 часа		
18	Услови за потпис: Редовност на предавањата и вежбите, за вежби – минимум освоени 7 поени					
19.	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови			20 + 20	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови			10	
	19.3.	Завршен испит: бодови			30	
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
21	Метод на следење на квалитетот на наставата		Евалуација			
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година

	1.	Виолета Николовска	<i>МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК за студентите на наставничките факултети / насоки</i>	Индиго Хаб, Скопје	2024
	2.	Виолета Николовска	<i>Македонски јазик: фонологија, морфологија, морфосинтакса</i>	Универзитет „Гоце Делчев“, Штип	2015
	3.				
22.2.	Дополнителна литература				
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	1.	Стојка Бојковска, Лилјана Минова-Ѓуркова, Димитар Пандев, Живко Цветковски	<i>Општа граматика на македонскиот јазик</i>	Просветно дело, Скопје	2008
	2.				
	3.				

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Македонија од 1978-1914 година			
2.	Код	4FO113626			
3.	Студиска програма	Историја наставна насока			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за Образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	година	2026/27	семестар	VI
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6 ЕКТС			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	проф.д-р Оливер Цацков			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Заверен семестар			

11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Да се стекнат темелни знаења за политичките, економските, социјалните и културните процеси во Македонија во периодот од Берлинскиот конгрес (1878) до почетокот на Првата светска војна (1914). Да се разбере положбата на Македонија во рамките на Османлиската империја и во контекст на големите меѓународни односи и интереси на балканските држави и големите сили. Да се анализираат револуционерните и национално-ослободителните движења, со особен акцент на ВМРО и други организации кои делувале во регионот. Да се поттикне аналитички пристап за разбирање на причините и последиците од Балканските војни (1912–1913) и нивното влијание врз судбината на Македонија. Да се развијат истражувачки и презентациски вештини преку самостојна работа со литература, пишување на семинарски трудови и дискусии		
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	1. Распаѓање на османлискиот феудален систем, 2. Македонија по Берлинскиот конгрес, 3. Кресненско востание, 4. Создавањето на МРО, 5. Илинденско востание, 6. Меѓународната политичка состојба на Балканот пред почетокот на Балканските војни, 7. Создавање на Балканскиот сојуз, 8. Расколот на ВМОРО пред почетокот на Балканските војни, 9. Прва балканска војна, Македонија во Првата балканска војна и 10. Лондонскиот мировен договор, Втора балканска војна, 11. Букурешкиот мировен договор 12. Последиците од Балканските војни.		
13	Заемна поврзаност на предметите	Македонија во рамките на Османлиската империја, Светот и Европа од 1914-1945 година.		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Предавања, вежби, дебати, дискусии, есеи, консултации, индивидуална и групна работа, семинарски работи и презентации		
15	Вкупен расположив фонд на време	6 ЕКТС x 30 часа = 180 часа		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	45 часа
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	30 часа
		16.3	Пракса: часови	/
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа

		17.3.	Домашно учење - задачи	45 часа		
18	Услови за потпис - редовност на настава, најмалку 8 предавања и 8 вежби					
19.	Начин на оценување					
19.1.	Тестови: бодови		40+30			
19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови		10			
19.3.	Завршен испит: бодови					
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)		
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)		
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)		
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)		
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)		
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)			
21	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација и евалуација од студенти			
22.	Литература					
	Задолжителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.1.	1.	Оливер Цацков	Штип и Штипско за време на Балканските војни	ОРОРМ Скопје	2013
		2.	Ричард Хол	Балканските војни 1912-1913	Министерство за култура на РМ	2014
		3.	Александар Трајановски	Историја на Македонија	Менора, Скопје	2008
	Дополнителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.2.	1.	Глигор Тодоровски	Македонија по Балканските војни	Култура - Скопје	1981
		2.	Милутин Лазаревич	Српско-бугарски рат	Порталиберис- Београд	2019
		3.	Д-р Петар Стојанов	Македонија во Балканските и Првата светска војна 1912-1918	ИНИ-Скопје	1969
		4.	Clayer, N., & Bougarel, X.	<i>Europe and the Balkans 1878– 1914.</i>	Hurst & Co. Ltd.	2017

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии		
1.	Наслов на наставниот предмет	Педагогија		
2.	Код	4FO106026		
3.	Студиска програма	Историја -наставна насока		
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки		
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус		
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар VI
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6		
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Емилија Петрова Ѓорѓева		
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски		
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Согласно правилникот за студирање		
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	усвојување на основите на базичното знаење во професијата -капацитет за анализа и синтеза -интерперсонални вештини -решавање на проблеми -почитување на диверзитетот и мултикултурноста -способност за генерирање на нови идеи(креативност)		
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Педагогијата како наука; Основни педагошки поими; Помошни педагошки поими; Воспитанието како систем; Принципи на воспитниот систем; организација на воспитниот систем; Воспитанието како процес; Принципи на воспитниот процес; Методи во воспитниот процес; Воспитаникот и воспитувачот како субјекти во воспитниот процес; Комуникацијата меѓу субјектите во воспитниот процес; Педагошко водење на одделението; Теоретските основи на примената на ИКТ во воспитниот процес; Работа во мултикултурна средина, Воспитанието како процес и неговите белези; Воспитанието како систем и неговите белези; Фундаменталните белези на воспитанието како општествена појава; Педагошките идеи во светлото на нивниот развој.		
13.	Заемна поврзаност на предметите			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Предавање, учење во соработка, тимско совладување на избрани содржини, усно излагање, метод на работа во пар, метод на дискусии		
15.	Вкупен расположив фонд на време	6ЕКТС*30 часа = 180 часа (2+2+1)		

16.	Форми на наставните активности		16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30	
			16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	30	
			16.3	Пракса: часови	/	
17.	Други форми на активности		17.1.	Проектни задачи: часови	30	
			17.2.	Самостојни задачи: часови	30	
			17.3.	Домашно учење - задачи	60	
18	Услови за потпис / според правилник/ 60% успех од сите предиспитни активности, т.е. минимум 42 бода од двата колоквиуми, семинарската работа, редовноста на предавањата и вежбите					
19.	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови			2 X 20 = 40	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови			10	
	19.3.	Завршен испит: бодови			30	
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
21	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација и евалуација од студенти			
22.	Литература					
	Задолжителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.1.	1.	Атанасоска, Т. Ѓорѓева, Е.	Општа педагогија	Педагошки факултет Битола	2006
		2.	Емилија Петрова Ѓорѓева	Основи на педагогија	УГД - Штип	2010
		3.	Јосип Милат	Педагогија Теорија на оспособување	УГД - Штип	2014
	Дополнителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.2.	1.	John West Burnhow	Managing quality in schools	Pearson Educations	2018
		2.	Philosophical faculty	Education between tradition and modernity	Institute for pedagogy	2013
		3.	Stoll, L., Fing, D .	Mijenjamo nase skole,	Educa, Zagreb	2008
		4.	http://www.euroeducation.net/			

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Практична настава 3			
2.	Код	4FO113726			
3.	Студиска програма	Историја наставна насока			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за Образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	година	2026/27	семестар	VI
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	2 ЕКТС			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	проф.д-р Оливер Цацков			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	/			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Стекнување на практични знаења од реализацијата на воспитно-образовниот процес, методологија на истражувањето на архивска документација и историска литература преку директна вклученост на студентите со вклучување во воспитно-образовниот процес, практична работа во архив, библиотека и музеи, односно во институциите кои се од областа на студиската програма.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	/			
13.	Заемна поврзаност на предметите	/			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	<p>практична работа; консултации со менторите за пракса; водење дневник за практична работа; изработка на самостојна презентација од извршената пракса.</p> <p>Практичната настава која се реализира од областа на студиската програма е усогласена со:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Правилник за начинот и условите за организирање на практичната настава за студентите (Службен весник на Република Македонија бр.71/09 и 120/10), и - Правилник за реализирање на практична настава за студентите на Универзитетот 			

		„Гоце Делчев“ во Штип (Универзитетски гласник бр. 28/13).				
15	Вкупен расположив фонд на време	2 ЕКТС 0+0+2 x 30 часа = 60 часа				
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	/		
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	/		
		16.3.	Пракса: часови			
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	/		
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа		
		17.3.	Домашно учење - задачи	30 часа		
18	Услов за добивање потпис и за стекнување на 4 ЕКТС е реализација на практичната настава предвидена во студиската програма, предаден дневник со евиденција за секојдневните активности потпишан од интерен ментор (од факултетот) и екстерен ментор (од институција- училиштето).					
19.	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови				
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови				
	19.3.	Завршен испит: бодови				
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		/		/	
			/		/	
			/		/	
			/		/	
			/		/	
			/		/	
21	Метод на следење на квалитетот на наставата					
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	/	Педагошка евиденција и документација на менторските училишта	/	/
		2.		Закон за основно образование		
3.			Правилник за начинот и условите за организирање на практичната настава за студентите (Службен весник на Република Македонија бр.71/09 и 120/10			

Дополнителна литература						
Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година		
22.2.	1.	/	/	/	/	
	2.					
	3.					

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Македонската држава(1944-2001)			
2.	Код	4FO113826			
3.	Студиска програма	Историја -наставна насока			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за Образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар	VII
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	8			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Верица Јосимовска			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	/			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>- Студентите да се стекнат со продлабочени знаења за положбата на Македонците во рамките на балканските држави во периодот меѓу двете светски војни и состојбите во македонското национално ослободително движење;</p> <p>-да се стекнат со знаења за настани, личности и политички платформи во процесот на оружено востание и антифашистичката борба на македонското население во Втората светска војна;</p> <p>-да го осознаат процесот на создавање на македонската држава и нејзиниот развој во рамките на Југословенската федерација,</p> <p>-да се запознаат со процесот на отцепување на Македонија од југословенската федерација, референдумското изјаснување на граѓаните, политичкиот плурализам, меѓународната афирмација</p> <p>Очекуваните резултати од овие цели би можеле да бидат следни:</p> <p>-Студентите ќе стекнат длабоки и систематски знаења за положбата и статусот на Македонците во рамките на балканските држави помеѓу двете светски војни, вклучувајќи ги социјалните, политичките и културните</p>			

		<p>аспекти, како и состојбите во македонското национално ослободително движење.</p> <p>-Тие ќе бидат запознаени со главните настани, важните личности и политичките платформи поврзани со оруженото востание и антифашистичката борба на македонското население во Втората светска војна, што ќе им овозможи поцврсто разбирање за историските процеси и борбите на македонскиот народ.</p> <p>-Студентите ќе можат да ги разберат фазите и процесите кои довеле до создавање на независната македонска држава, како и нејзиниот развој во рамките на Југословенската федерација, со акцент на политичките, економските и социјалните аспекти.</p> <p>-Тие ќе бидат запознаени со процесот на отцепување на Македонија од Југославија, вклучувајќи го референдумското изјаснување и политичкиот плурализам, што ќе им даде поинаква перспектива за меѓународната и домашната политика, како и за процесите за националниот суверенитет и меѓународна афирмација.</p> <p>Овие резултати ќе придонесат за формирање на информирани, критички и ангажирани граѓани кои разбираат историските контексти и процеси кои ја обликувале современата македонска држава и идентитет.</p>
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<p>1.Воспоставување на органи на власта на слободната територија;</p> <p>-Разбирање на процесите и институциите формирани за управување во услови на ослободување.</p> <p>-Знаење за формирањето и функционирањето на органите како Врховен одбор, влада, судови и други институции.</p> <p>-Анализа на предизвиците и успесите во градењето на државноста.</p> <p>2.АСНОМ и ДФМ во рамките на југословенската федерација:</p> <p>-Познавање на улогата и значењето на АСНОМ како орган за организирање на автономија.</p> <p>-Разбирање на позицијата и дејствувањето на ДФМ во рамките на Југославија.</p> <p>-Анализа на политиките и одлуките што ги донеле за заштита на македонскиот идентитет.</p> <p>3.Борбите за конечно ослободување на ДФ Македонија:</p> <p>-Знаење за вооружените и невооружените борби за ослободување.</p> <p>-Разбирање на важноста на партизанските акции и дипломатските напори.</p> <p>-Проценка на влијанието на овие борби врз националната слобода.</p> <p>4.Опозицијата против влегувањето на ДФМ/НРМ во рамките на југословенската федерација:</p> <p>-Анализа на аргументите и мотивите на опозицијата.</p>

	<p>-Разбирање на политичките конфликти и понатамошните последици. -Знаење за улогата на опозицијата во одбраната на националните интереси.</p> <p>5.Процесот на колективизација и Информбирото во НР Македонија: -Разбирање на процесот на земјоделска колективизација и неговите импликации. -Знаење за улогата и влијанието на Информбирото во политичкиот живот. -Анализа на позитивните и негативните аспекти на овие процеси.</p> <p>6.Самоуправување: -Познавање на концептот и принципите на самоуправување. -Разбирање на неговото значење за граѓанското општество и економијата. -Проценка на успехот и предизвиците во реализацијата на самоуправувањето.</p> <p>7.Распаѓањето на СФРЈ: -Разбирање на причините и процесите што довеле до распаѓањето. -Знаење за последиците за регионите и за Југославија како целина. -Анализа на меѓународната улога во процесите на распад.</p> <p>8.Појава на плурализам во Р. Македонија: -Знаење за развојот на политички, социјални и културни движења. -Разбирање на значењето на демократијата и слободата на говор. -Анализа на предизвиците и придобивките од појавата на плурализам.</p> <p>9.Конституирање на независна Р. Македонија: -Разбирање на процесот на прогласување независност. -Знаење за уставните и правните аспекти на независноста. -Проценка на промените и предизвиците по независноста.</p> <p>10.Интеграција во меѓународните институции: -Познавање на процесот на членство во ЕУ, НАТО и други организации. -Разбирање на придобивките и обврските од интеграцијата. -Анализа на влијанието врз националната безбедност и економија.</p> <p>11.Трансформација на општествениот систем: -Знаење за промените во политичкиот, економскиот и социјалниот систем. -Разбирање на процесите на приватизација, либерализација и демократизација. -Проценка на резултатите и предизвиците од трансформацијата.</p> <p>12.Конфликтот во 2001 година:</p>
--	---

			-Знаење за причините и текот на конфликтот. -Разбирање на улогата на националните и меѓународните чинители. -Анализа на последиците и постконфликтните процеси за стабилизација.	
13	Заемна поврзаност на предметите		Македонија од 1878 до 1914, Македонија од Версај до 1944	
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот		Предавања, вежби, дебати, дискусии, есеи, консултации, индивидуална и групна работа, семинарски работи и презентации	
15	Вкупен расположив фонд на време		8 ЕКТС x 30 часа = 240 часа	
16.	Форми на наставните активности	Предавања-теоретска настава. часови (15 недели x 3 часа = 45 часа)	Предавања- теоретска настава. часови (15 недели x 3 часа = 45 часа)	30 часа
		Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови (15 недели x 3 часа = 45 часа)	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови (15 недели x 3 часа = 45 часа)	30 часа
		Пракса: часови	Пракса: часови	5 часа
17.	Други форми на активности	Проектни задачи: часови	Проектни задачи: часови	30 часа
		Самостојни задачи: часови	Самостојни задачи: часови	30 часа
		Домашно учење - задачи	Домашно учење - задачи	55 часа
18	Услови за потпис Редовно присуство на минимум 80% од наставата и навремена изработка на задачи.			
19.	Начин на оценување			
	19.1.	Тестови: бодови	40 +20	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	10	
19.3.	Завршен испит: бодови	30		
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)	
		51 x до 60 бода	6 (шест) (E)	
		61 x до 70 бода	7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)	
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)	

21	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација и евалуација од студенти				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Група автори	Историја на македонскиот народ том 4, 5	ИНИ, Скопје	2003
		2.	Иван Катарциев	Македонија во XX век, кн. втора	Култура, Скопје	2006
		3.	Виолета Ачкоска	Лекции од историјата на современата македонска држава : (1944-1991)	Филозофски факултет-Скопје	2015
		4.	Љубица Јанчева, Александар Литовски	Кон државноста на македонската нација: Македонскиот антифашизам во акција : (1941-1945)	Здружение за негување на антифашистички традиции, Битола	2024
	5.	Владо Иваноски, Вера Весковиќ-Вангели	Македонија во Втората светска војна : (1939-1945). Дел 1, Хронологија	Менора, Скопје	2018	
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Новица Велјановски	Претседателство на СФРЈ (1980-1991), Документи за Македонија Разговори за распадот на СФРЈ (јануари-март 1991 година)	ДАРМ	2023
		2.	Билјана Поповска	Државно-правна историја на Македонија-извори	Правен Факултет, Скопје	2005
		3.	Јасмина Дамјановска	АСНОМ – израз на суверената волја на македонскиот народ за остварување на неговото право на самоопределување	ДАРМ, Скопје	2024
		4.	Љубица Јанчева	Последните децении со СФРЈ	Скопје, Менора	2012
	5.	Киро Глигоров	Македонија е сè што имаме	Скопје, Култура,	2002	
	6.					

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Од Берлин од Мајдан:Современа Европа и свет			
2.	Код	4FO113926			
3.	Студиска програма	Историја наставна насока			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за Образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	година	2026/27	семестар	VII
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	8 ЕКТС			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф.д-р Оливер Цацков			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Заверен семестар			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Да им овозможи на студентите систематско знаење за меѓународните односи, политичките процеси и трансформациите од крајот на Втората светска војна до протестите на Мајдан (2013/2014),да се развие критичка свест за глобалните и регионалните последици од Студената војна и распадот на биполарниот светски систем,да се продлабочи разбирањето за посткомунистичките транзиции, интегративните процеси во Европа и улогата на меѓународните организации.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	1.Состојбата во Европа и светот по завршувањето на Втората светска војна,2.Блоковската поделба во Европа 3. Градењето на европските институции,4.Воените конфликти по 1945 година,5.Распаѓањето на колонијалниот систем,6Падот на Берлинскиот ѕид,7.Трансформација на недемократски во демократски системи,8.Азиски неприлики,9.Голфската криза и кризата во екс Југославија,10.Воени конфликти по 2011 година,11.Арапска пролет12.Предизвици на 21 век.			
13.	Заемна поврзаност на предметите				
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Предавања, вежби, дебати, дискусии, есеи, консултации, индивидуална и групна работа, семинарски работи и презентации			
15.	Вкупен расположив фонд на време	8 ЕКТС (3+2+2)=240 часа			

16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30 часа	
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	30 часа	
		16.3.	Пракса: часови	30 часа	
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа	
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа	
		17.3.	Домашно учење - задачи	60 часа	
18.	Услови за потпис				
19.	Начин на оценување				
	19.1.	Тестови: бодови		40+30	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови		10 бодови	
	19.3.	Завршен испит: бодови			
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)	
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација и евалуација од студенти			
22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач
		Година			
		1.	Стојанчо Антоvски	Историја на светот во 20. век	Просветно дело, Скопје.
	2.	Чедомир Антић	Историја Европе 20. века	Београд: Завод за уџбенике,	
	3.	Јувал Ноа Харари.	21 лекција за 21 век	Лагуна, Белград	
	22.2.	Дополнителна литература			
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	
	Година				
	1.	Пол Џонсон	Современа историја: од 1945 година до денес	Табернакул, Скопје.	
	2.	Дубравка Стојановиќ	Раѓањето на глобалниот свет 1880-2015	Удружење за друштвену историју	
	3.	Пол Џонсон	Современа историја: од 1945 година до денес	Табернакул, Скопје	

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Светот и Европа од 1914 до 1945 година			
2.	Код	4FO114026			
3.	Студиска програма	Историја наставна насока			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за Образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	година	2026/27	семестар	VII
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6 ЕКТС			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф.д-р Оливер Цацков			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Заверен семестар			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>Стекнување систематизирано знаење за политичките, економските и културните процеси во светот и Европа од 1914 до 1945 година.</p> <p>Разбирање на меѓународните односи, функционирањето на Лигата на народите и предизвиците на меѓувоениот период.</p> <p>Запознавање со развојот и влијанието на идеологиите (фашизам, нацизам, комунизам) врз Европа и светот.</p>			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<p>1.Состојбата на Балканот пред почетокот на Првата светска војна,2.Учеството на Македонците на српско-австро-унгарскиот фронт,3.Воени-политичкото дејствување на ВМОРО пред Балканските војни,4.Европа непосредно пред избувнувањето на Првата светска војна</p> <p>5.Фронтовите за време на Првата светска војна,6.Македонскиот фронт,7.Последиците од Првата светска војна,8.Европа и Светот помеѓу двете светски војни,9.Европа и светот непосредно пред почетокот на Втората светска војна,10.Главните настани во Втората светска војна,11.Последиците од Втората светска војна, 12 .Изуми и личности од почетокот на 20 век што го променија светот</p>			
13.	Заемна поврзаност на предметите	Македонија од 1878 до 1914 година			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Методи на учење: Предавања, вежби, дебати, дискусии, есеи, консултации, индивидуална и групна работа, семинарски работи и презентации			
15.	Вкупен расположив фонд на време	6 ЕКТС x 30 часа = 180 часа			

16.	Форми на наставните активности		16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	45 часа	
			16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	30 часа	
			16.3.	Пракса: часови		
17.	Други форми на активности		17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа	
			17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа	
			17.3.	Домашно учење - задачи	45 часа	
18.	Услови за потпис редовност на настава, најмалку 8 предавања и 8 вежби.					
19.	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови			40 бода	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови			10 бода	
	19.3.	Завршен испит: бодови			30 бода	
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата					
22.	Литература					
	Задолжителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.1.	1.	Оливер Цацков, Анита Илиева - Николовска	Балканските војни и Првата светска војна	УГД,	2022
		2.				
		3.	Марк Мазовер	Балкан: Кратка историја	Modern Library New York	2002
		4.	Dmitar Tasic	Rat u miru: Paravojno nasilje u Evropi posle Prvog svetskog rata 1918–1923	Arhipelag, Beograd	2013
	Дополнителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.2.	1.	Глигор Тодоровски	Македонија по Балканските војни	Култура -Скопје	1981
		2.	Милутин Лазаревич	Српско-бугарски рат	Порталиберис-Београд	2019
		3.	Марк Мазовер	Европа под сенка на војните	Матица Македонска, Скопје	2002

Прилог бр. 3		Предметна програма од прв циклус на студии	
1.	Наслов на наставниот предмет	Културна историја на Македонија	
2.	Код	4FO114126	
3.	Студиска програма	Историја наставна насока	
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за Образовни науки	
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус	
6.	Академска година / семестар	2026/2027	VIII
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4 ЕКТС	
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	д-р Анита Илиева Николовска	
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски	
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Заверен VIII семестар	
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>Цели на предметната програма (компетенции)</p> <p>1. <i>Историско разбирање</i>: Стекнување систематско знаење за развојот на културната историја на Македонија од праисторијата до современоста.</p> <p>2. <i>Критичка анализа</i>: Развивање способност за критичко читање на примарните и секундарни историски извори (архивски документи, уметнички дела, усна традиција, литературни текстови).</p> <p>3. <i>Интердисциплинарност</i>: Согледување на културната историја во релација со општата историја, уметноста, книжевноста, филозофијата и антропологијата.</p> <p>4. <i>Компаративно согледување</i>: Разбирање на македонската култура во контекст на балканските и европските културни процеси.</p> <p>5. <i>Идентитет и меморија</i>: Развивање свест за улогата на културата во градењето на националниот и колективниот идентитет.</p> <p>6. <i>Истражувачки вештини</i>: Развивање способност за спроведување академски истражувања преку примарни и секундарни извори.</p> <p>7. <i>Комуникациски и академски компетенции</i>: Стекнување способност за аргументирано усно и писмено изразување на академско ниво.</p> <p>Резултати од учењето</p>	

		<p>По завршувањето на предметот, студентите ќе бидат во можност да:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Опишат клучни фази и процеси во културната историја на Македонија од праисторијата до современоста.2. Препознаат и анализираат културни артефакти (архитектура, уметност, книжевност, фолклор) во нивниот историски и културен контекст.3. Споредат македонски културни феномени со регионални и европски културни модели.4. Објаснат улогата на културата во формирањето на националниот идентитет и колективната меморија.5. Применат методолошки пристапи од културната историја при интерпретација на конкретни примери.6. Креираат семинарска работа или проект со користење на релевантни извори и академски апарат.7. Презентираат и аргументираат сопствени ставови за културните процеси со академска јасност и критички пристап.8. Развијат свест за значењето на културното наследство и потребата од негова заштита и промоција.
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<p>Поглавје 1. Вовед во културната историја на Македонија</p> <p>Наставни единици:</p> <ul style="list-style-type: none">• Поим и предмет на културната историја• Методолошки пристапи• Македонија на крстопатот на културите и цивилизациите <p>Резултати од учењето:</p> <ul style="list-style-type: none">– студентот објаснува што претставува културна историја и кои се нејзините методи;– разликува културна историја од политичка и општа историја;– го препознава значењето на географската положба на Македонија во културните процеси. <p>Поглавје 2. Праисториска култура на почвата на Македонија</p>

	<p>Наставни единици:</p> <ul style="list-style-type: none">• Неолитски култури: населби, материјална култура и ритуали• Култура на бронзеното и железното време• Праисториска уметност и археолошки наоди <p>Резултати од учењето:</p> <ul style="list-style-type: none">– студентот ги идентификува клучните археолошки локалитети и материјалната култура од праисторискиот период;– ги објаснува карактеристиките на неолитската, бронзенodobната и железnodobната култура во Македонија;– разбира како праисториското културно наследство влијаело врз развојот на подоцнежните цивилизациски епохи. <p>Поглавје 3. Античко културно наследство на почвата на Македонија</p> <p>Наставни единици:</p> <ul style="list-style-type: none">• Културата на античка Македонија• Хеленистичко наследство и уметност• Културна дифузија <p>Резултати од учењето:</p> <ul style="list-style-type: none">– студентот ја опишува културата и уметноста на античка Македонија;– го анализира значењето на хеленистичко наследство и уметност на почвата на Македонија;– препознава влијанија на античкото културно наследство врз подоцнежните епохи. <p>Поглавје 4. Ранохристијанска култура и Византија</p> <p>Наставни единици:</p> <ul style="list-style-type: none">• Ширење на христијанството во Македонија• Ранохристијанска архитектура и мозаична уметност• Културните врски со Византија <p>Резултати од учењето:</p>
--	---

	<ul style="list-style-type: none">– студентот ги идентификува карактеристиките на ранохристијанската култура;– анализира ранохристијански архитектонски и уметнички споменици;– ја објаснува улогата на Византија во културниот развој на регионот. <p>Поглавје 5. Средновековна книжевност и духовна култура</p> <p>Наставни единици:</p> <ul style="list-style-type: none">• Делото на Кирил и Методиј• Охридската книжевна школа• Старословенски ракописи и книжевна традиција <p>Резултати од учењето:</p> <ul style="list-style-type: none">– студентот ја разбира важноста на кирило-методијевската традиција;– ја објаснува улогата на Охридската школа во словенската писменост;– ги препознава и анализира специфичните уметнички обележја на старословенските текстови. <p>Поглавје 6. Средновековна архитектура и уметност (9 – 14 век)</p> <p>Наставни единици:</p> <ul style="list-style-type: none">• Фрескосликарство и иконопис• Архитектонски карактеристики на средновековните цркви• Византиска уметност и локални особености <p>Резултати од учењето:</p> <ul style="list-style-type: none">– студентот опишува стилски особености на средновековната уметност;– анализира фрески и икони како историски извори;– препознава локални особености во уметноста и архитектурата. <p>Поглавје 7. Македонија под османлиска власт: културни трансформации</p> <p>Наставни единици:</p> <ul style="list-style-type: none">• Урбан развој и архитектура• Мултикултурни влијанија
--	---

	<ul style="list-style-type: none">• Живот и култура под Османлиите <p>Резултати од учењето:</p> <ul style="list-style-type: none">– студентот ги опишува карактеристиките на културниот живот во Османлискиот период;– анализира архитектонски и културни артефакти од овој период;– објаснува процеси на културна симбиоза и трансформација. <p>Поглавје 8. Просветителство, национално будење и културни аспекти на националното движење (18 – 19 век)</p> <p>Наставни единици:</p> <ul style="list-style-type: none">• Развој на школството и образованието• Македонската преродба и националното будење• Улогата на печатот и книжевноста• Народна култура и фолклор <p>Резултати од учењето:</p> <ul style="list-style-type: none">– студентот ја разбира улогата на просветителството во националното будење;– ја анализира улогата на културата во националните движења;– разбира како усната традиција се користела за колективна меморија;– препознава културни манифестации на националната свест и ги поврзува со политичките процеси. <p>Поглавје 9. Културата на почетокот на 20 век</p> <p>Наставни единици:</p> <ul style="list-style-type: none">• Урбанизација и културен живот во градовите• Почетоци на современото сликарство, музика и театар во Македонија• Културни врски со европските модерни движења <p>Резултати од учењето:</p> <ul style="list-style-type: none">– студентот го анализира развојот на културниот живот во урбаните средини на Македонија на почетокот на 20 век;– ги препознава првите модерни уметнички изрази во сликарството, музиката и театарот;
--	---

		<p>– ја разбира поврзаноста на македонската култура со пошироките европски културни текови.</p> <p>Поглавје 10. Културен развој меѓу двете светски војни</p> <p>Наставни единици:</p> <ul style="list-style-type: none">• Литература и публицистика• Уметнички движења и културен живот• Македонската култура без државна рамка <p>Резултати од учењето:</p> <ul style="list-style-type: none">– студентот опишува културни процеси во меѓувоенниот период;– анализира дела од македонски автори и уметници;– разбира како културата придонела за зачувување на националниот идентитет. <p>Поглавје 11. Културен живот по Втората светска војна</p> <p>Наставни единици:</p> <ul style="list-style-type: none">• Институционализација на културата во СР Македонија• Развој на современата литература и уметност• Културни фестивали и институции <p>Резултати од учењето:</p> <ul style="list-style-type: none">– студентот ја објаснува улогата на институциите во културниот развој;– препознава клучни автори и дела по Втората светска војна;– анализира идеолошки и културни модели на социјализмот. <p>Поглавје 12. Современа културна сцена и идентитет</p> <p>Наставни единици:</p> <ul style="list-style-type: none">• Културни процеси по независноста (1991 – денес)• Глобализација и нови медиуми• Современи културни политики и идентитет
--	--	--

		<p>Резултати од учењето:</p> <ul style="list-style-type: none">– студентот ја анализира современата културна сцена во Македонија;– објаснува влијанието на глобализацијата врз националниот идентитет;– препознава современи културни практики и уметнички изрази.
13.	Заемна поврзаност на предметите	<p>Предметот <i>Културна историја на Македонија</i> има синтетизирачка улога, поврзувајќи ги историските, уметничките, литературните и духовните содржини од претходните семестри и интегрирајќи ги во целосна слика за културниот идентитет на Македонија низ вековите:</p> <p>1 семестар – Древни цивилизации 1, Праисторија, Помошни историски науки, Вовед во историјата</p> <ul style="list-style-type: none">– Обезбедуваат методолошки основи и први познавања за културни процеси; културната историја ја користи оваа база за анализа на идните епохи. <p>2 семестар – Македонија во античкиот период 1, Древни цивилизации 2, Класични цивилизации</p> <ul style="list-style-type: none">– Директна врска со Поглавје 2 (античко културно наследство); културната историја ја дополнува политичката и воената историја со анализа на уметноста, културна дифузија и цивилизациски контакти. <p>3 семестар – Македонија во античкиот период 2, Империја на новиот Рим (324–1025), Хеленистички монархии</p> <ul style="list-style-type: none">– Поврзување со Поглавја 2 и 3: антика, ранохристијанство и Византија; културната историја ги интегрира книжевните и уметничките традиции со општите историски процеси. <p>4 семестар – Империја на новиот Рим (1025–1453), Македонија во средниот век, Македонија во рамките на Османлиската империја</p> <ul style="list-style-type: none">– Директна врска со Поглавја 4–6 (средновековна книжевност, архитектура и османлиска култура);

		<p>културната историја ги анализира духовните и уметнички аспекти.</p> <p>5 семестар – Нов век (XVII–XIX), Преродбата и културните процеси во XIX и XX век</p> <ul style="list-style-type: none">– Поврзаност со Поглавја 7 и 8: културната историја ги обработува просветителството, националното будење и развојот на модерната култура во XIX век. <p>6 семестар – Македонија од 1878 до 1914, Македонија од Версај до 1944, Светот и Европа 1914–1945</p> <ul style="list-style-type: none">– Врска со Поглавја 9 и 10: културната историја ја надополнува политичката историја со анализа на револуционерната култура, литературата, уметничките движења и урбанизацијата. <p>7 семестар – Македонската држава (1944–2001), Светската историја (Од студента војна до Мајдан), Македонски јазик со култура на изразување</p> <ul style="list-style-type: none">– Поврзаност со Поглавје 11: културната историја анализира институционализација на културата во СР Македонија, книжевноста и современите културни практики. <p>8 семестар – Културна историја на Македонија (синтетизирачки предмет), Методика на наставата по историја, Родови студии, Музеологија 2</p> <ul style="list-style-type: none">– Завршна интеграција на знаењата од сите претходни семестри; културната историја синтетизира и ги поврзува политичките, уметничките, духовните и идентитетските аспекти на македонската историја.
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	<p>Овие методи се комбинирани за да се овозможи интегрирано учење: стекнување на знаење, развивање на аналитички и истражувачки способности, критичко размислување и практична примена на културната историја во современиот контекст.</p> <p>1. Предавања</p>

	<p>Опис: Традиционални предавања со изложување на основните теории, историски факти, културни феномени и интерпретации на македонската културна историја. Цел: Да се пренесе систематско знаење и да се постават теоретски и истражувачки рамки. Методи: Лекциски изложувања со визуелни презентации (PowerPoint, слики, карти, графици); Демонстрација на примери од уметноста, архитектура и литература; Историски и културни анализи преку студии на случај.</p> <p>2. Семинари и дискусии Опис: Работни сесии каде студентите дебатираат, анализираат текстуални и визуелни извори, презентираат теми и дискутираат концепти. Цел: Развивање на критичко мислење, аналитички вештини и способност за аргументирана дискусија. Методи: Модерирани дискусии по тема од предавањето; Анализа и презентација на академски текстови или извори; Групни проекти и интерактивни задачи.</p> <p>3. Работа со примарни и секундарни извори Опис: Истражување на архивски документи, фрески, ракописи, фотографии, литературни текстови, филмски и музички извори. Цел: Развивање на истражувачки вештини и способност за интерпретација на културни феномени. Методи: Критичка анализа на текстови и визуелни извори; Применување на методи на историска и културна интерпретација; Развивање на писмени и усни презентации базирани на извори.</p> <p>4. Проекти и семинарски задачи Опис: Самостојни или групни истражувачки проекти и семинарски трудови кои опфаќаат одреден период или културен феномен. Цел: Применување на стекнатото знаење, развивање на методолошки и аналитички способности. Методи: Подготовка на есеј или истражувачка работа со академски апарат; Презентација на проект со дискусија и критички осврт; Изработка на визуелни прикази (табели, графикони, фотодокументација).</p>
--	---

15.	Вкупен расположив фонд на време		4ЕКТС x 30 часа = 120 часа			
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања - теоретска настава, часови	30 часа		
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15 часа		
		16.3.	Пракса: часови	/		
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	20 часа		
		17.2.	Самостојни задачи: часови	20 часа		
		17.3.	Домашно учење - задачи	35 часа		
18.	Услови за потпис	1. Редовна посетеност на наставата (најмалку 8 предавања и 8 вежби);Семинарска работа				
19.	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови			40 бода	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови			10 бода	
	19.3.	Завршен испит: бодови			30 бода	
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација			
22.	Литература					
	Задолжителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.1.	1.	Група автори	Прилози за истражувањето на историјата на културата на Македонија (том 1 – 28)	Македонска академија на науките и уметностите	1995 – 2016
		2.	Грозданов, Ц.	Живописот на Охридската архиепископија XI-XVII век	Матица македонска : МАНУ	2020
		3.	Ристовска-Јосифовска, Б.	Студии за македонската културна историја	Институт за национална историја	2018
	Дополнителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.2.	1.	Група автори	Македонско културно наследство (книга 1 – 4)	Министерство за култура на Република Македонија	2008

	2.	Чаусидис, Н., Лилчиќ, В., Серафимова, А., Алексиев, Е..	Македонија: Културно наследство	Мисла	1995
	3.	Поп-Атанасов, Ѓ., Велев И., Јакимовска- Тошиќ, М.	Скрипторски центри во средновековна Македонија	Институт за македонска литература	1997

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Методика на наставата по историја			
2.	Код	4FO114226			
3.	Студиска програма	Историја- наставна насока			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв степен			
6.	Академска година / семестар	година	2026/27	семестар	VIII
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити				
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Снежана Мирасчиева/одговорен наставник			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Положен испит од Педагогија			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<ul style="list-style-type: none"> • знаења за наставниот процес со посебен осврт на спецификите на наставата по историја во основните и средни училишта. • знаења за планирање, организација, реализација и евалуација на наставата по историја во основните и средни училишта • способности за планирање, организација и реализација на современа настава по историја во основните и средни училишта која е израз на креативност на студентите • способности за следење и проучување на наставата од аспект на примена на разни облици и методи на проверување како и од аспект на примена на разни модели, техники и средства на вреднување на ефектите и постигањата на учениците во наставата по историја 			

		<ul style="list-style-type: none"> • способност за изработка на инструменти за следење и оценување како и способност за самооценување • способност за користење на современа литература и ИКТ во наставата по историја
12.	<p>Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Предмет и цели на Методиката на наставата по историја. Задачи на наставата по историја. Разлика меѓу поимите историјата како наука и историјата како наставен предмет. Основни дидактички принципи во наставата по историја. Методологија на истражување. Условеноста и етапноста на наставата по историја. Видови наставни модели и нивната функционалност во наставата по историја. <p>Очекувани резултати: знаења за наставниот процес воопшто и спецификите на наставата по историја во основните и средни училишта;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Организација на наставата по историја (наставни часови, распоред, типови и артикулација). Методи и облици на работа во наставата по историја (активни методи). Наставни средства и помагала во наставата по историја (текстуални медиуми, учебник, историски извори, прирачници). Училишни и вонучилишни наставни објекти. Соработка на училиштето со музеите, архивите, библиотеките. Екскурзиите во наставата по историја. Домашните работи на учениците. Наставен план и програма. Избор и распоред на наставните содржини. Курикулум на наставата по историја. Подготовка на наставникот за настава по историја. Планирање на наставата. Видови планирања (според времето, годишно и процесно-развојно планирање). Дневна подготовка за час. <p>Очекувани резултати: знаења за планирање, организација, реализација и евалуација на наставата по историја во основните и средни училишта; способности за планирање, организација и реализација на современа настава по историја во основните и средни училишта која е израз на креативност на студентите</p> <ul style="list-style-type: none"> • Вреднување во наставата по историја. Изработка на инструменти за следење и проверување на учениците. Континуирано стручно усовршување на наставникот по историја. <p>Очекувани резултати: знаења за планирање, организација, реализација и евалуација на наставата по историја во основните и средни училишта; способности за планирање, организација и реализација на современа настава по историја во основните и средни училишта која е израз на креативност на студентите</p> <ul style="list-style-type: none"> • способност за изработка на инструменти за следење и оценување како и способност за самооценување • ИКТ во наставата по историја.

		Очекувани резултати: способност за користење на современа литература и ИКТ во наставата по историја				
13	Заемна поврзаност на предметите		Педагогија, Педагошка комуникација и Докимологија како и сите предмети предвидени со студискиот план од областа историја			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот		Предавања, вежби, семинари, проблемско учење, дебати, дискусии, есеи, посета и следење на наставата во основните училишта со писмен протокол за следење на настава, проектна задача (индивидуална, групна и тимска) метод на работа со текст; метод на пишување; метод на илустративни работи, метод на демонстрација, метод на симулација, метод на практична работа.			
15	Вкупен расположив фонд на време		4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа			
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	(15 недели x 2 часа = 30 часа)		
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	(15 недели x 1 час = 15 часа)		
		16.3	Пракса: часови	15 часа		
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа		
		17.2.	Самостојни задачи: часови	15 часа		
		17.3.	Домашно учење - задачи	15 часа		
18	Услови за потпис	Положени двата колоквиуми, минимум 42 бодови од сите предвидени активности за пријавување и полагање на завршниот испит.				
19.	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови		40 + 20 од присуство (16.1. и 16.2.)		
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови		10		
	19.3.	Завршен испит: бодови		30		
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)		
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)		
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)		
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)		
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)		
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)		
21	Метод на следење на квалитетот на наставата		Придружна евалвација и самоевалвација			
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година

		1.	К.Попоски и др.	Прилози за наставата по историја во основното и средно образование	Скопје: ПЗМ	1995
		2.	С.Наумовски	Методски прирачник за наставата по историја	Скопје: Просветно дело	1991
		3.	БРО	Наставни програми по историја и општество/ историја за основно и средно образование Упатства за наставниците	Скопје, достапни на https://bro.gov.mk/наставни-програми/	2025
22.2.	Дополнителна литература					
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година	
	1.	М.Marinović	Nastava povijesti usmjerena prema ishodima učenja	Zagreb Nakladnik	2014	
	2.					
	3.					

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Родови студии			
2.	Код	4FO114326			
3.	Студиска програма	Историја – наставна насока			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар	VIII
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4 ЕКТС			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Даниела Коцева			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик / Англиски јазик			

10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>Предметот „Родови студии“ има за цел да им овозможи на студентите длабоко разбирање на родот како историски, културен и социјален конструкт, кој влијае врз сите аспекти на човечкото живеење — од религија и образование, до економија, политика и култура. Преку анализа на историски примери, религиски традиции и современи општествени процеси, студентите ќе развијат комплексна и критичка перспектива за улогата на родовите односи во создавањето на општествените структури и вредности.</p> <p>Општи цели</p> <p>Да развијат способност за критичко размислување, анализа и интерпретација на општествените и културните појави низ родова перспектива.</p> <p>Да се стекнат со интердисциплинарни знаења, поврзувајќи ја историјата, филозофијата, теологијата, социологијата и културните студии во разбирањето на родот.</p> <p>Да разберат како родовите улоги, нееднаквости и дискриминации се развивале низ времето и какви општествени механизми ги одржуваат или менуваат.</p> <p>Да развијат етички и хуманистички ставови засновани на родова еднаквост, почитување и инклузија.</p> <p>Да стекнат комуникациски и презентерски вештини за изразување на критички ставови и аргументирани анализи во академски и јавен контекст.</p> <p>Специфични цели (предметно-стручни компетенции)</p> <p>Да ги совладаат основните и современите теории на родот, феминизмот и социјалната конструкција на идентитетот.</p> <p>Да ја препознаваат поврзаноста меѓу родот и моќта, социјалните институции и културните практики.</p> <p>Да ги анализираат историските трансформации на родовите улоги во религиозни и општествени системи, од антиката до модерната епоха.</p> <p>Да ги разберат разликите во родовата перспектива меѓу различни цивилизации и култури, како и улогата на глобализацијата во промената на родовите односи.</p> <p>Да применуваат истражувачки и аналитички пристап при проучување на конкретни појави</p>

	<p>(пример: род и религија, род и труд, род и политика).</p> <p>Да бидат способни да создадат самостојни академски трудови, проекти или презентации во кои критички ги поврзуваат теоријата и практиката.</p> <p>Резултати од учењето</p> <p>По завршувањето на наставата и успешното совладување на предметот, студентите ќе можат да демонстрираат следни резултати на учење:</p> <p>Знаења и разбирање</p> <p>Да ги објаснат клучните поими и концепти поврзани со родот, родовите улоги и идентитети.</p> <p>Да ги разликуваат и критички анализираат главните теоретски пристапи кон родот и феминизмот (либерален, марксистички, радикален, постфеминистички и квир теории).</p> <p>Да ја разберат историската и културната еволуција на родовите односи, од антиката до современото доба.</p> <p>Да ја препознаат институционалната и идеолошката димензија на родот во религиозни, образовни и политички системи.</p> <p>Когнитивни и истражувачки вештини</p> <p>Да применуваат интердисциплинарни методи при анализа на родови прашања (историски, социолошки, теолошки и културни).</p> <p>Да спроведат самостојна или групна анализа на конкретен случај (case study) поврзан со родовите односи во одредено општество или период.</p> <p>Да ги користат научните извори и методи на академско пишување при изработка на семинарски или проектни трудови.</p> <p>Да изведуваат компаративна анализа на родови политики, религиски традиции и културни контексти.</p> <p>Практични и комуникациски компетенции</p> <p>Да развијат способност за аргументирано изразување на ставови и дебатирање за чувствителни општествени теми поврзани со родот.</p> <p>Да демонстрираат вештини за тимска работа, почитување на различни гледишта и инклузивна комуникација.</p> <p>Да ги пренесуваат стекнатите знаења во наставен, истражувачки или јавен контекст.</p> <p>Вредности и ставови</p> <p>Да покажат чувствителност кон прашања на дискриминација, родова нееднаквост и насилство.</p> <p>Да развијат вредности на општествена правда, толеранција и родова рамноправност.</p>
--	---

		Да се ангажираат како активни граѓани и професионалци кои промовираат еднаквост и инклузија во своите средини.
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<p>Поглавје 1: Вовед во родовите студии – теоретски и концептуални пристапи Во воведниот дел студентите се запознаваат со основните поими: пол, род, родов идентитет и родови улоги. Се разгледува историскиот развој на родовите студии како научна дисциплина и нејзината интердисциплинарна поврзаност со социологијата, историјата, антропологијата, филозофијата и културните студии. Се анализираат основните теории: биолошки есенцијализам, социјален конструктивизам и културен релационизам. <i>Резултати од учењето:</i> Студентите ќе можат да ги дефинираат клучните поими и да ги разликуваат главните теоретски пристапи во проучувањето на родот; ќе развијат основни аналитички и критички способности за разбирање на родовите односи во општеството.</p> <p>Поглавје 2: Родови односи во античките цивилизации Ова поглавје се фокусира на позицијата на мажот и жената во античките општества – Египет, Грција и Рим. Се анализираат митолошките симболи на машкото и женското, улогата на жената во политичкиот, духовниот и семејниот живот, како и односите помеѓу телото, моќта и моралот во античката култура. <i>Резултати од учењето:</i> Студентите ќе можат да ги опишат основните родови модели во антиката и да ги поврзат со пошироки општествени, верски и етички системи.</p> <p>Поглавје 3: Родот во религиозните текстови и традиции Се обработуваат библиските, кораничките и другите свети текстови од перспектива на родот, со цел да се согледа како религијата ги конструира, легитимира или преиспитува родовите улоги. Посебен акцент се става на поимите на женственост, мајчинство, послушност и духовна власт во христијанството, јудаизмот и исламот. <i>Резултати од учењето:</i> Студентите ќе можат да ја анализираат религиозната и културната улога на жената во различни религиски системи и да ги толкуваат текстовите низ родова перспектива.</p>

	<p>Поглавје 4: Монаштвото и родовите идентитети во средновековието Оваа целина ја разгледува монашката традиција и нејзиното влијание врз конструирањето на родот и духовната моќ. Се проучуваат женските манастири, монашките завети и нивното значење за родовата рамноправност и автономија во периодот на средниот век. <i>Резултати од учењето:</i> Студентите ќе можат да ги идентификуваат историските форми на женска духовност и да ја објаснат улогата на монаштвото во трансформацијата на родовите улоги.</p> <p>Поглавје 5: Родови перцепции во Византија и христијанскиот Исток Се анализираат ставовите кон жената и мажот во византиската култура, концептот на грев, чистота и телесност, како и општествените улоги на жените во рамките на семејството и црквата. <i>Резултати од учењето:</i> Студентите ќе можат да ги опишат специфичностите на византиската култура во однос на родовите улоги и да ја оценат нивната историска и религиска условеност.</p> <p>Поглавје 6: Родот и исламската традиција Ова поглавје се занимава со улогата на жената и мажот во исламските општества, со анализа на концептите на скромност, чест и јавен простор. Се разгледуваат различните интерпретации на Коранот поврзани со родовата рамноправност и феминистичките движења во исламот. <i>Резултати од учењето:</i> Студентите ќе можат да ги разликуваат традиционалните и реформаторските пристапи кон родовите улоги во исламската мисла и практика.</p> <p>Поглавје 7: Родот во добата на хуманизмот и просветителството Се истражува развојот на нови идеи за човекот, разумот и еднаквоста во 17. и 18. век. Се разгледуваат погледите на мислителите како Мери Волстонкрафт, Жан-Жак Русо и Џон Стјуарт Мил, како и првите заложби за образование и општествена улога на жените. <i>Резултати од учењето:</i> Студентите ќе можат да ја објаснат поврзаноста меѓу просветителските идеи и почетоците на борбата за родова еднаквост.</p> <p>Поглавје 8: Индустриската револуција, трудот и родовата нееднаквост Се анализира положбата на жената во</p>
--	---

	<p>индустриското општество, појавата на женската работничка класа, поделбата на трудот по родова линија и првите синдикални и социјални движења за правата на жените.</p> <p><i>Резултати од учењето:</i> Студентите ќе можат да ги опишат економските и социјалните фактори што ја обликувале родовата нееднаквост и да ги поврзат со современите прашања на пазарот на трудот.</p> <p>Поглавје 9: Социјалистички идеи за родова рамноправност и женска еманципација</p> <p>Се обработува улогата на Клара Цеткин, Роза Луксембург и други пионерки во развојот на концептот за родова рамноправност во социјалистичките и револуционерните движења. Се анализира влијанието на идеологијата врз семејството, воспитувањето и учеството на жените во јавниот живот.</p> <p><i>Резултати од учењето:</i> Студентите ќе можат да ја објаснат социјалистичката визија за родова еднаквост и нејзините историски ефекти во Европа и на Балканот.</p> <p>Поглавје 10: Развој на феминистичките теории и современи родови политики</p> <p>Се разгледуваат главните бранови на феминизмот – либерален, радикален, социјалистички, постмодерен и квир-феминизам. Се анализира нивното влијание врз законодавството, образованието и јавната свест, како и предизвиците на современите родови политики.</p> <p><i>Резултати од учењето:</i> Студентите ќе можат да ги разликуваат и споредат различните теоретски пристапи кон феминизмот и да ги применат во анализа на современи општествени проблеми.</p> <p>Поглавје 11: Родот и глобализацијата – современи трендови и предизвици</p> <p>Завршното поглавје го разгледува влијанието на глобализацијата, миграциите, дигиталните медиуми и неолибералните политики врз родовите односи. Се анализираат современи прашања како род и идентитет во глобалниот свет, интерсекционалност, родово насилство и активизам.</p> <p><i>Резултати од учењето:</i> Студентите ќе можат критички да ги анализираат родовите прашања во глобален контекст и да формулираат предлози за политики и практики насочени кон еднаквост и општествена правда.</p>
--	--

		Поглавје 12: Студентски проект и презентација Во завршниот дел студентите реализираат самостојна или тимска проектна задача со примена на стекнатите теоретски и методолошки знаења. Темите може да бидат поврзани со род и образование, религија, култура, медиуми, политика или историја. <i>Резултати од учењето:</i> Студентите ќе демонстрираат способност за самостојна анализа, истражување и аргументирана презентација на родовите теми.		
13	Заемна поврзаност на предметите	Предметот е поврзан со Мултикултурно и интеркултурно образование, Историја на македонската емиграција, Македонската држава(1944-2001), Културна историја на Македонија, Етика во образованието, Нов век (XVII-XIX), Преродбата и културните процеси во XIX и XX век во Македонија.		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Интерактивни предавања, дискусии, работа во групи, анализа на студии на случај, проектни задачи, електронско учење, кооперативно и проектно учење.		
15	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30 часа
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15 часа
		16.3.	Пракса: часови	5 часа
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа
		17.3.	Домашно учење - задачи	15 часа
18	Услови за потпис Редовно присуство на минимум 80% од наставата и навремена изработка на задачи.			
19.	Начин на оценување			
	19.1.	Тестови: бодови	40 +20	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	10	
	19.3.	Завршен испит: бодови	30	
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)	
		51 x до 60 бода	6 (шест) (E)	
		61 x до 70 бода	7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)	
	од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)		
21	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација на наставникот и евалуација од студенти.		
22.	Литература			
	22.1.	Задолжителна литература		

		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Hooks, Bell	<i>Feminist theory: from margin to center</i>	New York: Routledge	2015
	2.	Susan Mann & Ashly Patterson	Reading Feminist Theory: From Modernity to Postmodernity	Oxford University Press	2016	
	3.	Коцева Даниела	Социологија	Универзитет „Гоце Делчев“-Штип	2024	
	4.	Michelle Zimbalist Rosaldo & Louise Lamphere	Woman, Culture, and Society — anthology	Stanford University Press	1974	
22.2.	Дополнителна литература					
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година	
	1.	Sheila Jeffreys	The Industrial Vagina: The Political Economy of the Global Sex Trade	Routledge	2008	
	2.	Enloe, Cynthia	Bananas, Beaches, and Bases	University of California Press	2000	
	3.					

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Практична настава -Интердисциплинарен проект			
2.	Код	4FO114426			
3.	Студиска програма	Историја наставна насока			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за Образовни науки,			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	година	2026/27	семестар	VIII
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4ЕКТС			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	проф.д-р Оливер Цацков			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	/			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Стекнување на практични знаења од областа на студиската програма преку директнавклученост на студентите во наставниот процес во основните и			

		средните училишта со дејност од областа на студиската програма.		
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Студентите изведуваат практична работа што опфаќа нивна задолжителна ангажираност од 30 дена во текот на семестарот со најмалку 1, а најмногу 8 часа на ден. Практичната настава се изведува во основните и средни училишта, каде студентите активно учествуваат во апликативната работа на соодветните институции во доменот на студиската програма, по претходно склучен договор. Во текот на практичната работа студентите добиваат одредени конкретни работни задачи и истите ги извршуваат под менторство и постојана контрола од меторите на практичната настава и/или одговорните лица кои се и екстерни ментори од институцијата и на тој начин стекнуваат практични знаења и вештини за што имаат теоретска основа. Во текот на реализацијата на практичната настава студентот е должен да води дневник за секојдневните активности, во кој добива потпис за реализираната дневна активност од интерниот ментор од единицата, како и од екстерниот ментор училиштето, во која ја изведувал праксата		
13	Заемна поврзаност на предметите	/		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	практична работа; консултации со менторите за пракса; водење дневник за практична работа; изработка на самостојна презентација од извршената пракса. Практичната настава која се реализира од областа на студиската програма е усогласена со: - Правилник за начинот и условите за организирање на практичната настава за студентите (Службен весник на Република Македонија бр.71/09 и 120/10), и - Правилник за реализирање на практична настава за студентите на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип (Универзитетски гласник бр. 28/13)		
15	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС 0+0+4 x 30 часа = 120 часа		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	/
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	/

		16.3	Пракса: часови		
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	/	
		17.2.	Самостојни задачи: часови	60 часа	
		17.3.	Домашно учење - задачи	60 часа	
18		Услов за добивање потпис и за стекнување на 4 ЕКТС е реализација на практичната настава предвидена во студиската програма, предаден дневник со евиденција за секојдневните активности потпишан од интерен ментор (од факултетот) и екстерен ментор (од институција- училиштето).			
19.	Начин на оценување				
	19.1.	Тестови: бодови			
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови			
	19.3.	Завршен испит: бодови			
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		/	/	
			/	/	
			/	/	
			/	/	
			/	/	
			/	/	
21	Метод на следење на квалитетот на наставата				
22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач
		1.	/	Педагошка евиденција и документација на менторските училишта	/
		2.		Закон за основно образование	
	3.		Правилник за начинот и условите за организирање на практичната настава за студентите (Службен весник на Република Македонија бр.71/09 и 120/10		
	22.2.	Дополнителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач
		1.	/	/	/
2.					
3.					

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Македонски јазик 1			
2.	Код	4FF101926			
3.	Студиска програма	Историја -наставна насока			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	2026/2027	семестар	I
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	доц. д-р Марија Гркова-Беадер			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Цели на предметната програма (компетенции): Студентите се запознаваат со македонскиот јазик и со неговиот развој. Се запознаваат со фонолошко-фонетската и со морфолошката структура на јазикот. Се воведуваат и во основните начини на зборообразувањето. Владеење со македонскиот јазик во усна и во писмена форма. Познавање од областа на фонетиката и фонологијата на македонскиот јазик. Способност за практична примена на знаењата од областа на правописот и правоорот.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Содржина на предметната програма: Фонетика и фонологија: Глас и фонема; Поделба на гласовите: Самогласки, самогласно р и согласки; Гласовни промени: Самогласки во непосреден допир; Испуштање на самогласките (е, о, а); Редување на самогласки во коренот на зборот; Едначење по звучност; Звучни согласки на крајот на			

		зборот; Удвоени согласки; Испуштање на согласки; Редување на согласки. Акцент: Општи карактеристики на акцентот во македонскиот јазик; Отстапување од третосложното акцентирање; акцентот кај сложените зборови; Акцентот кај зборовите од туѓо потекло; Акцентски целисти: Акцентски целисти со два полнозначни збора; Проклитички акцентски целисти; Енклитички акцентски целисти; Комбинирани акцентски целисти. Правопис и правоговор: Правопис на согласките (ј, л, љ, ќ, ѓ, ц, s, в, ф, х); Слеано и разделено пишување на зборовите; Делење на зборот на крајот на редот; Употреба на голема буква; Скратеници; Скратување на зборовите; Транскрипција на туѓи имиња од српски, бугарски, албански, новогрчки, англиски, германски, италијански, руски, француски и шпански јазик; Предавање на македонското писмо на латиница; Интерпункциски знаци: точка, запирка, точка и запирка, прашалник, извиник, две точки, три точки, загради, црта, наводници, полунаводници; Правописни знаци: точка, две точки, три точки, црта, цртичка, загради, апостроф, свездичка, надреден знак.		
13	Заемна поврзаност на предметите			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Методи на учење: Интерактивен, работа во групи, домашни работи, индивидуални работи, предавање, дискусија, техники на кооперативно учење, индивидуални задачи, самостојно учење, изработка на индивидуална работа, употреба на електронско учење во наставата и вежбите.		
15.	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања-теоретска настава. часови	30 часа
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15 часа
		16.3.	Пракса: часови	
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа
		17.3.	Домашно учење - задачи	15 часа
18	Услови за потпис	60% успех од сите предиспитни активности, т.е. минимум 42 бода од двата колоквиуми, семинарската работа, редовноста на предавањата и вежбите		
19	Начин на оценување			
	19.1.	Тестови: бодови	40+30 бодови	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	10 бодови	
	19.3.	Завршен испит: бодови	20 бодови	

20	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)			
		51 x до 60 бода	6 (шест) (E)			
		61 x до 70 бода	7 (седум) (D)			
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)			
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)			
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација и евалуација од студенти				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Симон Саздов	Современ македонски јазик 1	Табернакул	2013
		2.	Блаже Конески	Граматика на македонскиот литературен јазик	Просветно дело	2004
	3.	Стојка Бојковска, Лилјана Минова-Ѓуркова, Димитар Пандев, Живко Цветковски	Општа граматика на македонскиот јазик	Просветно дело	2008	
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Живко Цветковски Снежана Веновска-Антевска Симона Груевска-Маџоска Елка Јачева-Улчар Симон Саздов	Правопис на македонскиот јазик	Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“ – Скопје Култура АД – Скопје	2017
		2.				
3.						

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Англиски јазик ниво А2.1			
2.	Код	4FF101226			
3.	Студиска програма	Историја -наставна насока			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	2026/2027	семестар	I
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	виш лектор м-р Драган Донеv			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик и англиски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>Цели на предметната програма (компетенции): Студентот да владее со граматички и реченични структури соодветни за возраста и ниво А2 за владеење на јазикот, како и неколку елементи од преодното рамниште Б1; да препознава слухово зборови и најфреквентни фрази, изрази и колокации поврзани со неговата/нејзината посредна и непосредна околина за да задоволи конкретни потреби; да разбира текстови, пишани описи и упатства/брошури/менија/возни редови/соопштенија/ознаки од непосредната околина, како и лични писма и куси новинарски текстови на теми од личен интерес; да извлече клучни зборови/изрази/фрази, како и главна идеја и важни детали во текстови и да препознава цел и намена во различни форми на текстови; да разбира соговорник доколку говорот е јасно артикулиран со повремени барања за повторување, објаснување и преформулирање на недоволно разбран дел; да разликува употреба на неформален од основен формален стил; да може да води разговор на познати и помалку познати теми, како и теми од непосреден интерес; да може да изрази чувство, мислење и/или став поткрепен со аргументи, како и да споредува различни мислења/ставови на познати и помалку познати теми, како и теми од непосреден интерес; да може да напише порака/ писмо/белешка/разгледница, како и приказна и/или да опише</p>			

		место/настан и да пополни формулари со основни лични податоци.
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<p>Содржина на предметната програма: Грамматика: прв кондиционал; Present simple passive; прилози за време; Past continuous и Past simple; модални глаголи за изразување способност; прилози за начин; Past simple passive; пасивни конструкции во Past Simple; глаголи со два предмети; зборување за минати навики со would; Past perfect simple; членови; will и going to за одлуки и планови; втор кондиционал; индиректен говор; both, either, neither; придавки од сегашен и минат партицип; контрастирање на сегашни времиња (Present Simple, Present Continuous и Present Perfect); помошни глаголи (be, do have); Question Tags; пасивни конструкции во Present Simple; прилози и прилошки фрази за Present Perfect (already, for, since, just, yet); описни придавки кои се однесуваат на облека контрастирање времиња (Present Perfect и Past Simple); контрастирање минати времиња (Past Simple и Past Continuous); прилози и прилошки определби за време (for (decades/ ages/ hours); since; recently; ago; yesterday; last night/ week/ month/ year; in 2013; later, immediately; at once; suddenly); глаголски именки (gerunds); описни придавки (bright, daily); зборообразување на придавки (-ing /-ed); колокации: get lost; wait (for); catch (the bus); pack your bag; book (a ticket/a room); work (in/at/for/with); прилози за начин; неправилни форми (good - well; fast - fast; hard - hard); директен и индиректен предмет во реченица; Subject & object questions; пасивни конструкции во Future Simple;- модални глаголи must и have to; дел-реченици со that</p> <p>Лексика: збогатување на вокабуларот за опис на изглед и личност/карактер; болести; фразални глаголи кои се однесуваат на врски; мерки; работа; зборови поврзани со криминал; поздрави и подароци; медиуми; пари; семејство, пријатели и меѓусебни релации; дом; спорт и слободни активности; временски услови и природни несреќи; храна и пијалоци; природа и околина.</p> <p>Читање: студентот чита текстови напишани на стандарден јазик, со често употребувана лексика; чита и изведува заклучок од текстови и куси новинарски статии поврзани со секојдневни општествени теми со конкретна содржина;</p> <p>Зборување: прераскажување на урбана легенда/приказна/мит/минат настан; барање за појаснување на недоволно разбран дел од разговор; искажување претходни искуства; зборување за патувања/туризам; искажување правила, обврски и неопходност; зборување за образование, технологија и интереси; детално опишување на одредени карактеристики вклучувајќи специфичност, степен, (не)возможност; искажување дејства опишувајќи одредена специфика/степен.</p> <p>Пишување: студентот пишува за планови за продолжување на образованието; издвојува клучни зборови, изрази и фрази и прави претходно планирање за писмено да опишат иден план; конструира реченици со кои се изразува неопходност, правило или обврска и ги вклучува во логички поврзан пишан текст;</p>

		коригира пишан текст за да ја подобри вештината за пишување; пишува едноставен состав на тема од личен интерес (креативно пишување).				
13.	Заемна поврзаност на предметите					
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Методи на учење: интерактивен, работа во групи, домашни работи, индивидуални работи, предавање, дискусија, техники на кооперативно учење, индивидуални задачи, самостојно учење, изработка на индивидуална работа, употреба на електронско учење во наставата и вежбите.				
15.	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа				
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава.	30 часа часови		
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа:	15 часа часови		
		16.3.	Пракса:	часови		
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи:	30 часа часови		
		17.2.	Самостојни задачи:	30 часа часови		
		17.3.	Домашно учење - задачи	15 часа часови		
18.	Услови за потпис	60% успех од сите предиспитни активности, т.е. минимум 42 бода од двата колоквиуми, семинарската работа, редовноста на предавањата и вежбите				
19.	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови			40+30 бодови	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови			10 бодови	
	19.3.	Завршен испит: бодови			20 бодови	
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)		
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)		
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)		
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)		
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)		
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација и евалуација од студенти				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година

		1.	Virginia Evans - Jenny Dooley	Upstream Elementary A2 - Coursebook	Express Publishing	2006	
		2.	Virginia Evans - Jenny Dooley	Upstream Elementary A2 - Workbook	Express Publishing	2006	
		3.					
	22.2.	Дополнителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година	
		1.	Zoze Murgoski	English Grammar: With Contrastive Notes on Macedonian	National and University Library Kliment Ohridski	1997	
2.							
		3.					

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии				
1.	Наслов на наставниот предмет	Германски јазик ниво А 1.1				
2.	Код	4FF101326				
3.	Студиска програма	Историја -наставна насока				
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки				
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус				
6.	Академска година / семестар	Година	2026/2027	семестар	I	
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4				
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Виш лектор м-р Марица Тасевска				

9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски и германски
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>Слушање: да разбере едноставни упатства; да реагира невербално на поставената задача; да разбере глобално и детално значење на слушнат краток текст со содржина од секојдневниот живот; да издвои информации од краток едноставен слушнат текст од секојдневниот живот; да разбере некои невербални елементи употребени во познати комуникативни ситуации; да ги препознава фонемите, акцентот во зборовите и основните интонациски модели во исказна и во прашална реченица; да разбере едноставни куси искази во врска со познати теми и одредени конкретни ситуации искажани со бавно темпо.</p> <p>Читање: глобално да разбере информативен текст проследен со визуелни документи; да разбере кратки и едноставни текстови напишани на стандарден јазик, со често употребувана лексика, вклучувајќи ја и интернационалната лексика; да разбере кратка и едноставна порака; да разбере конкретни информации во натписи, соопштенија, плакати, реклами, проспекти.</p> <p>Зборување: да изговара цели реченици со правилна интонација, акцент и ритам; да поставува едноставни прашања; да одговара на едноставни прашања во врска со личните податоци, семејство, интереси, вкусови, слободно време и сл.; да даде краток и едноставен опис на своето опкружување; да користи и да развива сопствени стратегии за усно изразување.</p> <p>Пишување: да ги познава и да ги почитува интерпункциските правила и правописот; да пишува зборови со приближна фонетска (но, не секогаш и правописна) точност која одговара на сопствениот устен вокабулар; да пополнува формулари; да пишува кратки едноставни текстови во кои ќе се претстави себеси и друг, да ја опише својата околина, да ги набројува активностите од своето слободно време; да пишува кратки пораки и да гради сопствени стратегии за совладување на писменото изразување на германски јазик.</p>
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<p>Граматика: глаголи и конјугација на глаголи (haben, sein, kommen, sprechen, fahren, schlafen, sehen...) прашални зборови (wer, wo, woher, wie,) лични заменки (акузатив и датив), присвојни заменки (номинатив и акузатив), определен/неопределен член, делливи глаголи (trennbare verben), прилози за време (акузатив и датив), прашални реченици, модални глаголи (mögen, können, wollen, dürfen, sollen, müssen), перфект (минато време), императив (заповеден начин), прилози за место, можен начин (könnten, würden+infinitiv), компаратив и слуперлатив кај придавките (viel, gern, gut), глаголи со датив, сврзници за независни реченици (und, oder, aber, denn), редни броеви.</p> <p>Лексика: азбука, броеви, лични податоци, професии, држави/национална припадност, бои, предмети во училница, зборови во врска со семејството, изглед и карактерни особини, интереси, активности во слободното време, денови, месеци, датуми и часови;</p>

		<p>мерки за тежина, мебел, апарати во домаќинството, временска прогноза, делови од човечкото тело, дијагнози и препораки, знаменитости на град, превозни средства, мода и облека, позначајни празници во земјите од германскојазичното подрачје.</p> <p>Читање: кратки и едноставни текстови напишани на стандарден јазик, со често употребувана лексика.</p> <p>Зборување: формално и неформално обраќање и поздравување; барање/давање информација при прв контакт (име, адреса, професија, возраст, национална припадност); барање/давање информации за активностите од своето слободно време; изразување афинитети во врска со активностите во слободното време; барање/давање информации за ден, месец, датум или конкретно време/час; поканување/прифаќање и одбивање; барање/давање дозвола; заблагодарување и одговарање на заблагодарување; опишување на секојдневните активности, поставување прашања и одговарање на нив; дијалози на пазар, во ресторан; опишување на стан или конкретна просторија, опишување на некоја професија, на посетен град, држава; закажување, презакажување или откажување на термин; порака на телефонска секретарка, дијалози во трговски центар, опис на слика од моден магазин, споделување мислења околу специјалитети, честитки и фрази за честитање на празници или свечености во германскојазичните земји; продукција на кратки искази на познати теми.</p> <p>Пишување: зборови со приближна фонетска (но, не секогаш и правописна) точност која одговара на сопствениот устен вокабулар; подредување зборови во слеана низа; пишување по диктат; пополнување формулари; пополнување текстови со испуштени зборови; пишување пораки, електронски пораки; пишување краток едноставен состав (од 40 до 50 збора) според дадени слики, аудитивни или визуелни информации, или насоки од наставникот.</p> <p>Давање дополнителни информации за социокултурните карактеристики на Германија и Австрија и формирање позитивен став кон земјите и културата чиј јазик се изучува.</p>		
13	Заемна поврзаност на предметите	Заемна поврзаност со предметот Германски јазик А 1.2		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Методи на учење: Интерактивен, работа во групи, домашни работи, индивидуални работи, предавање, дискусија, техники на кооперативно учење, индивидуални задачи, самостојно учење, изработка на индивидуална работа, употреба на електронско учење во наставата и вежбите.		
15.	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава.	30 часа часови
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15 часа
		16.3.	Пракса: часови	

17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа		
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа		
		17.3.	Домашно учење - задачи	15 часа		
18	Услови за потпис	60% редовност на предавањата и вежбите, т.е. минимум 6 поени за предавања и 6 поени за вежби				
19	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови		20+20+20		
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови		10 бодови		
	19.3.	Завршен испит: бодови		30 бодови		
20	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)		
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)		
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)		
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)		
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)		
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација и евалуација од студенти				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	
		1.	Marion Kerner, Silke Hilpert, Monika Reimann, Andreas Tomaszewski..	Schritte International 1 Kusrbuch + Arbeitsbuch	Hueber Verlag	2006
		2.	Friederike Jin, Ute Voß	Grammatik aktiv Üben, Hören, Sprechen	Cornelsen	2018
		3.	Ранка Грчева Петер Рау	Голем македонско-германски и германско-македонски речник	Магор	2006
		Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	
	22.2.	1.	Димитрија Гацов	Германска Граматика	НУБ „Климент Охридски“ - Скопје	1995

		2.	Evans Sandra, Pude Angela, Sprecht Franz	Menschen A1.2	Hueber Verlag	2012
		3.	Olga Swerlowa	Grammatik & Konversation Arbeitsblätter für den Deutschunterricht A1-A2-B1	Langenscheid	2013

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии				
1.	Наслов на наставниот предмет	Италијански јазик ниво А 1.1				
2.	Код	4FF101426				
3.	Студиска програма	Историја -наставна насока				
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки				
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус				
6.	Академска година / семестар	Година	2026/2027	семестар	I	
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4				
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Доц. д-р Надица Негриевска				
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски и италијански				
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема				
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Слушање: да разбере едноставни упатства; да реагира невербално на поставената задача; да разбере глобално и детално значење на слушнат краток текст со содржина од секојдневниот живот; да издвои информации од краток едноставен слушнат текст од секојдневниот живот; да разбере некои невербални елементи употребени во познати комуникативни ситуации; да ги препознава фонемите, акцентот во зборовите и основните интонациски модели во исказна и во прашална реченица; да разбере едноставни куси искази во врска со познати теми и одредени конкретни ситуации искажани со бавно темпо.				

		<p>Читање: глобално да разбере информативен текст проследен со визуелни документи; да разбере кратки и едноставни текстови напишани на стандарден јазик, со често употребувана лексика, вклучувајќи ја и интернационалната лексика; да разбере кратка и едноставна порака; да разбере конкретни информации во натписи, соопштенија, плакати, реклами, проспекти.</p> <p>Зборување: да изговара цели реченици со правилна интонација, акцент и ритам; да поставува едноставни прашања; да одговара на едноставни прашања во врска со личните податоци, семејство, интереси, вкусови, слободно време и сл.; да даде краток и едноставен опис на своето опкружување; да користи и да развива сопствени стратегии за усно изразување.</p> <p>Пишување: да ги познава и да ги почитува интерпункциските правила и правописот; да пишува зборови со приближна фонетска (но, не секогаш и правописна) точност која одговара на сопствениот устен вокабулар; да пополнува формулари; да пишува кратки едноставни текстови во кои ќе се претстави себеси и друг, да ја опише својата околина, да ги набројува активностите од своето слободно време; да пишува кратки пораки и да гради сопствени стратегии за совладување на писменото изразување на италијански јазик.</p>
12.	<p>Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје</p>	<p>Граматика: ритам, интонација и акцент; род и број на именки и придавки (Sostantivi in -o, -a,-e: - genere – numero, Aggettivi: - qualificativi in -o, -a, -e (bello, brutto, grande) - possessivi (il mio-i miei; il tuo/i tuoi; il suo/i suoi; la mia/le mie; a tua/le tue; la sua/le sue; - dimostrativi (questo/i, questa/e)); лични заменки (pronomi personali (io/tu/lui/lei/Lei noi/voi/loro/Loro); определен и неопределен член (Articolo determinativo e indeterminativo); сегашно време од глаголот <i>essere</i> и глаголот <i>avere</i>; сегашно време (правилни и неправилни глаголи), модални глаголи (le tre coniugazioni dei verbi (-are, -ere, -ire) - indicativo presente dei verbi regolari - indicativo presente dei verbi in -ire che prendono -isc (preferire, spedire) - indicativo presente dei verbi irregolari (andare, venire, fare, uscire) - indicativo presente dei verbi modali (potere, dovere, volere); прилози Avverbio: - di tempo (oggi, adesso, sempre, mai, di solito,...) - di luogo (vicino, lontano) - di modo (bene, male) - di intensità (molto, poco) - interrogativo (dove, quando, come, perché, quanto); предлози Preposizione (in, a, di, da, con, su, per).</p> <p>Лексика: азбука, броеви, лични податоци, професии, држави/национална припадност, бои, предмети во училиница, зборови во врска со семејството, изглед и карактерни особини, интереси, активности во слободното време, денови, месеци, датуми и часови;</p> <p>Читање: кратки и едноставни текстови напишани на стандарден јазик, со често употребувана лексика.</p> <p>Зборување: формално и неформално обраќање и поздравување; барање/давање информација при прв контакт (име, адреса, професија, возраст, национална припадност); барање/давање информации за активностите од своето слободно време; изразување афинитети во врска со активностите во слободното време; барање/давање информации за ден, месец, датум или конкретно време/час; поканување/прифаќање и одбивање;</p>

		<p>барање/давање дозвола; заблагодарување и одговарање на заблагодарување; опишување на секојдневните активности, поставување прашања и одговарање на нив; играње улоги според дадени модели; учество во кратки и едноставни комуникативни ситуации од секојдневниот живот; продукција на кратки искази на познати теми.</p> <p>Пишување: зборови со приближна фонетска (но, не секогаш и правописна) точност која одговара на сопствениот устен вокабулар; подредување зборови во слеана низа; пишување по диктат; пополнување формулари; пополнување текстови со испуштени зборови; пишување пораки, електронски пораки; пишување краток едноставен состав (од 40 до 50 збора) според дадени слики, аудитивни или визуелни информации, или насоки од наставникот.</p> <p>Давање дополнителни информации за социокултурните карактеристики на Италија и формирање позитивен став кон земјата и културата чиј јазик се изучува.</p>		
13	Заемна поврзаност на предметите	Заемна поврзаност со предметот Италијански јазик А 1.2		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Методи на учење: Интерактивен, работа во групи, домашни работи, индивидуални работи, предавање, дискусија, техники на кооперативно учење, индивидуални задачи, самостојно учење, изработка на индивидуална работа, употреба на електронско учење во наставата и вежбите.		
15.	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30 часа
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15 часа
		16.3.	Пракса: часови	
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа
		17.3.	Домашно учење - задачи	15 часа
18	Услови за потпис	60% редовност на предавањата и вежбите, т.е. минимум 6 поени за предавања и 6 поени за вежби		
19	Начин на оценување			
	19.1.	Тестови: бодови	20+20+20	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	10 бодови	
	19.3.	Завршен испит: бодови	30 бодови	
20	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)	
		51 x до 60 бода	6 (шест) (E)	
		61 x до 70 бода	7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)	
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)	

21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација и евалуација од студенти				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Marin, T. & Magnelli, S.	Progetto italiano 1, nuovo (Libro dello studente)	Edilingua	2006
		2.	Marin, T. & Magnelli, S.	Progetto italiano 1, nuovo (Quaderno degli esercizi)	Edilingua	2006
	3.					
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Marin, T.	La prova orale 1 (Manuale di conversazione, livello elementare - intermedio)	Edilingua	2000
		2.	L. Toffolo & N. Nuti	Allegro 1, Corso di italiano per stranieri, Livello elementare	Edilingua	2003
3.	Cozzi, N., Federico F. & Tancorre, A.	Caffè Italia, Corso di italiano 1	ELI s.r.l.	2005		

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Шпански јазик ниво A1.1			
2.	Код	4FF101526			
3.	Студиска програма	Историја -наставна насока			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	2026/2027	семестар	I
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4			
8.	Наставник (во случај на повеќе)	Виш лектор м-р Марија Тодорова			

	наставници назначен одговорен наставник)	
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик и шпански јазик
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>Слушање: да разбере едноставни упатства; да реагира невербално на поставената задача; да разбере глобално и детално значење на слушнат краток текст со содржина од секојдневниот живот; да издвои информации од краток едноставен слушнат текст од секојдневниот живот; да разбере некои невербални елементи употребени во познати комуникативни ситуации; да ги препознава фонемите, акцентот во зборовите и основните интонациски модели во исказна и во прашална реченица; да разбере едноставни куси искази во врска со познати теми и одредени конкретни ситуации искажани со бавно темпо.</p> <p>Читање: глобално да разбере информативен текст проследен со визуелни документи; да разбере кратки и едноставни текстови напишани на стандарден јазик, со често употребувана лексика, вклучувајќи ја и интернационалната лексика; да разбере кратка и едноставна порака; да разбере конкретни информации во натписи, соопштенија, плакати, реклами, проспекти.</p> <p>Зборување: да изговара цели реченици со правилна интонација, акцент и ритам; да поставува едноставни прашања; да одговара на едноставни прашања во врска со личните податоци, семејство, интереси, вкусови, слободно време и сл.; да даде краток и едноставен опис на своето опкружување; да користи и да развива сопствени стратегии за усно изразување.</p> <p>Пишување: да ги познава и да ги почитува интерпункциските правила и правописот; да пишува зборови со приближна фонетска (но, не секогаш и правописна) точност која одговара на сопствениот устен вокабулар; да пополнува формулари; да пишува кратки едноставни текстови во кои ќе се претстави себеси и друг, да ја опише својата околина, да ги набројува активностите од своето слободно време; да пишува кратки пораки и да гради сопствени стратегии за совладување на писменото изразување на шпански јазик.</p>
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<p>Граматика: ритам, интонација и акцент; род и број на именки и придавки; лични заменки; определен и неодреден член; сегашно време од глаголите ser/estar; сегашно време (правилни и неправилни глаголи), модални глаголи; прилози за време и за место; предлози.</p> <p>Лексика: азбука, броеви, лични податоци, професии, држави/национална припадност, бои, предмети во училишница, зборови во врска со семејството, изглед и карактерни особини, интереси, активности во слободното време, денови, месеци, датуми и часови;</p>

		<p>Читање: кратки и едноставни текстови напишани на стандарден јазик, со често употребувана лексика.</p> <p>Зборување: формално и неформално обраќање и поздравување; барање/давање информација при прв контакт (име, адреса, професија, возраст, национална припадност); барање/давање информации за активностите од своето слободно време; изразување афинитети во врска со активностите во слободното време; барање/давање информации за ден, месец, датум или конкретно време/час; поканување/прифаќање и одбивање; барање/давање дозвола; заблагодарување и одговарање на заблагодарување; опишување на секојдневните активности, поставување прашања и одговарање на нив; играње улоги според дадени модели; учество во кратки и едноставни комуникативни ситуации од секојдневниот живот; продукција на кратки искази на познати теми.</p> <p>Пишување: зборови со приближна фонетска (но, не секогаш и правописна) точност која одговара на сопствениот устен вокабулар; подредување зборови во слеана низа; пишување по диктат; пополнување формулари; пополнување текстови со испуштени зборови; пишување пораки, електронски пораки; пишување краток едноставен состав (од 40 до 50 збора) според дадени слики, аудитивни или визуелни информации, или насоки од наставникот.</p> <p>Дополнителни информации за социокултурните карактеристики на Шпанија и формирање позитивен став кон земјата и културата чиј јазик се изучува.</p>		
13	Заемна поврзаност на предметите	нема		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Интерактивен метод, работа во групи, домашни работи, индивидуални работи, предавање, дискусија, техники на кооперативно учење, индивидуални задачи, самостојно учење, изработка на индивидуална работа, употреба на електронско учење во наставата и вежбите.		
15.	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30 часа
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15 часа
		16.3.	Пракса: часови	0 часа
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа
		17.3.	Домашно учење - задачи	15 часа
18	Услови за потпис	60% успех од сите предиспитни активности		
19	Начин на оценување			
	19.1.	Тестови: бодови		40 бодови
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови		10 бодови

	19.3.	Завршен испит: бодови			30 бодови	
20	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода			5 (пет) (F)	
		51 x до 60 бода			6 (шест) (E)	
		61 x до 70 бода			7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода			8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода			9 (девет) (B)	
		од 91 до 100 бода			10 (десет) (A)	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата			Самоевалуација и евалуација од студенти		
22.	Литература					
	Задолжителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.1.	1.	Dr. Marianne Barceló, Juana Sánchez Benito, Verónica Beucker, P.M. Luengo, Bibiana Wiener	¡Vamos! - 1	Mundo Español ediciones	2007
	Дополнителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.2.	1.	A. Gonzales Hermoso, J. R. Cuenot, M. Sanchez Alfaro	“Gramatica de español lengua extranjera”	Мадрид, Шпанија	1999
		2.	Cristina Karpacheva	“Manual de español”	Софија	1998
		3.	Ramon Sarmiento	“Gramatica progresiva de español para extranjeros”	”Colibri”, Софија	1998

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии
1.	Наслов на наставниот предмет	Француски јазик ниво А1.1
2.	Код	4FF101626
3.	Студиска програма	Историја -наставна насока
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно	Факултет за образовни науки

	институт, катедра, оддел)				
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	2026/2027	семестар	I
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	проф. д-р Светлана Јакимовска			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски и француски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>Слушање: да разбере едноставни упатства; да реагира невербално на поставената задача; да разбере глобално и детално значење на слушнат краток текст со содржина од секојдневниот живот; да издвои информации од краток едноставен слушнат текст од секојдневниот живот; да разбере некои невербални елементи употребени во познати комуникативни ситуации; да ги препознава фонемите, акцентот во зборовите и основните интонациски модели во исказна и во</p> <p>прашална реченица; да разбере едноставни куси искази во врска со познати теми и одредени конкретни ситуации исказани со бавно темпо.</p> <p>Читање: глобално да разбере информативен текст проследен со визуелни документи; да разбере кратки и едноставни текстови напишани на стандарден јазик, со често употребувана лексика, вклучувајќи ја и интернационалната лексика; да разбере кратка и едноставна порака; да разбере конкретни информации во натписи, соопштенија, плакати, реклами, проспекти.</p> <p>Зборување: да изговара цели реченици со правилна интонација, акцент и ритам; да поставува едноставни прашања; да одговара на едноставни прашања во врска со личните податоци, семејство, интереси, вкусови, слободно време и сл.; да даде краток и едноставен опис на своето опкружување; да користи и да развива сопствени стратегии за усно изразување.</p> <p>Пишување: да ги познава и да ги почитува интерпункциските правила и правописот; да пишува зборови со приближна фонетска (но, не секогаш и правописна)</p>			

		<p>точност која одговара на сопствениот устен вокабулар; да пополнува формулари; да пишува кратки едноставни текстови во кои ќе се претстави себеси и друг, да ја опише својата околина, да ги набројува активностите од своето слободно време; да пишува кратки пораки и да гради сопствени стратегии за совладување на писменото изразување на француски јазик.</p>
12.	<p>Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје</p>	<p>Граматика: ритам, интонација и акцент; род и број на именки и придавки; лични заменки; определен и неопределен член; сегашно време од глаголите être/avoir; сегашно време (правилни и неправилни глаголи), модални глаголи; прилози; предлози.</p> <p>Лексика: азбука, броеви, лични податоци, професии, држави/национална припадност, бои, предмети во училиница, зборови во врска со семејството, изглед и карактерни особини, интереси, активности во слободното време, денови, месеци, датуми и часови;</p> <p>Читање: кратки и едноставни текстови напишани на стандарден јазик, со често употребувана лексика.</p> <p>Зборување: формално и неформално обраќање и поздравување; барање/давање информација при прв контакт (име, адреса, професија, возраст, национална припадност); барање/давање информации за активностите од своето слободно време; изразување афинитети во врска со активностите во слободното време; барање/давање информации за ден, месец, датум или конкретно време/час; поканување/прифаќање и одбивање; барање/давање дозвола; заблагодарување и одговарање на заблагодарување; опишување на секојдневните активности, поставување прашања и одговарање на нив; играње улоги според дадени модели; учество во кратки и едноставни комуникативни ситуации од секојдневниот живот; продукција на кратки искази на познати теми.</p> <p>Пишување: зборови со приближна фонетска (но, не секогаш и правописна) точност која одговара на сопствениот устен вокабулар; подредување зборови во слеана низа; пишување по диктат; пополнување формулари; пополнување текстови со испуштени зборови; пишување пораки, електронски пораки; пишување краток едноставен состав (од 40 до 50 збора) според дадени слики, аудитивни или визуелни информации, или насоки од наставникот.</p> <p>Давање дополнителни информации за социокултурните карактеристики на Франција и формирање позитивен став кон земјата и културата чиј јазик се изучува.</p>
13.	<p>Заемна поврзаност на предметите</p>	<p>Постои последователност помеѓу предметите Француски јазик ниво А1.1 и Француски јазик ниво А1.2</p>

14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Методи на учење: интерактивен, работа во групи, домашни работи, индивидуални работи, предавање, дискусија, техники на кооперативно учење, индивидуални задачи, самостојно учење, изработка на индивидуална работа, употреба на електронско учење во наставата и вежбите.				
15.	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа				
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30 часа		
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15 часа		
		16.3.	Пракса: часови	30 часа		
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа		
		17.2.	Самостојни задачи: часови	15 часа		
		17.3.	Домашно учење - задачи	15 часа		
18.	Услови за потпис	60% успех од сите предиспитни активности, т.е. минимум 42 бода од двата колоквиуми, семинарската работа, редовноста на предавањата и вежбите				
19.	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови	40+30 бодови			
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	10 бодови			
	19.3.	Завршен испит: бодови	20 бодови			
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)		
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)		
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)		
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)		
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)		
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација и евалуација од студенти				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	CAPELLE, G. & MENAND,R.	Taxi 1 (Méthode de français)	Edilingua	2003
		2.	CAPELLE, G. & MENAND,R.	Taxi 1 (Cahier des exercices)	Edilingua	2003
		3.				
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.		Јакимовска Светлана	Француски јазик 1 (Скрипта)	УГД	2014	

		2.	Јакимовска Светлана	Француски јазик 1 (практикум)	УГД	2017
		3.				

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии				
1.	Наслов на наставниот предмет	Руски јазик ниво А 1.1				
2.	Код	4FF101726				
3.	Студиска програма	Историја -наставна насока				
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки				
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус				
6.	Академска година / семестар	Година	2026/2027	семестар	I	
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4				
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Игор Станојоски				
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски и руски				
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема				
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>Слушање: да разбере едноставни упатства; да реагира невербално на поставената задача; да разбере глобално и детално значење на слушнат краток текст со содржина од секојдневниот живот; да издвои информации од краток едноставен слушнат текст од секојдневниот живот; да разбере некои невербални елементи употребени во познати комуникативни ситуации; да ги препознава фонемите, акцентот во зборовите и основните интонациски модели во исказна и во прашална реченица; да разбере едноставни куси искази во врска со познати теми и одредени конкретни ситуации искажани со бавно темпо.</p> <p>Читање: глобално да разбере информативен текст проследен со визуелни документи; да разбере кратки и едноставни текстови напишани на стандарден јазик, со често употребувана лексика, вклучувајќи ја и интернационалната лексика; да разбере кратка и едноставна порака; да разбере конкретни информации во натписи, соопштенија, плакати, реклами, проспекти.</p>				

		<p>Зборување: да изговара цели реченици со правилна интонација, акцент и ритам; да поставува едноставни прашања; да одговара на едноставни прашања во врска со личните податоци, семејство, интереси, вкусови, слободно време и сл.; да даде краток и едноставен опис на своето опкружување; да користи и да развива сопствени стратегии за усно изразување.</p> <p>Пишување: да ги познава и да ги почитува интерпункциските правила и правописот; да пишува зборови со приближна фонетска (но, не секогаш и правописна) точност која одговара на сопствениот устен вокабулар; да пополнува формулари; да пишува кратки едноставни текстови во кои ќе се претстави себеси и друг, да ја опише својата околина, да ги набројува активностите од своето слободно време; да пишува кратки пораки и да гради сопствени стратегии за совладување на писменото изразување на руски јазик.</p>
12.	<p>Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје</p>	<p>Граматика: ритам, интонација и акцент; род и број на именки и придавки; лични заменки; член; сегашно време; прилози; предлози; инфинитивни конструкции со зборовите „можно“ и „необходно“, показни заменки.</p> <p>Лексика: азбука, броеви, лични податоци, професии, држави/национална припадност, бои, предмети во училишта, зборови во врска со семејството, изглед и карактерни особини, интереси, активности во слободното време, денови, месеци, датуми и часови;</p> <p>Читање: кратки и едноставни текстови напишани на стандарден јазик, со често употребувана лексика.</p> <p>Зборување: формално и неформално обраќање и поздравување; барање/давање информација при прв контакт (име, адреса, професија, возраст, национална припадност); барање/давање информации за активностите од своето слободно време; изразување афинитети во врска со активностите во слободното време; барање/давање информации за ден, месец, датум или конкретно време/час; поканување/прифаќање и одбивање; барање/давање дозвола; благодарудување и одговарање на благодарудување; опишување на секојдневните активности, поставување прашања и одговарање на нив; играње улоги според дадени модели; учество во кратки и едноставни комуникативни ситуации од секојдневниот живот; продукција на кратки искази на познати теми.</p> <p>Пишување: зборови со приближна фонетска (но, не секогаш и правописна) точност која одговара на сопствениот устен вокабулар; подредување зборови во слеана низа; пишување по диктат; пополнување формулари; пополнување текстови со испуштени зборови; пишување пораки, електронски пораки; пишување краток едноставен состав (од 40 до 50 збора) според дадени слики, аудитивни или визуелни информации, или насоки од наставникот.</p> <p>Давање дополнителни информации за социокултурните карактеристики на Русија и формирање позитивен став кон земјата и културата чиј јазик се изучува.</p>

13	Заемна поврзаност на предметите	Заемна поврзаност со предметот Руски јазик А 1.2				
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Методи на учење: Интерактивен, работа во групи, домашни работи, индивидуални работи, предавање, дискусија, техники на кооперативно учење, индивидуални задачи, самостојно учење, изработка на индивидуална работа, употреба на електронско учење во наставата и вежбите.				
15.	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа				
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава.	30 часа часови		
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15 часа		
		16.3.	Пракса: часови			
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа		
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа		
		17.3.	Домашно учење - задачи	15 часа		
18	Услови за потпис	60% редовност на предавањата и вежбите, т.е. минимум 6 поени за предавања и 6 поени за вежби				
19	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови		20+20+20		
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови		10 бодови		
	19.3.	Завршен испит: бодови		30 бодови		
20	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)		
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)		
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)		
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)		
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)		
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација и евалуација од студенти				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Ирина Осипова	«Ключ» - Учебник руского јазика для начинающих	Corvina, Москва	2005
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	С. А. Хавронина А. И. Широченская	Русский язык в упражнениях. (Russian in exercises)	Русский язык. Курсы 2017 г.	2017

		2.	Л. В. Московкин, Л. В. Сильвина	Русский язык. Учебник для иностраных студентов подготовительных факультетов	СМИО Пресс, Санкт- Петербург	2006

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии				
1.	Наслов на наставниот предмет	Македонски јазик 2				
2.	Код	4FF102926				
3.	Студиска програма	Историја -наставна насока				
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки				
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус				
6.	Академска година / семестар	Година	2026/27	семестар	II	
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4				
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	доц. д-р Марија Гркова-Беадер				
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик				
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема				
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Цели на предметната програма (компетенции): Студентите се запознаваат со македонскиот јазик и со неговиот развој. Се запознаваат со фонолошко-фонетската и со морфолошката структура на јазикот. Способност да се владеат темите од граматиката на македонскиот литературен јазик, зборот – зборовните групи и граматичките категории. Способност да се владеат граматичките категории на именските зборови. Познавање на граматичките категории и карактеристики на глаголот (прости и сложени глаголски форми).				
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со	Содржина на предметната програма: <i>Морфологија и морфосинтакса</i> : Морфологијата како дел од граматиката; Поим за морфема и зороформа. Видови морфеми; Морфолошки (афиксен) начин на зорообразување;				

	резултатите од учење за секое поглавје	Зборовни групи; Класификација на зборовните групи; <i>Именки</i> : класификација (поделба) на именките; Граматички категории на именките: родот, бројот: видови множина; определеноста/неопределеноста на именките; вокативна форма; Зборообразување на именките: суфиксно, префиксно, префиксно-суфиксно образување и образување на сложени именки; Функции на именките во реченицата. <i>Придавките</i> : поделба на придавките; Граматички категории на придавките; Зборообразување на придавките: суфиксно, префиксно, префиксно-суфиксно образување и образување на сложени придавки; Функции на придавките; <i>Заменките</i> : лични заменки; лично-предметни заменки; показни заменки; Заменките во реченицата; <i>Броевите</i> : граматички категории на броевите; Броеви за одредена и приближна бројност; Функции на броевите; <i>Глаголи</i> : Граматички категории на глаголот: време, начин, лице, вид, преодност, број и род, залог, дијатеза; Класификација на глаголите; Формите на глаголот: прости глаголски форми: сегашно време, минато определено свршено време, минато неопределено свршено време, заповеден начин; Нелични глаголски форми: глаголска л-форма, глаголска придавка, глаголска именска и глаголски прилог; Сложени глаголски форми: минато неопределено несвршено и свршено време, предминато време, идно време, минато-идно време, идно прекажано време, можен начин, има-конструкции, сум-конструкции; Зборообразување на глаголите: суфиксно, префиксно, префиксно-суфиксно образување, образување на сложено глаголи. <i>Прилози</i> : Потекло и образување на прилозите; Значење на прилозите; Функции на прилозите. <i>Предлози</i> . <i>Сврзници и врзувачки зборови</i> . <i>Партикули</i> . <i>Извици</i> . <i>Модални зборови</i> .		
13	Заемна поврзаност на предметите			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Методи на учење: Интерактивен, работа во групи, домашни работи, индивидуални работи, предавање, дискусија, техники на кооперативно учење, индивидуални задачи, самостојно учење, изработка на индивидуална работа, употреба на електронско учење во наставата и вежбите.		
15.	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30 часа
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15 часа
		16.3.	Пракса: часови	
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа
		17.3.	Домашно учење - задачи	15 часа

18	Услови за потпис	60% успех од сите предиспитни активности, т.е. минимум 42 бода од двата колоквиуми, семинарската работа, редовноста на предавањата и вежбите				
19	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови			40+30 бодови	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови			10 бодови	
	19.3.	Завршен испит: бодови			20 бодови	
20	Критериуми за оценување (бодови/оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација и евалуација од студенти			
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Марија Гркова	Морфологија на современиот македонски јазик	Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип	2020
		2.	Блаже Конески	Граматика на македонскиот литературен јазик	Просветно дело	2004
		3.	Симон Саздов	Современ македонски јазик 2	Табернакул	2013
		Дополнителна литература				
	22.2.	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Марија Гркова	Практикум по морфологија на современиот македонски јазик	Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип	2020
		2.				
3.						

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии
1.	Наслов на наставниот предмет	Англиски јазик ниво А2.2

2.	Код	4FF102226			
3.	Студиска програма	Историја -наставна насока			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	2026/27	семестар	II
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	виш лектор м-р Драган Донев			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик и англиски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>Цели на предметната програма (компетенции): Студентот да владее со граматички и реченични структури соодветни за возраста и ниво А2 за владеење на јазикот, како и неколку елементи од преодното рамниште Б1; да препознава слухово зборови и најфреквентни фрази, изрази и колокации поврзани со неговата/нејзината посредна и непосредна околина за да задоволи конкретни потреби; да разбира текстови, пишани описи и упатства/брошури/менија/возни редови/соопштенија/ознаки од непосредната околина, како и лични писма и куси новинарски текстови на теми од личен интерес; да извлече клучни зборови/изрази/фрази, како и главна идеја и важни детали во текстови и да препознава цел и намена во различни форми на текстови; да разбира соговорник доколку говорот е јасно артикулиран со повремени барања за повторување, објаснување и преформулирање на недоволно разбран дел; да разликува употреба на неформален од основен формален стил; да може да води разговор на познати и помалку познати теми, како и теми од непосреден интерес; да може да изрази чувство, мислење и/или став поткрепен со аргументи, како и да споредува различни мислења/ставови на познати и помалку познати теми, како и теми од непосреден интерес; да може да напише порака/ писмо/белешка/разгледница, како и приказна и/или да опише место/настан и да пополни формулари со основни лични податоци.</p>			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и	Содржина на предметната програма:			

<p>единици со резултатите од учење за секое поглавје</p>	<p>Грамматика: прв кондиционал; Present simple passive; прилози за време; Past continuous и Past simple; модални глаголи за изразување способност; прилози за начин; Past simple passive; пасивни конструкции во Past Simple; глаголи со два предмети; зборување за минати навики со would; Past perfect simple; членови; will и going to за одлуки и планови; втор кондиционал; индиректен говор; both, either, neither; придавки од сегашен и минат партицип; контрастирање на сегашни времиња (Present Simple, Present Continuous и Present Perfect); помошни глаголи (be, do have); Question Tags; пасивни конструкции во Present Simple; прилози и прилошки фрази за Present Perfect (already, for, since, just, yet); описни придавки кои се однесуваат на облека контрастирање времиња (Present Perfect и Past Simple); контрастирање минати времиња (Past Simple и Past Continuous); прилози и прилошки определби за време (for (decades/ ages/ hours); since; recently; ago; yesterday; last night/ week/ month/ year; in 2013; later, immediately; at once; suddenly); глаголски именки (gerunds); описни придавки (bright, daily); зборообразување на придавки (-ing /-ed); колокации: get lost; wait (for); catch (the bus); pack your bag; book (a ticket/a room); work (in/at/for/with); прилози за начин; неправилни форми (good - well; fast - fast; hard - hard); директен и индиректен предмет во реченица; Subject & object questions; пасивни конструкции во Future Simple;- модални глаголи must и have to; дел-реченици со that</p> <p>Лексика: збогатување на вокабуларот за опис на изглед и личност/карактер; болести; фразални глаголи кои се однесуваат на врски; мерки; работа; зборови поврзани со криминал; поздрав и подароци; медиуми; пари; семејство, пријатели и меѓусебни релации; дом; спорт и слободни активности; временски услови и природни несреќи; храна и пијалоци; природа и околина.</p> <p>Читање: студентот чита текстови напишани на стандарден јазик, со често употребувана лексика; чита и изведува заклучок од текстови и куси новинарски статии поврзани со секојдневни општествени теми со конкретна содржина;</p> <p>Зборување: прераскажување на урбана легенда/приказна/мит/минат настан; барање за појаснување на недоволно разбран дел од разговор; искажување претходни искуства; зборување за патувања/туризам; искажување правила, обврски и неопходност; зборување за образование, технологија и интереси; детално опишување на одредени карактеристики вклучувајќи специфичност, степен, (не)возможност; искажување дејства опишувајќи одредена специфика/степен.</p> <p>Пишување: студентот пишува за планови за продолжување на образованието; издвојува клучни зборови, изрази и фрази и прави претходно планирање за писмено да опишат иден план; конструира реченици со кои се изразува неопходност, правило или обврска и ги вклучува во логички поврзан пишан текст; коригира пишан текст за да ја подобри вештината за пишување;</p>
--	--

		пишува едноставен состав на тема од личен интерес (креативно пишување).			
13.	Заемна поврзаност на предметите				
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Методи на учење: интерактивен, работа во групи, домашни работи, индивидуални работи, предавање, дискусија, техники на кооперативно учење, индивидуални задачи, самостојно учење, изработка на индивидуална работа, употреба на електронско учење во наставата и вежбите.			
15.	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа			
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава.	30 часа часови	
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15 часа	
		16.3.	Пракса: часови		
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа	
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа	
		17.3.	Домашно учење - задачи	15 часа	
18.	Услови за потпис	60% успех од сите предиспитни активности, т.е. минимум 42 бода од двата колоквиуми, семинарската работа, редовноста на предавањата и вежбите			
19.	Начин на оценување				
	19.1.	Тестови: бодови	40+30 бодови		
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	10 бодови		
	19.3.	Завршен испит: бодови	20 бодови		
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)	
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација и евалуација од студенти			
22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач

		1.	Virginia Evans - Jenny Dooley	Upstream Elementary A2 - Coursebook	Express Publishing	2006	
		2.	Virginia Evans - Jenny Dooley	Upstream Elementary A2 - Workbook	Express Publishing	2006	
		3.					
	22.2.	Дополнителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година	
		1.	Zoze Murgoski	English Grammar: With Contrastive Notes on Macedonian	National and University Library Kliment Ohridski	1997	
		2.					
		3.					

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии				
1.	Наслов на наставниот предмет	Германски јазик ниво А 1.2				
2.	Код	4FF102326				
3.	Студиска програма	Историја -наставна насока				
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки				
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус				
6.	Академска година / семестар	Година	2026/27	семестар	II	
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4				
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Виш лектор м-р Марица Тасевска				
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски и германски				

10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Положен Германски јазик ниво А 1.1
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>Слушање: да разбере едноставни упатства; да реагира невербално на поставената задача; да разбере глобално и детално значење на слушнат краток текст со содржина од секојдневниот живот; да издвои информации од краток едноставен слушнат текст од секојдневниот живот; да разбере некои невербални елементи употребени во познати комуникативни ситуации; да ги препознава фонемите, акцентот во зборовите и основните интонациски модели во исказна и во прашална реченица; да разбере едноставни куси искази во врска со познати теми и одредени конкретни ситуации искажани со бавно темпо.</p> <p>Читање: глобално да разбере информативен текст проследен со визуелни документи; да разбере кратки и едноставни текстови напишани на стандарден јазик, со често употребувана лексика, вклучувајќи ја и интернационалната лексика; да разбере кратка и едноставна порака; да разбере конкретни информации во натписи, соопштенија, плакати, реклами, проспекти.</p> <p>Зборување: да изговара цели реченици со правилна интонација, акцент и ритам; да поставува едноставни прашања; да одговара на едноставни прашања во врска со личните податоци, семејство, интереси, вкусови, слободно време и сл.; да даде краток и едноставен опис на своето опкружување; да користи и да развива сопствени стратегии за усно изразување.</p> <p>Пишување: да ги познава и да ги почитува интерпункциските правила и правописот; да пишува зборови со приближна фонетска (но, не секогаш и правописна) точност која одговара на сопствениот устен вокабулар; да пополнува формулари; да пишува кратки едноставни текстови во кои ќе се претстави себеси и друг, да ја опише својата околина, да ги набројува активностите од своето слободно време; да пишува кратки пораки и да гради сопствени стратегии за совладување на писменото изразување на германски јазик.</p>
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<p>Граматика: предлози за време (vor, seit, für, bei, nach, in, bis, ab), предлог als, модални глаголи (müssen, dürfen, sollen,), безлично man со модален глагол, Possessivartikel (Nominativ und Akkusativ), предлог mit, предлози за место (Lokale Präpositionen auf die Frage „Wo?“ und „Wohin?“, Höfliche Aufforderung (Konjunktiv II), показни заменки, лични заменки во датив и акузатив, глаголи со датив, сврзник denn.</p> <p>Лексика: знаменитости на град; здравје; мода и облека; позначајни празници во земјите од германскојазичното подрачје.</p> <p>Читање: кратки и едноставни текстови напишани на стандарден јазик, со често употребувана лексика.</p> <p>Зборување: именување и дефинирање на занимања; известување за активности во минато време; размена на информации од сегашно и идно време; утврдување дијагнози и препораки; опис на лица (карактер и облека), давање на совети;</p>

		<p>договарање, презакажување и откажување на термин; дискусии за правила во домаќинството; снаоѓање во хотелска рецепција; давање инструкции за одредена локација; дискутирање на возниот план; снаоѓање во сервис служба; изразување на допаѓање/недоаѓање; именување и оценување на парчиња облека; честитање на празници или свечености во германскојазичните земји; продукција на кратки искази на познати теми.</p> <p>Пишување: зборови со приближна фонетска (но, не секогаш и правописна) точност која одговара на сопствениот устен вокабулар; подредување зборови во слеана низа; пишување по диктат; пополнување формулари; пополнување текстови со испуштени зборови; пишување пораки, електронски пораки; пишување краток едноставен состав (од 40 до 50 збора) според дадени слики, аудитивни или визуелни информации, или насоки од наставникот.</p> <p>Давање дополнителни информации за социокултурните карактеристики на Германија и Австрија и формирање позитивен став кон земјите и културата чиј јазик се изучува.</p>		
13	Заемна поврзаност на предметите	Заемна поврзаност со предметот Германски јазик ниво А 1.1		
14	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Методи на учење: интерактивен, работа во групи, домашни работи, индивидуални работи, предавање, дискусија, техники на кооперативно учење, индивидуални задачи, самостојно учење, изработка на индивидуална работа, употреба на електронско учење во наставата и вежбите.		
15	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа		
16	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30 часа
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15 часа
		16.3.	Пракса: часови	
17	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа
		17.3.	Домашно учење - задачи	15 часа
18	Услови за потпис	60% редовност на предавањата и вежбите, т.е. минимум 6 поени за предавања и 6 поени за вежби		
19	Начин на оценување			
	19.1.	Тестови: бодови	20+20+20	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	10 бодови	
	19.3.	Завршен испит: бодови	30 бодови	
20	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)

		од 91 до 100 бода	10 (десет) (А)			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација и евалуација од студенти				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Daniela Niebisch, Sylvette Penning-Hiemstra, Franz Sprech, Monika Bovermann, Monika Reimann	Schritte International 2 Kusbuch + Arbeitsbuch	Hueber Verlag	2006
		2.	Friederike Jin, Ute Voß	Grammatik aktiv Üben, Hören, Sprechen	Cornelsen	2018
		3.	Ранка Грчева Петер Рау	Голем македонско-германски и германско-македонски речник	Магор	2006
		Дополнителна литература				
	22.2.	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Димитрија Гацов	Германска Граматика	НУБ „Климент Охридски“ - Скопје	1995
		2.	Evans Sandra, Pude Angela, Sprech Franz	Menschen A1.2	Hueber Verlag	2012

		3.	Olga Swerlowa	Grammatik & Konversation Arbeitsblätter für den Deutschunterricht A1-A2-B1	Langenscheid	2013
--	--	----	---------------	---	--------------	------

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии				
1.	Наслов на наставниот предмет	Италијански јазик ниво А 1.2				
2.	Код	4FF102426				
3.	Студиска програма	Историја -наставна насока				
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки				
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус				
6.	Академска година / семестар	Година	2026/27	семестар	II	
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4				
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Доц. Д-р Надица Негриевска				
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски и италијански				
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Положен Италијански јазик А 1.1				
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>Слушање: разбира глобално слушнат текст со опис на идни активности; ги разбира прашањата од соговорникот на тема планирање на идни активности; прераскажува текстови на тема празници и забави; разбира глобално и детално значење на слушнат краток текст со содржина од секојдневниот живот; издвојува информации од краток едноставен слушнат текст од секојдневниот живот; разбира некои невербални елементи употребени во познати комуникативни ситуации; разбира глобално краток слушнат текст со опис на надворешен изглед (облека и боја); разбира глобално краток слушнат текст на тема за опис на карактер;</p> <p>Читање: глобално разбира информативен текст проследен со визуелни документи; разбира кратки и едноставни текстови напишани на стандарден јазик, со често употребувана лексика, вклучувајќи ја и интернационалната</p>				

		<p>лексика; разбира конкретни информации во натписи, соопштенија, плакати, реклами, проспекти.</p> <p>Зборување: бара и дава информации за идни планови и плановите на луѓето во најблиското опкружување; игра по улоги дијалози за барање и давање информации за празници, забави, применувајќи новоусвоени основни изрази и поими; применува новоусвоени основни изрази и поими при искажување план за забава или празнување некој празник; информира/дава информации за цена, големина, количина, боја (ситуација во продавница); бара/дава информации за продавници во кои може да се купи одредена храна.</p> <p>Пишување: познава и ги почитува интерпункциските правила и правописот; пишува зборови со приближна фонетска (но, не секогаш и правописна) точност која одговара на сопствениот устен вокабулар; пишува кратки едноставни текстови во кои ќе се претстави себеси и друг, ја опишува својата околина, ги набројува активностите од своето слободно време; пишува кратки пораки и гради сопствени стратегии за совладување на писменото изразување на италијански јазик.</p>
12.	<p>Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје</p>	<p>Граматика: присвојни придавки; минато определено свршено време - <i>passato prossimo</i> (правилни и неправилни глаголи), партицип на минатото време (<i>participio passato</i>); просто идно време и сложено идно време (<i>futuro semplice</i> и <i>futuro composto</i>); <i>presente indicativo</i> (<i>alcuni verbi irregolari, riflessivi, impersonali</i>); <i>Il pronome partitivo NE</i>.</p> <p>Лексика: дом, простории и предмети во домот; секојдневни активности и лична хигиена; храна и пијалаци; броеви 100 – 1000; дневни оброци; активности во слободното време; годишни времиња; временски прилики; забави, празници, традиционални рецепти; купување облека (големина, бои, броеви, количина, цени); храна и пијалаци; продавници; позначајни празници во Италија.</p> <p>Читање: кратки и едноставни текстови напишани на стандарден јазик, со често употребувана лексика.</p> <p>Зборување: барање/давање информации за своите дневни оброци; опишување на домот/собите во домот; лоцирање на предметите во просторот; искажување минати дејствија со едноставни реченици; барање/давање информации за временските прилики; планирање и ветувања за идни активности (роденден, празници, одмори, патувања); честитање роденден, празник; барање/давање информации при купување; опишување облека; барање/искажување мислење/став; искажување на нарачка на храна/пијалоци во продавница, кафуле и барање сметка; продукција на кратки искази на познати теми со примена на новоусвоените поими и изрази.</p> <p>Пишување: зборови со приближна фонетска точност која одговара на сопствениот устен вокабулар; пишување по диктат; пополнување формулари; пополнување текстови со испуштени зборови; пишување пораки, електронски пораки; пишување краток едноставен состав (од 40 до 50 збора)</p>

		според дадени слики, аудитивни или визуелни информации, или насоки од наставникот.				
		Давање дополнителни информации за социокултурните карактеристики на Италија и формирање позитивен став кон земјата и културата чиј јазик се изучува.				
13.	Заемна поврзаност на предметите	Заемна поврзаност со предметот Италијански јазик А 1.1				
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Методи на учење: интерактивен, работа во групи, домашни работи, индивидуални работи, предавање, дискусија, техники на кооперативно учење, индивидуални задачи, самостојно учење, изработка на индивидуална работа, употреба на електронско учење во наставата и вежбите.				
15.	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа				
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30 часа		
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15 часа		
		16.3.	Пракса: часови			
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа		
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа		
		17.3.	Домашно учење - задачи	15 часа		
18.	Услови за потпис	60% редовност на предавањата и вежбите, т.е. минимум 6 поени за предавања и 6 поени за вежби				
19.	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови			20+20+20	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови			10 бодови	
	19.3.	Завршен испит: бодови			30 бодови	
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)		
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)		
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)		
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)		
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)		
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација и евалуација од студенти				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.	Marin, T. & Magnelli, S.	Progetto italiano 1, nuovo (Libro dello studente)	Edilingua	2006		

		2.	Marin, T. & Magnelli, S.	Progetto italiano 1, nuovo (Quaderno degli esercizi)	Edilingua	2006
		3.				
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Marin, T.	La prova orale 1 (Manuale di conversazione, livello elementare - intermedio)	Edilingua	2000
		2.	L. Toffolo & N. Nuti	Allegro 1, Corso di italiano per stranieri, Livello elementare	Edilingua	2003
		3.	Cozzi, N., Federico F. & Tancorre, A.	Caffè Italia, Corso di italiano 1	ELI s.r.l.	2005

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Шпански јазик ниво А1.2			
2.	Код	4FF102526			
3.	Студиска програма	Историја -наставна насока			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	2026/27	семестар	II
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Виш лектор м-р Марија Тодорова			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик и шпански јазик			

10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>Слушање: да разбере едноставни упатства; да реагира невербално на поставената задача; да разбере глобално и детално значење на слушнат краток текст со содржина од секојдневниот живот; да издвои информации од краток едноставен слушнат текст од секојдневниот живот; да разбере некои невербални елементи употребени во познати комуникативни ситуации; да ги препознава фонемите, акцентот во зборовите и основните интонациски модели во исказна и во прашална реченица; да разбере едноставни куси искази во врска со познати теми и одредени конкретни ситуации искажани со бавно темпо.</p> <p>Читање: глобално да разбере информативен текст проследен со визуелни документи; да разбере кратки и едноставни текстови напишани на стандарден јазик, со често употребувана лексика, вклучувајќи ја и интернационалната лексика; да разбере кратка и едноставна порака; да разбере конкретни информации во натписи, соопштенија, плакати, реклами, проспекти.</p> <p>Зборување: да изговара цели реченици со правилна интонација, акцент и ритам; да поставува едноставни прашања; да одговара на едноставни прашања во врска со личните податоци, семејство, интереси, вкусови, слободно време и сл.; да даде краток и едноставен опис на своето опкружување; да користи и да развива сопствени стратегии за усно изразување.</p> <p>Пишување: да ги познава и да ги почитува интерпункциските правила и правописот; да пишува зборови со приближна фонетска (но, не секогаш и правописна) точност која одговара на сопствениот устен вокабулар; да пополнува формулари; да пишува кратки едноставни текстови во кои ќе се претстави себеси и друг, да ја опише својата околина, да ги набројува активностите од своето слободно време; да пишува кратки пораки и да гради сопствени стратегии за совладување на писменото изразување на шпански јазик.</p>
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<p>Граматика: прилози за време; показни замнеки; присвојни придавки; сегашно време (неправилни глаголи); предлози en, de, a, con; броеви од 101 до 1000000; повратни глаголи, партицип на минатото време; минато определено свршен време; идно време.</p> <p>Лексика: професии, држави/национална припадност, бои, предмети во училиница, зборови во врска со семејството, изглед и карактерни особини, интереси, активности во слободното време, денови, месеци, датуми и часови; активности во слободното време; годишни времиња; временски прилики; забави, празници; купување облека (големина, бои, броеви, количина, цени); храна и пијалаци; продавници; позначајни празници во Шпанија.</p> <p>Читање: кратки и едноставни текстови напишани на стандарден јазик, со често употребувана лексика.</p>

		<p>Зборување: барање/давање информации за активностите од своето слободно време; изразување афинитети во врска со активностите во слободното време; барање/давање информации за ден, месец, датум или конкретно време/час; изразување несигурност/сомневање; поканување, прифаќање и одбивање; барање/давање дозвола; барање/давање информации за своите дневни оброци; опишување на домот/собите во домот; лоцирање на предметите во просторот; искажување минати дејствија со едноставни реченици; барање/давање информации за временските прилики; планирање и ветувања за идни активности (роденден, празници, одмори, патувања); честитање роденден, празник; барање/давање информации при купување; опишување облека; барање/искажување мислење/став; искажување на нарачка на храна/пијалоци во продавница, кафуле и барање сметка; продукција на кратки искази на познати теми.</p> <p>Пишување: зборови со приближна фонетска (но, не секогаш и правописна) точност која одговара на сопствениот устен вокабулар; подредување зборови во слеана низа; пишување по диктат; пополнување формулари; пополнување текстови со испуштени зборови; пишување пораки, електронски пораки; пишување краток едноставен состав (од 40 до 50 збора) според дадени слики, аудитивни или визуелни информации, или насоки од наставникот.</p> <p>Дополнителни информации за социокултурните карактеристики на Шпанија и формирање позитивен став кон земјата и културата чиј јазик се изучува</p>		
13	Заемна поврзаност на предметите	Со шпански јазик А1.1		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Интерактивен метод, работа во групи, домашни работи, индивидуални работи, предавање, дискусија, техники на кооперативно учење, индивидуални задачи, самостојно учење, изработка на индивидуална работа, употреба на електронско учење во наставата и вежбите.		
15.	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30 часа
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15 часа
		16.3.	Пракса: часови	0 часа
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа
		17.3.	Домашно учење - задачи	15 часа
18	Услови за потпис	60% успех од сите предиспитни активности		
19	Начин на оценување			
	19.1.	Тестови: бодови		40 бодови

	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови			10 бодови	
	19.3.	Завршен испит: бодови			30 бодови	
20	Критериуми за оценување (бодови/оценка)	до 50 бода			5 (пет) (F)	
		51 x до 60 бода			6 (шест) (E)	
		61 x до 70 бода			7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода			8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода			9 (девет) (B)	
		од 91 до 100 бода			10 (десет) (A)	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата			Самоевалуација и евалуација од студенти		
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Dr. Marianne Barceló, Juana Sánchez Benito, Verónica Beucker, P.M. Luengo, Bibiana Wiener	¡Vamos! - 1	Mundo Español ediciones	2007
	2.	A. Jarvis, R. Lebreo, F. Mena-Ayllón	“Basic Spanish Grammar”	Houghton Mifflin Company - USA	2000	
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	A. Gonzales Hermoso, J. R. Cuenot, M. Sanchez Alfaro	“Gramatica de español lengua extranjera”	Мадрид, Шпанија	1999
		2.	Cristina Karpacheva	“Manual de español”	Софија	1998
	3.	Ramon Sarmiento	“Gramatica progresiva de español para extranjeros”	”Colibri”, Софија	1998	

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Француски јазик ниво А1.2			
2.	Код	4FF102626			
3.	Студиска програма	Историја -наставна насока			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	2026/27	семестар	II
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	проф. д-р Светлана Јакимовска			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски и француски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>Слушање: разбира глобално слушнат текст со опис на идни активности; ги разбира прашањата од соговорникот на тема планирање на идни активности; прераскажува текстови на тема празници и забави; разбира глобално и детално значење на слушнат краток текст со содржина од секојдневниот живот; издвојува информации од краток едноставен слушнат текст од секојдневниот живот; разбира некои невербални елементи употребени во познати комуникативни ситуации; разбира глобално краток слушнат текст со опис на надворешен изглед (облека и боја); разбира глобално краток слушнат текст на тема за опис на карактер;</p> <p>Читање: глобално разбира информативен текст проследен со визуелни документи; разбира кратки и едноставни текстови напишани на стандарден јазик, со често употребувана лексика, вклучувајќи ја и интернационалната лексика; разбира конкретни информации во натписи, соопштенија, плакати, реклами, проспекти.</p> <p>Зборување: бара и дава информации за идни планови и плановите на луѓето во најблиското опкружување; игра по улоги дијалози за барање и давање информации за празници, забави, применувајќи новоусвоени основни изрази и поими; применува новоусвоени основни изрази и поими при</p>			

		<p>искажување план за забава или празнување некој празник; информира/дава информации за цена, големина, количина, боја (ситуација во продавница); бара/дава информации за продавници во кои може да се купи одредена храна.</p> <p>Пишување: познава и ги почитува интерпункциските правила и правописот; пишува зборови со приближна фонетска (но, не секогаш и правописна) точност која одговара на сопствениот устен вокабулар; пишува кратки едноставни текстови во кои ќе се претстави себеси и друг, ја опишува својата околина, ги набројува активностите од своето слободно време; пишува кратки пораки и гради сопствени стратегии за совладување на писменото изразување на француски јазик.</p>
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<p>Граматика: присвојни придавки; присвојни придавки со именки кои означуваат роднински врски; броеви од 101 до 10000; прилози за место; повратни глаголи со модални глаголи; <i>passé composé</i>; партицип на минатото време; помошни глаголи <i>être</i> или <i>avoir</i>; неправилен партицип; прилози за време со минато определено свршено време.</p> <p>Лексика: дом, простории и предмети во домот; секојдневни активности и лична хигиена; храна и пијалаци; броеви 100 – 1000; дневни оброци; активности во слободното време; годишни времиња; временски прилики; забави, празници, традиционални рецепти; купување облека (големина, бои, броеви, количина, цени); храна и пијалаци; продавници; позначајни празници во Франција.</p> <p>Читање: кратки и едноставни текстови напишани на стандарден јазик, со често употребувана лексика.</p> <p>Зборување: барање/давање информации за своите дневни оброци; опишување на домот/собите во домот; лоцирање на предметите во просторот; искажување минати дејствија со едноставни реченици; барање/давање информации за временските прилики; планирање и ветувања за идни активности (роденден, празници, одмори, патувања); честитање роденден, празник; барање/давање информации при купување; опишување облека; барање/искажување мислење/став; искажување на нарачка на храна/пијалоци во продавница, кафуле и барање сметка; продукција на кратки искази на познати теми со примена на новоусвоените поими и изрази.</p> <p>Пишување: зборови со приближна фонетска точност која одговара на сопствениот устен вокабулар; пишување по диктат; пополнување формулари; пополнување текстови со испуштени зборови;</p>

		пишување пораки, електронски пораки; пишување краток едноставен состав (од 40 до 50 збора) според дадени слики, аудитивни или визуелни информации, или насоки од наставникот. Давање дополнителни информации за социокултурните карактеристики на Франција и формирање позитивен став кон земјата и културата чиј јазик се изучува.		
13.	Заемна поврзаност на предметите	Постои последователност помеѓу предметите Француски јазик ниво А1.1 и Француски јазик ниво А1.2		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Методи на учење: интерактивен, работа во групи, домашни работи, индивидуални работи, предавање, дискусија, техники на кооперативно учење, индивидуални задачи, самостојно учење, изработка на индивидуална работа, употреба на електронско учење во наставата и вежбите.		
15.	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30 часа
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15 часа
		16.3.	Пракса: часови	30 часа
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа
		17.2.	Самостојни задачи: часови	15 часа
		17.3.	Домашно учење - задачи	15 часа
18.	Услови за потпис	60% успех од сите предиспитни активности, т.е. минимум 42 бода од двата колоквиуми, семинарската работа, редовноста на предавањата и вежбите		
19.	Начин на оценување			
	19.1.	Тестови: бодови	40+30 бодови	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	10 бодови	
	19.3.	Завршен испит: бодови	20 бодови	
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)	
		51 x до 60 бода	6 (шест) (E)	
		61 x до 70 бода	7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)	
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација и евалуација од студенти		
22.	Литература			
	22.1.	Задолжителна литература		

	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	1.	Автор	Наслов	Издавач	Година
	2.	CAPELLE, G. & MENAND,R.	Taxi 1 (Méthode de français)	Edilingua	2003
	3.				
22.2.	Дополнителна литература				
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	1.	Јакимовска Светлана	Француски јазик 1 (Скрипта)	УГД	2014
	2.	Јакимовска Светлана	Француски јазик 1 (практикум)	УГД	2017
	3.				

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Руски јазик ниво А 1.2			
2.	Код	4FF102726			
3.	Студиска програма	Историја -наставна насока			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	2026/27	семестар	II
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Игор Станојоски			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски и италијански			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Положен Руски јазик ниво А1.1			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и	Слушање: разбира глобално слушнат текст со опис на идни активности; ги разбира прашањата од соговорникот на тема планирање на идни активности; прераскажува текстови на тема			

	<p>резултати од учењето:</p>	<p>празници и забави; разбира глобално и детално значење на слушнат краток текст со содржина од секојдневниот живот; издвојува информации од краток едноставен слушнат текст од секојдневниот живот; разбира некои невербални елементи употребени во познати комуникативни ситуации; разбира глобално краток слушнат текст со опис на надворешен изглед (облека и боја); разбира глобално краток слушнат текст на тема за опис на карактер;</p> <p>Читање: глобално разбира информативен текст проследен со визуелни документи; разбира кратки и едноставни текстови напишани на стандарден јазик, со често употребувана лексика, вклучувајќи ја и интернационалната лексика; разбира конкретни информации во натписи, соопштенија, плакати, реклами, проспекти.</p> <p>Зборување: бара и дава информации за идни планови и плановите на луѓето во најблиското опкружување; игра по улоги дијалози за барање и давање информации за празници, забави, применувајќи новоусвоени основни изрази и поими; применува новоусвоени основни изрази и поими при искажување план за забава или празнување некој празник; информира/дава информации за цена, големина, количина, боја (ситуација во продавница); бара/дава информации за продавници во кои може да се купи одредена храна.</p> <p>Пишување: познава и ги почитува интерпункциските правила и правописот; пишува зборови со приближна фонетска (но, не секогаш и правописна) точност која одговара на сопствениот устен вокабулар; пишува кратки едноставни текстови во кои ќе се претстави себеси и друг, ја опишува својата околина, ги набројува активностите од своето слободно време; пишува кратки пораки и гради сопствени стратегии за совладување на писменото изразување на руски јазик.</p>
12.	<p>Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје</p>	<p>Граматика: присвојни придавки; падежи, глаголи, сегашно време; идно време; предлози, броеви, свршен и несвршен вид кај глаголите.</p> <p>Лексика: дом, простории и предмети во домот; секојдневни активности и лична хигиена; храна и пијалаци; броеви 100 – 1000; дневни оброци; активности во слободното време; годишни времиња; временски прилики; забави, празници, традиционални рецепти; купување облека (големина, бои, броеви, количина, цени); храна и пијалаци; продавници; позначајни празници во Русија.</p> <p>Читање: кратки и едноставни текстови напишани на стандарден јазик, со често употребувана лексика.</p> <p>Зборување: барање/давање информации за своите дневни оброци; опишување на домот/собите во домот; лоцирање на предметите во просторот; искажување минати дејствија со едноставни реченици; барање/давање информации за временските прилики; планирање и ветувања за идни активности (роденден, празници, одмори, патувања); честитање роденден, празник; барање/давање информации при купување; опишување облека; барање/искажување мислење/став; искажување на нарачка на храна/пијалаци во продавница, кафуле и барање</p>

		<p>сметка; продукција на кратки искази на познати теми со примена на новоусвоените поими и изрази.</p> <p>Пишување: зборови со приближна фонетска точност која одговара на сопствениот устен вокабулар; пишување по диктат; пополнување формулари; пополнување текстови со испуштени зборови; пишување пораки, електронски пораки; пишување краток едноставен состав (од 40 до 50 збора) според дадени слики, аудитивни или визуелни информации, или насоки од наставникот.</p> <p>Давање дополнителни информации за социокултурните карактеристики на Русија и формирање позитивен став кон земјата и културата чиј јазик се изучува.</p>				
13	Заемна поврзаност на предметите	Заемна поврзаност со предметот Руски јазик ниво А1.1				
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Методи на учење: интерактивен, работа во групи, домашни работи, индивидуални работи, предавање, дискусија, техники на кооперативно учење, индивидуални задачи, самостојно учење, изработка на индивидуална работа, употреба на електронско учење во наставата и вежбите.				
15.	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа				
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30 часа		
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15 часа		
		16.3.	Пракса: часови			
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа		
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа		
		17.3.	Домашно учење - задачи	15 часа		
18	Услови за потпис	60% редовност на предавањата и вежбите, т.е. минимум 6 поени за предавања и 6 поени за вежби				
19	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови	20+20+20			
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	10 бодови			
	19.3.	Завршен испит: бодови	30 бодови			
20	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)		
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)		
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)		
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)		
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)		
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација и евалуација од студенти				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година

		1.	Ирина Осипова	«Ключ» - Учебник русского языка для начинающих	Corvina, Москва	2005
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	С. А. Хавроница А. И. Широциска	Руски јазик во вежбања. (Russian in exercises)	Руски јазик. Курсови 2017 г.	2017
		2.	Л. В. Московкин, Л. В. Силвина	Руски јазик. Учебник за странски студенти подготвителни факултети	СМИО Пресс, Санкт-Петербург	2006

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Латински јазик			
2.	Код	4FO114526			
3.	Студиска програма	Историја наставна насока			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв			
6.	Академска година / семестар	година	2026/27	семестар	III
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Д-р Славица Бабамова			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема.			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Почетен курс по латински јазик – читање и превод на текстови од учебник како основа за запознавање со структурата на јазикот и оспособување за разбирање на античките пишани извори и античките епиграфски споменици.			

12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје		Читање и изговор; деклинација на имињата; конјугации на правилните и неправилните глаголи; компарација на придавките; броеви; неменливи зборови; превод на текстови.			
13	Заемна поврзаност на предметите		Нема.			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот		Предавања, вежби, работа во групи, домашни работи, семинарски работи, индивидуални задачи и проекти, самостојно учење.			
15	Вкупен расположив фонд на време		4ЕКТС x 30 часа=120 часови			
16.	Форми на наставните активности	Предавања-теоретска настава. часови	Предавања-теоретска настава. часови	30 часа		
		Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	10 часа		
		Пракса: часови	Пракса: часови	5 часа		
17.	Други форми на активности	Проектни задачи: часови	Проектни задачи: часови	15 часа		
		Самостојни задачи: часови	Самостојни задачи: часови	15 часа		
		Домашно учење - задачи	Домашно учење - задачи	15 часа		
18	Услови за потпис: Присуство на сите активности					
19.	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови		Бодови 20+20		
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови		Бодови 10		
19.3.	Завршен испит: бодови		Бодови 30			
20.	Критериуми за оценување (бодови/оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)		
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)		
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)		
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)		
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)		
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)		
21	Метод на следење на квалитетот на наставата					
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	В. Димовска- Јањатова – С. Кочовска	Elementa Latinitatis Grammatica	Филозофски факултет, Скопје	2012
2.	В. Димовска- Јањатова – С. Кочовска	Elementa Latinitatis Lectiones et pensa	Филозофски факултет, Скопје	2011		

		3.				
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	по избор	антички автор по избор од Loeb Classical Library		
		2.				
		3.				

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Старогрчки јазик			
2.	Код	4FO114626			
3.	Студиска програма	Историја наставна насока			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	<i>Прв</i>			
6.	Академска година / семестар	година	2026/27	семестар	III
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Д-р Славица Бабамова			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема.			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Почетен курс по старогрчки јазик – алфабет; читање и превод на текстови од учебник како основа за запознавање со структурата на јазикот и оспособување за разбирање на античките пишани извори и античките епиграфски споменици.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Запознавање со алфабетот; читање и изговор; деклинација на имињата; конјугации на глаголите; компарација на придавките; броеви; неменливи зборови; превод на текстови.			
13.	Заемна поврзаност на предметите	Нема.			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Предавања, вежби, работа во групи, домашни работи, семинарски работи, индивидуални задачи и проекти, самостојно учење.			
15.	Вкупен расположив фонд на време	4ЕКТС x 30 часа=120 часови			
16.	Форми на наставните активности	Предавања-теоретска настава. часови	Предавања- теоретска настава. часови	30 часа	

		Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	10 часа		
		Пракса: часови	Пракса: часови	5 часа		
17.	Други форми на активности	Проектни задачи: часови	Проектни задачи: часови	15 часа		
		Самостојни задачи: часови	Самостојни задачи: часови	15 часа		
		Домашно учење - задачи	Домашно учење - задачи	15 часа		
18.	Услови за потпис: Присуство на сите активности					
19.	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови		Бодови 40		
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови		Бодови 10		
	19.3.	Завршен испит: бодови		Бодови 30		
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)		
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)		
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)		
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)		
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)		
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)		
21	Метод на следење на квалитетот на наставата					
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Читање грчки - граматика, речник, вежби	Три, Скопје	2009	Читање грчки - граматика, речник, вежби
		2.	Читање грчки - текст	Три, Скопје	2009	Читање грчки - текст
		3.				
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	по избор	антички автор по избор од Loeb Classical Library		

	2.				
	3.				

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Европа и Медитеранот 1 (375 – 1000 г.)			
2.	Код	4FO114726			
3.	Студиска програма	Историја наставна насока			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)				
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар	III
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Стојко Стојков			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Запишан семестар согласно со правилникот за прв циклус.			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Студентите да ја запознаат историјата на Европа и медитерантските земји од крајот на антиката и падот на западната Римска империја до создавањето на средновековниот свет. Да ги осознаат процесите кои довеле до формирање на западната цивилизација и култура, како и местото и улогата на Медитеранот како простор на општење и на мешање на култури и традиции и контакт зона меѓу Европа и Муслиманскиот свет во средниот век. Да ги запознаат процесите и врските меѓу Западна и Источна Европа во раниот среден век.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Средниот век: идеја, поим, хронолошки рамки; Големата преселба на народите; Падот на Рим на запад и неговите наследници: Кралствата на Готите, Вандалите, Ломбардите; Франките; Новата сила на исток: појава на исламот и ширење на калифатот; Нова империја на Запад; Папството и империјата; Северот: Епохата на Викинзите; Истокот: Хазари, Авари, Руси и Унгарци. Во очекување крајот на светот – Европа во крајот на првиот милениум			
13.	Заемна поврзаност на предметите	Предуслов за запишување на предметот Европа и Медитеранот (1000 – XVI в.)			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Предавања, вежби, дебати, дискусии, есеи, консултации, индивидуална и групна работа, семинарски работи и презентации			

15	Вкупен расположив фонд на време		6 ЕКТС = 180			
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30 часа		
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	30 часа		
		16.3	Пракса: часови	30 часа		
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа		
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа		
		17.3.	Домашно учење - задачи	30 часа		
18	Услови за потпис – 60% успех од сите предиспитни активности т.е. 42 бодови од двата колоквиуми, проектна задача, редовноста на предавања и вежби.					
19.	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови		2 X 20 = 40		
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови		10		
	19.3.	Завршен испит: бодови		30		
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
21	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација			
22.	Литература					
	Задолжителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.1.	1.	Коста Ациевски Бобан Петровски	Историјата на Европа во раниот среден век	Скопје	2009
		2.	R. Collins Early	Medieval Europe 300-1000	New York: St. Martin's	1999
		3.	C. R. Backman	The Worlds of Medieval Europe	Oxford university press	2003
	Дополнителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.2.	1.	Група автори	A Companion to Medieval World	Blackwell	2009
		2.	Patrick Geary	Readings of medieval History	University of Toronto press	2010
		3.	Група автори	The Cambridge History of Islam	Cambridge Unoversity Press	1977

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Класична археологија			
2.	Код	4FO114826			
3.	Студиска програма	Историја- наставна насока			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за Образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар	III
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	проф. д-р Љубен Тевдовски			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски / англиски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	/			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>Да се запознаат студентите со почетоците, развојот, целите, задачите, методите и современите предизвици на класичната археологија.</p> <p>Резултати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Знаење и разбирање на поширокиот историски и културен контекст: Студентите ќе стекнат основно знаење за општествено-економските, политичките и културните прилики кои биле клучни во создавањето, развојот и трансформациите на класичната археологија; - Развој на аналитички и компаративни способности: Ќе можат да ги анализираат сличностите и разликите на класичните артефакти од различни периоди и региони на Медитеранот и пошироко; - Критичко мислење поврзано со континуитет и иновациите во односот помеѓу класична археологија од една и историските извори и историјата на уметноста од друга страна; - Истражување и препознавање на спецификите на урбаните целини, некрополи и светилишта од класичната епоха; - Запознавање со важни поими и типологизација на материјалната култура на класичната епоха. 			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<p>53. Почетоците на класичната археологија: помеѓу класичната филологија и антикваризмот;</p> <p>54. Класичната археологија и идентитетот на западот: колонијализам, расни теории и национализам;</p>			

		<p>55. Големите археолошки откритија; 56. Грција, Италија и меѓународните археолошки институти; 57. Односот на класичната археологија со историските извори и историјата на уметноста; 58. Подемот во истражувањето на Хеленистичкиот период; 59. Новите сфаќања за класичниот свет и античката глобализација; 60. Археолошките специфики на урбаните целини, некрополи и светилишта од класичната епоха (5 век пне- 6 век не); 61. Специфични градби и архитектонски стилови на класичната епоха (5 век пне- 6 век не); 62. Основна типологизација на материјалната култура на класичната епоха(5 век пне- 6 век не);</p> <p>Очекувани резултати:</p> <ul style="list-style-type: none">- Студентите се запознати со општите поими и развојот на класичната археологија како одделна дејност од поширокиот интерес кон класиката.- Критички ги анализираат поврзаноста на класичната археологија од една и развојот на идентитетите на западот од друга страна: особено од аспект на влијанијата на колонијализмот, расните теории и национализмот на современите научни парадигми;- Се запознаваат со најзначајните и најпромовирани археолошки откритија, кои повлијаеле во развојот на класичната археологија;- Го сфаќаат значењето и влијанието на меѓународните археолошки институти во Грција, Италија и Медитеранот за фокусот и развојот на археологијата и разбирањето на минатото воопшто;- Создаваат критичка рамка за анализа на потенцијалите и недостатоците на односот на класичната археологија со историските извори и историјата на уметноста;- Се запознаваат со трансформациите на класичната археологија преку новиот подем на интересот кон Хеленистичкиот период;- Се запознаваат со трансформациите на класичната археологија преку новите
--	--	--

		<p>методологии поврзани со теоријата на античката глобализација;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Имаат познавање за основните археолошки специфики на урбаните целини, некрополи и светилишта од класичната епоха (5 век пне- 6 век не); - Се запознаваат со Специфични градби и архитектонски стилови на класичната епоха (5 век пне- 6 век не); - Имаат познавање за Основна типологизација на материјалната култура на класичната епоха. 			
13	Заемна поврзаност на предметите	Класични цивилизации 1, Класични цивилизации 2, Македонија во античкиот период 1, Македонија во античкиот период 2, Хеленистички монархии.			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Предавања, вежби, дебати, дискусии, есеи, консултации, индивидуална и групна работа, семинарски работи и презентации.			
15	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа			
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30 часа	
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15 часа	
		16.3	Пракса: часови	5 часа	
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	25 часа	
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа	
		17.3.	Домашно учење - задачи	15 часа	
18	Услови за потпис 60% успех од сите предиспитни активности, т.е. 42 бодови од двата колоквиуми, проектна задача, редовноста на предавања и вежби.				
19.	Начин на оценување				
	19.1.	Тестови: бодови	40 +20		
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	10		
	19.3.	Завршен испит: бодови	30		
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)	
21	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација и евалуација од студенти		
22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач

		1.	Susan E. Alcock and Robin Osborne, ed	Classical Archaeology	Blackwell Publishing, Oxford	2012	
		2.	Stephen L. Dyson	In pursuit of ancient pasts: a history of classical archaeology in the nineteenth and twentieth centuries	Yale University Press	2006	
		3.	Љубен Тевдовски	Класични цивилизации	Универзитет Гоце Делчев - Штип	2020	
	22.2.	Дополнителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година	
		1.	Astrid Van Oyen and Martin Pitts, ed.	Materialising Roman Histories	Oxbow Books, Oxford & Philadelphia	2017	
		2.	Frederick E. Winter	Studies in Hellenistic Architecture	University of Toronto Press	2006	
		3.	Warwick Ball	Rome in the East	Routledge, London & New York	2000	

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Епиграфика и нумизматика			
2.	Код	4FO114926			
3.	Студиска програма	Историја наставна насока			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар	IV
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Славица Бабамова			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема.			

11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:		Запознавање со епиграфските споменици како најбројни писмени документи во антиката и нивна примена во археолошките и во историските проучувања. Запознавање со најчестите продукции на монети и нивна циркулација на територијата на Македонија.		
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје		Писмените документи во антиката – типологија на епиграфски споменици, датирање на натписите, видови писма и корпуси на натписи со посебен акцент врз просопографијата, именските формули и антропонимијата во Македонија и на Балканот. Монетите во антиката – појава, развој, монетоковање, циркулација и нивното влијание врз сите историски процеси.		
13.	Заемна поврзаност на предметите		Нема.		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот		Предавања, вежби, работа во групи, домашни работи, семинарски работи, индивидуални задачи и проекти, самостојно учење.		
15.	Вкупен расположив фонд на време		120.		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30 часа	
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	10 часа	
		16.3.	Пракса: часови	5 часа	
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	15 часа	
		17.2.	Самостојни задачи: часови	15 часа	
		17.3.	Домашно учење - задачи	15 часа	
18.	Услови за потпис Присуство на сите активности				
19.	Начин на оценување				
	19.1.	Тестови: бодови		Бодови 40+30	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови		Бодови 10	
	19.3.	Завршен испит: бодови		Бодови 20	
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)
			51 x до 60 бода		6 (шест) (E)
			61 x до 70 бода		7 (седум) (D)
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата				
22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач
1.	L. Keppie	Understanding Roman Inscriptions	The John Hopkins University Press, Baltimore	1991	

	2.	F. Papazoglou et al.	Inscriptiones Graecae X, 2, 2	Berlin Brandenburgische Akademie der Wissenschaften, Berlin	1999
	3.	B. Dragojević–Josifovska	Inscriptions de la Mésie Supérieure, vol. VI: Scupi et la région de Kumanovo	Филозофски факултет, Белград	1982
	4.	J. Babelon	Antička numizmatika	Beograd	1970
	5.	Н. Шелдаров, В. Лилчиќ	Кралевите на античка Македонија и нивните монети во Р. Македонија	Скопје	1994
22.2.	Дополнителна литература				
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	1.	С. Бабамова	Епиграфски споменици од Република Македонија датирани според македонската провинциска ера	ИНИ, Скопје	2005
	2.	В. Калпаковска	Епиграфски сведоштва за жителите на Стибера	НУ Завод и музеј Битола, Битола	2004
	3.	P. Kos	Leksikon antičke numizmatike	Ljubljana	1997
	4.	W. Hahn	Moneta Imperii Byzantini von Athanasius I bis Iustinianus	Wien	1973

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Европа и Медитеранот 2 (1000 – XVI в.)			
2.	Код	4FO115026			
3.	Студиска програма	Историја наставна насока			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)				
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар	IV
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Стојко Стојков			

9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски		
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Запишан семестар согласно со правилникот за прв циклус.		
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Студентите треба да се запознаат со историјата на Европа и Медитеранот во развиениот и доцниот среден век, обмената на идеи и научни резултати од двата брега на Средјоземното море, основите на Западноевропската цивилизација и на модерна Европа.		
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Економски промени – развој на градовите. Крајот на ерата на викингите. Папството во средниот век. Клиниевско движење, поделба во црквата, ересите и инквизицијата; создавање на намесни монашки редови: францисканци, доминиканци, витешки редови. Развој на универзитетите. Борба за инвестирање. Западната империја. Освојувањата на Селџуците. Крстоносните походи. Саладин. Мамелуците. Изградба на централизиран држави: Франција и Англија. Стогодишната војна. Источна Европа: Русија, Полска, Чешка, Унгарија. Скандинавските земји. Монголското навлегување во Европа. Црната смрт. Реконкиста. Алмохадите. Создавањето на Шпанија. Авињонско заробеништво на папите, големата шизма во западната црква и Реформацијата. Ренесансата. Почеток на Големите географски откритија.		
13.	Заемна поврзаност на предметите	Продолжение на материјалот од предметот Европа и Медитеранот (376 – 1000 г.)		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Предавања, вежби, дебати, дискусии, есеи, консултации, индивидуална и групна работа, семинарски работи и презентации		
15.	Вкупен расположив фонд на време	6 ЕКТС = 180		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30 часа
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	30 часа
		16.3.	Пракса: часови	30 часа
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа
		17.3.	Домашно учење – задачи	30 часа
18.	Услови за потпис – - 60% успех од сите предиспитни активности т.е. 42 бодови од двата колоквиуми, проектна задача, редовноста на предавања и вежби.			
19.	Начин на оценување			
	19.1.	Тестови: бодови	2 X 20 = 40	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	10	
	19.3.	Завршен испит: бодови	30	
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)	
		51 x до 60 бода	6 (шест) (E)	

		61 x до 70 бода	7 (седум) (D)		
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)		
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)		
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)		
21	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација			
22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач
		1.	George Holmes	The Oxford illustrated history of Medieval Europe	Oxford university press
		2.	Скасќин Д.	Историја на средниот век, том 1,	Скопје
		3.	C. R. Backman	The Worlds of Medieval Europe	Oxford university press
	4.	Mihael Nurdberg	Dinamicni Srednji vek	Evoluta, Beograd	
	22.2.	Дополнителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач
		1.	Група автори	A Companion to Medieval World	Blackwell
		2.	Patrick Geary	Readings of medieval History	University of Toronto press
		3.	Група автори	The Cambridge History of Islam	Cambridge Unoversity Press
		4.	Angus Mackay, David Ditschburn	Atlas of Medieval Europe	Rutledge
		5.	Maribel Fierro (ed)	The New Cambridge History of Islam Volume 2: The Western Islamic World, Eleventh to Eighteenth Centuries	Cambridge University Press
6.	Christian Raffensberger	Kievan Rus' in the Medieva world (988 – 1146)	Harvard University Press		

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии
1.	Наслов на наставниот предмет	Големите географски откритија
2.	Код	4FO115126
3.	Студиска програма	Историја наставна насока

4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за Образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	година	2026/27	семестар	V
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4 ЕКТС			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	проф.д-р Оливер Цацков			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Заверен семестар			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>Да се изучат причините за појавата на големите географски откритија (економски, научни, технолошки, верски и политички фактори). Да се истражат главните патишта и експедиции на истражувачите. Да се согледаат последиците по Европа, Америка, Африка и Азија. Да се споредат различните историски толкувања за откритијата. Студентот ги опишува причините, текот и значењето на географските откритија. Разликува клучни истражувачи и експедиции и нивното влијание. Идентификува економски, политички и културни последици. Применува историографски и методолошки пристапи во пошироки историски и културни студии. Аргументира за значењето на географските откритија во глобална историја, како да воспостават врски меѓу историјата и современите процеси на глобализација и културна размена.</p>			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<p>1. Историски развој на истражувањето 2. Што е истражувач, 3. експедицијата на Марко Поло, 4. Португалските истражувања, 5. Експедицијата на Кристофер Колумбо, 6. Откривањето на Полинезија, 7. Експедицијата на Васко Де Гама, 8. Откривањето на Австралија и Нов Зеланд, 9. Освојувањето на Сибир, 10. Експедицијата Кон Тики, 11. Откривање на половите 12. Крајот и последиците од големите откритија.</p>			
13.	Заемна поврзаност на предметите	Преку овој предмет се компарираат состојбите во Светот и Европа во 20 век.			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Фронтални предавања, проектна задача, презентаци, поединечни консултации, работа со карти и атласи, завршна презентација на проектната задача			

15	Вкупен расположив фонд на време		4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа			
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30 часа		
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15 часа		
		16.3.	Пракса: часови	5		
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	15 часа		
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа		
		17.3.	Домашно учење - задачи	15 часа		
18	Услови за потпис Редовност на настава, најмалку 8 предавања и 8 вежби.					
19.	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови			40 бода	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови			10 бода	
	19.3.	Завршен испит: бодови			30 бода	
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
21	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација			
22.	Литература					
	Задолжителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.1.	1.	Стафан Цвајг	Магелан	Мартина, Скопје	2016
		2.	Превод: Огнена Никуљски	Основен атлас на истражувања и откритија	Просветно дело, Скопје.	2006
		3.	Даниел Борстин	Свет откритач	Геополитика, Београд.	2001
	Дополнителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.2.	1.	Ибер Дешан	Големите географски откритија	БИГЗ	1969
2.		Група автора	Илустриран атлас истражувања	Младнска књига	2016	

Прилог бр.3	Предметна програма од прв циклус на студии
-------------	--

1.	Наслов на наставниот предмет	Идеологиите на XIX и XX век			
2.	Код	4FO1115526			
3.	Студиска програма	Историја – наставна насока			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)				
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар	V
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Трајче Стојанов			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	/			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<ul style="list-style-type: none"> - Студентите стекнуваат основни знаења за идеите кои имаат социјално-политичка релевантност - Студентите го подигаат сопствениот капацитет за анализа на разни историски идеи и развиваат критичко мислење; - Знаење за историските концепти, нивните философски контексти; - Ги препознаваат философските основи на историските идеи во Европа; - Способни се за философска анализа на современите историски идеи и состојби; - Изострување на рефлексијата за себе си, светот и општествените состојби; - Развивање на способност за истражување и генерирање на нови идеи; - Развој на комуникациските вештини, преку усвојување на специфичниот философски категоријален апарат; - Интердисциплинарно поврзување на содржините; - Интеракција помеѓу (стручни и тесно стручни) содржини - практична употреба на знаењата од философијата; - Интериоризација на (естетички, етички, научни, професионални), вредности 			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<p>Содржина на предметната програма:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Идеи и идеологија Резултат:Студентите разбираат што е идеологија, како се формираат и какви се нивните примери. Ги разбираат основните концепти, со способност за анализа на разликите меѓу различните 			

	<ol style="list-style-type: none">идеологии2. Нација и национализам Ги дефинираат овие термини, ги разбираат нивните историски корени и современите аспекти, со можност за споредување на различните видови национализам3. Национализам Го разбираат концептот, неговите форми и позитивните/негативните аспекти.4. Конзервативизам Разбирање на традицијата, стабилноста и Resistance на промени како и добро познавање на идентитетските карактеристики.5. Монархизам Студентите ги препознаваат видовите на монархијата, улогата во историски и современи примери и споредби.6. Радикализам Ги препознаваат радикалните идеи и нивната улога во општеството.7. Либерализам Познавање на основните принципи, слободи и права, со можност за анализа на современите форми8. Социјализам Разбирање на социјалната еднаквост, економските идеи и историските движења.9. Анархизам Го препознаваат како политичка идеологија која се залага за укинување на државата и сите форми на авторитарна власт, со цел да се постигне социјална слобода и еднаквост10. Ционизам Го препознаваат како мултифасетно движење со различни струи: религиозен, секуларен, либерален, радикален.11. Фашизам Познавање на карактеристиките, историјата и примерите од Италија и други земји.12. Републиканизам Разбирање на принципите на републиката, демократијата и граѓанските права13. Нацизам Познавање на идентитетските карактеристики, историјата и последиците14. Идеологиите и Балканот Разбирање на улогата на овие идеи во
--	--

		историскиот и современиот Балкан, нивната улога во конфликти и идентитети.		
13	Заемна поврзаност на предметите			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Предавања, Презентации, Семинари на теми од вон-наставни, актуелни содржини Анализа на текст/филм/театар/книжевни творби и сл., Дебата и дискусија, Анализа на етички проблем/проблемско учење, Индивидуални задачи (домашни работи, самостојни презентации и сл.), Самостојно истражување (интернет, библиографија, библиотека, медиуми и сл.)		
15	Вкупен расположив фонд на време		4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа	
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15
		16.3	Пракса: часови	
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30
		17.3.	Домашно учење - задачи	15
18	Услови за потпис			
19.	Начин на оценување			
	19.1.	Тестови: бодови	20+20	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	10	
	19.3.	Завршен испит: бодови	30	
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)
21	Метод на следење на квалитетот на наставата	Придружна евалуација на студентите и самоевалуација. Познавање на содржината на предметот (преку двата писмени колоквиуми). Увид во оралните, реторички вештини, ниво на усвоен категоријален апарат и увид во комуникациските и способностите за аргументација, како и способност за елаборација на проблем и анализа (преку усниот дел од испитот – приказ на прочитано дело, преку дебатите и дискусиите, самостојните презентации и сл.) Увид во нивото на писмено изразување и литературни вештини(преку семинарските, есеите и домашните задачи). Активност и ниво на интерес (преку присуство, истражување на интернет извори, прибирање на библиографија и сл.). Способност за поставување на проблем, негова елаборација и		

		аргументација (низ есеите, компарација на етичките учења и анализите на текст/филм/театар/книжевни дела и сл.)				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Т. Иглтон	Идеологии	Темплум, Скопје	2005
		2.	Ф. Мухиќ	Логос и хиерархија	Круг, Скопје	2001
		3.				
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.				
		2.				
3.						

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Етничност и национализам			
2.	Код	4FO115326			
3.	Студиска програма	Историја – наставна насока			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар	V
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4 ЕКТС			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Даниела Коцева			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик / Англиски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>Предметот „Етничност и национализам“ има за цел кај студентите да развие:</p> <p>Знаења и разбирање</p> <p>Да стекнат темелни теоретски и концептуални знаења за поимите етничност, етничка група, етнички идентитет, нација и национализам.</p> <p>Да ги разберат историските, социјалните и културните контексти во кои настануваат и се развиваат етничките и националните движења.</p> <p>Да се запознаат со главните теории и пристапи во проучувањето на етничноста (примордијализам, конструктивизам,</p>			

	<p>инструментализам) и национализмот (либерален, етнички, граѓански).</p> <p>Вештини и примена Да развијат аналитички способности за идентификување и споредување на различни етнички и национални идентитети. Да применуваат компаративен и интердисциплинарен пристап при анализа на етнички конфликти, политики на интеграција и процеси на глобализација. Да користат научна и емпириска методологија при подготовка на семинарски и проектни истражувања поврзани со етничноста и национализмот.</p> <p>Вредности и ставови Да развијат толерантен и критички однос кон различните етнички и културни идентитети. Да промовираат интеркултурен дијалог и меѓусебно почитување во мултиетничко општество. Да се поттикнат на активно граѓанство и општествена одговорност при справување со појави на дискриминација, предрасуди и стереотипи.</p> <p>Резултати од учењето По завршувањето на наставата, студентите ќе бидат способни да:</p> <p>Знаења и разбирање Објаснат клучни поими поврзани со етничноста и национализмот. Разликуваат типови на национализам и нивното историско развивање. Разберат како етничките идентитети се конструираат, одржуваат и менуваат низ социјални процеси. Објаснат ја улогата на етничноста и национализмот во современите политички и културни односи.</p> <p>Когнитивни и истражувачки вештини Критички да анализираат студии на случај поврзани со етнички конфликти, миграции и национални политики. Да изведуваат сопствени мали истражувања со примена на квалитативни методи (интервју, анализа на документи, компаративна анализа). Да развијат аргументирани ставови и академска писменост преку изработка на семинарска и проектна работа.</p> <p>Практични и интерперсонални компетенции Да комуницираат ефективно и со почит со припадници на различни етнички и културни заедници.</p>
--	---

		<p>Да учествуваат во групни дискусии и да демонстрираат тимска работа и почит кон различни гледишта.</p> <p>Да ги препознаваат социјалните механизми на исклучување и да предлагаат стратегии за инклузивност и еднаквост.</p> <p>Вредносни компетенции</p> <p>Да покажат чувствителност кон прашања за етнички идентитет, културна различност и социјална правда.</p> <p>Да придонесуваат кон развој на демократска, толерантна и мултикултурна средина.</p> <p>Да развиваат саморефлексија и етичка одговорност при научно и општествено делување.</p>
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<p>Поглавје 1: Етничност – поими, дефиниции и теоретски пристапи</p> <p>Во оваа целина студентите се запознаваат со основните поими: етничка група, етничност, етнички идентитет и етноцентризам. Се разгледуваат различните теоретски пристапи кон етничноста – примордијализам, конструктивизам и инструментализам – како и нивната примена во современите општества.</p> <p><i>Резултати од учењето:</i> Студентите ќе бидат способни да ги дефинираат основните концепти и да ги разликуваат главните теоретски пристапи кон проучувањето на етничноста.</p> <p>Поглавје 2: Нација, национален идентитет и национализам</p> <p>Ова поглавје ја обработува историската еволуција на поимите нација и држава, нивната поврзаност и разликите меѓу етнички и граѓански национализам. Се анализираат улогата на јазикот, религијата и културата во создавање на национален идентитет, како и појавата на модерниот национализам.</p> <p><i>Резултати од учењето:</i> Студентите ќе можат да ја објаснат меѓусебната поврзаност на нацијата, државата и национализмот и да ги разликуваат различните типови национализам и нивните последици врз општеството.</p> <p>Поглавје 3: Мултиетничност, културни разлики и мултикултурализам</p> <p>Се анализира поимот мултиетничност и различните модели на мултикултурализам во современите демократски општества. Акцентот е ставен на политиките на интеграција, асимилација и заштита на културната различност, како и на значењето на меѓукултурната комуникација.</p>

	<p><i>Резултати од учењето:</i> Студентите ќе ја разберат суштината на мултиетничките општества и ќе развијат позитивни ставови кон културната разновидност и дијалогот меѓу заедниците.</p> <p>Поглавје 4: Етнички и национални идентитети Се обработуваат процесите на градење и трансформација на етничкиот и националниот идентитет, влијанието на семејството, образованието, медиумите и религијата, како и ефектите на миграциите и дијаспората врз идентитетските промени.</p> <p><i>Резултати од учењето:</i> Студентите ќе можат да ја објаснат динамиката на етничките и националните идентитети и да ги применуваат теоретските сознанија при анализа на конкретни општества и ситуации.</p> <p>Поглавје 5: Етнички конфликти и предрасуди Ова поглавје опфаќа причини и видови етнички конфликти – политички, економски и културни. Се анализираат феномените на етничка дистанца, стереотипи и дискриминација, како и стратегиите за нивно надминување преку дијалог, медијација и образование.</p> <p><i>Резултати од учењето:</i> Студентите ќе умеат да ги идентификуваат причините за етнички конфликти и да предложат начини за нивно решавање врз основа на интеркултурна комуникација и почит.</p> <p>Поглавје 6: Етничност, национализам и род Се разгледува поврзаноста меѓу етничноста и родот, улогата на жените во националните движења, како и родовите стереотипи во националните митови и симболики.</p> <p><i>Резултати од учењето:</i> Студентите ќе развијат разбирање за родовите аспекти на етничноста и национализмот и ќе можат да применуваат родова анализа во проучувањето на општествените процеси.</p> <p>Поглавје 7: Етничност и национализам во Европа и Европската Унија Поглавјето ги разгледува европските модели на етничка политика и заштита на малцинствата, институционалните механизми за промовирање на соживот и интеркултурен дијалог, како и политиките на Европската Унија кон етничката разновидност.</p> <p><i>Резултати од учењето:</i> Студентите ќе можат да</p>
--	--

	<p>ги анализираат европските искуства во решавање на етнички прашања и да ги споредуваат со локалниот контекст.</p> <p>Поглавје 8: Етничност, национализам и глобализација Во оваа целина се разгледуваат промените во сфаќањето на националните и етничките идентитети во услови на глобализација. Се анализира појавата на транснационални идентитети, глобалните миграции и влијанието на медиумите и технологијата врз етничките процеси. <i>Резултати од учењето:</i> Студентите ќе ја објаснат поврзаноста меѓу глобализацијата и трансформацијата на етничноста и ќе анализираат современи примери на нови етнички заедници и дијаспори.</p> <p>Поглавје 9: Етничка структура на Република Северна Македонија Се анализираат историскиот развој и современите карактеристики на етничката структура во државата, пописните податоци, етничките заедници и нивните културни особености. Посебно внимание се посветува на политиките на соживот и социјална интеграција. <i>Резултати од учењето:</i> Студентите ќе ги опишат етничките и културните карактеристики на Република Северна Македонија и ќе ги применат стекнатите знаења при анализа на локални заедници.</p> <p>Поглавје 10: Етничност, култура и образование Поглавјето ги разгледува улогата и значењето на образованието во надминување на етничките предрасуди и во развој на култура на мир и толеранција. Се проучуваат концептите на интеркултурно образование, воспитание за мир и успешни практики од мултиетнички училишта. <i>Резултати од учењето:</i> Студентите ќе ја разберат улогата на образованието како средство за промоција на толеранција и интеркултурна кохезија и ќе можат да предложат образовни мерки за унапредување на соживотот.</p> <p>Поглавје 11: Студентски проект и истражување Во завршниот дел од предметот студентите изработуваат и презентираат проектна задача или истражување на тема поврзана со етничноста и</p>
--	--

		национализмот (на пр. анализа на конкретна етничка заедница, студија на случај, компаративна анализа). <i>Резултати од учењето:</i> Студентите ќе демонстрираат способност за примена на стекнатите знаења, аналитички пристап и самостојна работа во истражувачки контекст.				
13	Заемна поврзаност на предметите	Предметот е поврзан со Мултикултурно и интеркултурно образование, Историја на македонската емиграција, Македонската држава(1944-2001), Културна историја на Македонија, Етика во образованието, Нов век (XVII-XIX), Преродбата и културните процеси во XIX и XX век во Македонија.				
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Интерактивни предавања, дискусии, работа во групи, анализа на студии на случај, проектни задачи, електронско учење, кооперативно и проектно учење.				
15	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа				
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30 часа		
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15 часа		
		16.3	Пракса: часови	5 часа		
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа		
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа		
		17.3.	Домашно учење - задачи	15 часа		
18	Услови за потпис Редовно присуство на минимум 80% од наставата и навремена изработка на задачи.					
19.	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови			40 +20	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови			10	
	19.3.	Завршен испит: бодови			30	
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
21	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација на наставникот и евалуација од студенти.			
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Марија Ташева	Етничките групи во Македонија – современи состојби	ФФ – Скопје	1998
2.	Даниела Коцева	Социологија	УГД, Штип	2024		

		3.	John Stone, Rutledge Dennis, Polly Rizova, Xiaoshuo Hou	The Wiley Blackwell Companion to Race, Ethnicity, and Nationalism	John Wiley & Sons Ltd.	2020
		4.	В. Петровски	<i>Етничноста како фактор за образование во Република Македонија</i>	Педагошки факултет, Штип	2006
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Stephen May, Tariq Modood, Judith Squires	Ethnicity, Nationalism, and Minority Rights	Cambridge University Press	2009
		2.	John Coakley	Nationalism, Ethnicity and the State: Making and Breaking Nations	SAGE Publications Ltd	2012
		3.				

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Култура на изразувањето			
2.	Код	4FO103826			
3.	Студиска програма	Историја-наставна насока			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	година	2026/27	семестар	V
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Виолета Николовска			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Целта на наставата по овој предмет е студентите да се стекнат со свеста за јазична култура, како непоходен услов кон градењето на општа култура во заедницата. Идните учесници во образовниот систем, и самите, во текот на наставата, но и преку личниот пример, се активни чинители во процесот			

		на градење и негување на јазичната култура, која од своја страна е битен фактор во градењето на статусот на стандардниот јазик. Резултати од учењето: стекнување на поим за стандарден јазик и компетенција на употреба на стандардниот јазик.
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<ol style="list-style-type: none">1. Комуникација и видови на комуникацијата Вербална – невербална комуникација. Намерна – ненамерна комуникација. Еднонасочна – двонасочна комуникација. Функции на јазикот. Резултати: Стекнување на знаења за поимот комуникација и различните видови на комуникација. Учесници во комуникацискиот чин и функции на јазикот.2. Култура. Култура во комуникацијата. Комуникација со непознати. Формална – неформална комуникација. Култура во јавната комуникација. Резултати: Стекнување на поим за култура во комуникацијата, култура при различните облици на комуникација (формална, неформална, јавна), форми за обраќање, особено во формална комуникација и комуникација со непознати лица.3. Стил / Функционални стилови на стандардниот јазик Поим за стил. Стил во јазичното изразување. Функционални стилови на стандардниот јазик и нивни карактеристики. Компетенција на употреба на стандардниот јазик. Резултати: Стекнување на компетенција на употреба на стандардниот јазик во различни ситуации4. Стандарден јазик Поим за стандарден јазик. Фази во развојот на стандардниот јазик. Сфера и област на употреба на стандардниот јазик. Употреба на кирилицата како официјално писмо во Р. С. Македонија. Улогата на медиумите во јазичното воспитание и образование. Литературните јазици во современ контекст. Практични и теориски проблеми во употребата на нормата на стандардниот јазик. Фазите култивација, елаборација и експанзија на нормата на стандардниот јазик. Односот кон интернационализмите и заемките во употребата на јазикот во современ контекст.

		5. Практични совети. Од бележникот на лекторот. Резултати: Утврдување на нормата преку информации од Правописот на македонскиот литературен јазик, вежби во синтакса и стил (јазично изразување), лексички вежби.			
13	Заемна поврзаност на предметите		Предметот е поврзан со предметите Македонски јазик со култура на изразувањето (прв семестар) и Македонски јазик 2 (втор семестар).		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот		Предавање, интерактивно предавање, кооперативно учење (работа во групи на вежби), индивидуална работа, дискусија.		
15	Вкупен расположив фонд на време		4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30	
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15	
		16.3	Пракса: часови	/	
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30	
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30	
		17.3.	Домашно учење - задачи	15	
18	Услови за потпис: Редовност на предавања и вежби; за вежби – освоени минимум 7 поени				
19.	Начин на оценување				
	19.1.	Тестови: бодови		20+20	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови		10	
	19.3.	Завршен испит: бодови		30	
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)
			51 x до 60 бода		6 (шест) (E)
			61 x до 70 бода		7 (седум) (D)
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)
21	Метод на следење на квалитетот на наставата		Евалуација од студенти и самоевалуација		
22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач
1.	Виолета Николовска	<i>Култура на изразувањето</i>	Виолета Николовска, поддржано од Министерство за култура на РМ	2012	

	2.	Виолета Николовска	<i>Вовед во науката за јазикот</i>	Индиго – Хаб, Скопје	2024
	3.	Виолета Николовска	<i>Македонски јазик со култура на изразувањето</i>	Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип	2012
22.2.	Дополнителна литература				
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	1.	Живко Цветковски (претседател на редакција)	<i>Правопис на македонскиот јазик</i>	Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“ - Скопје	2015
	2.	Благоја Корубин	<i>Јазикот наши денешен (книга трета)</i>	НИО „Студентски збор“ - Скопје	1980
	3.				

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Стилско изразување со јазични средства			
2.	Код	4FO103926			
3.	Студиска програма	Историја-наставна насока			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	година	2026 / 27	семестар	VI
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Виолета Николовска			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Студентите да се стекнат со пимот стил, да ја запознаат стилистиката како научна дисциплина, да се стекнат со познавања од јазичните области лексикологија, семантика, фразеологија, да го извежбаат сопствениот стил на изразување. Креативно пишување.			

		Резултати од учењето: изграден академски и поетски стил на јазично изразување.
1 2.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<p>1. Лексикологија. Семантика. Дефиниции на зборот. Збороформа. Семантика – почетоци, предмет. Структурална семантика. Семантички полиња. Контекстуалисти. Компоненцијална анализа на значењето. Семантичка парадигма. Однос на каузација. Генеративна семантика. Полска семантичка синтакса. Лексичка семантика. Семантички атоми. Лексички функции. Денотативно – конотативно значење. Полисемија. Метафора. Резултати: Стекнување знаења од областа на значењето на зборовите; компонентите на кои може да се расчленува значењето, нивната комуникативна хиерархија; улогата на контекстот во разбирањето на значењето на зборовите; Семантички системи и семантички полиња.</p> <p>2. Стилистика Античка стилистика. Поетика. Реторика. Средновековна стилистика. Стилистиката од ренесансата до 19 век. Филолошки пристап во стилистиката. Стилски фигури. Фигури на значењето (метафора, епитет, метонимија, синегдоха, компарација, хипербола, литота, иронија, перифраза, персонификација). Фигури на формата. Резултати: Стекнување на теориски знаења од областа на стилистиката.</p> <p>3. Јазични изразни средства од стилистичка гледна точка. Лексички изразни средства. Зборообразувачки изразни средства. Фразеолошки изразни средства. Фонетско-фонолошки изразни средства. Морфолошки изразни средства. Синтаксички изразни средства. Надворешнојазични изразни средства. Резултати: Стекнување на практични знаења, низ соодветни примери, од јазичните изразни средства на секое јазично ниво.</p> <p>4. Креативно пишување Резултати: Практична примена на знаењата од областа на стилистиката, вежбање во креативно вербално изразување.</p>
1 3	Заемна поврзаност на предметите	Предметот е поврзан со предметите Македонски јазик со култура на изразувањето и Македонски јазик 1.
1 4.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Предавање, интерактивно предавање, кооперативна работа (работа во групи на вежби), индивидуална активност (креативно пишување), дискусија.

1 5	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа		
1 6.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15
		16.3	Пракса: часови	
1 7.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30
		17.3.	Домашно учење - задачи	15
1 8	Услови за потпис: Освоени минимум 7 поени од активност на вежби			
1 9.	Начин на оценување			
	19.1.	Тестови: бодови		20+20
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови		10
	19.3.	Завршен испит: бодови		30
2 0.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)
2 1	Метод на следење на квалитетот на наставата	Евалуација од студенти и самоевалуација		
2 2. 1. 2.	Литература			
	Задолжителна литература			
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач
	1.	Л. Минова-Ѓуркова	<i>Стилистика</i>	Магор, Скопје
	2.	С. Бојковска, Л. Минова-Ѓуркова, Д. Пандев, Ж. Цветковски	<i>Опита граматика на македонскиот јазик</i>	Просветно дело, Скопје
	3.	Виолета Николовска	<i>Македонски јазик 2</i> https://eprints.ugd.edu.mk/3377/7/	Презентации (материјал за испит)
		Виолета Николовска	<i>Вовед во науката за јазикот</i>	Индиго – Хаб, Скопје
	2023			
Дополнителна литература				
Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	
2024				

1.	Виолета Николовска	<i>Метафоризацијата во полисемијата воопшто и во поезијата.</i>	Годишен зборник на Факултетот за образовни науки, Штип Zbornik-FON-2022-2023.pdf (ugd.edu.mk)	2023
2.	Виолета Николовска	<i>Инспирацијата / мотивите во творештвото за деца и млади</i>	ИНАКУ, Зборник 7, Скопје	2022
3.	Виолета Николовска	<i>Развивање на креативноста преку јазикот во литературното творештво за деца и млади</i> <i>inaku.mk/category/зборник-9/zbornik-9</i>	ИНАКУ, Скопје	2022
4.	Виолета Николовска	<i>Современа авторска бајка</i>	ИНАКУ – Скопје, Зборник на трудови од научната конференција (6)	2021

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Мултикултурно и интеркултурно образование			
2.	Код	4FO104026			
3.	Студиска програма	Историја – наставна насока			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар	VI
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4 ЕКТС			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Даниела Коцева			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик / Англиски јазик			

10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>Цели:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Да се развие интеркултурна компетентност кај студентите и разбирање на културната разновидност како вредност; • Да се стекнат знаења за поимите култура, мултикултурализам, интеркултурализам, етничка структура и културни идентитети; • Да се разбере функцијата и значењето на интеркултурното образование во современите демократски општества; • Да се осознаат механизмите на појава и надминување на етнички предрасуди, стереотипи и културни конфликти; • Да се развие емпатија, толеранција, почитување и активно граѓанство; • Да се применат интеркултурни методи и активности во воспитно-образовниот процес. <p>Резултати од учењето: По завршувањето на предметот, студентот:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ги препознава и објаснува основните поими поврзани со интеркултурализмот и мултикултурализмот; • Разликува културни модели и ги анализира општествените контексти на различноста; • Препознава и анализира етнички и културни конфликти во училишна средина; • Применува стратегии за интеркултурен дијалог, толеранција и медијација; • Придонесува кон создавање позитивна и инклузивна училишна клима.
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<ul style="list-style-type: none"> • Вовед во интеркултурното образование – предмет, цели и принципи. <i>Резултати:</i> Студентот ја разбира суштината и значењето на интеркултурното образование како концепт и практика. • Култура, идентитет и различност – теоретски пристапи. <i>Резултати:</i> Студентот ги идентификува основните културолошки категории и разбира како се формира и изразува културниот идентитет. • Етничка структура на Република Северна Македонија – историски и современи аспекти.

		<p><i>Резултати:</i> Студентот ја анализира етничката и културната разновидност и ги разбира нејзините образовни импликации.</p> <ul style="list-style-type: none">• Културни разлики, предрасуди и стереотипи. <i>Резултати:</i> Студентот препознава и анализира форми на дискриминација и развива стратегии за превенција и медијација.• Толеранција и културен дијалог во мултикултурни општества. <i>Резултати:</i> Студентот демонстрира емпатија и применува интеркултурен дијалог во различни ситуации.• Интеркултурна комуникација и компетентност. <i>Резултати:</i> Студентот развива комуникациски и интерперсонални вештини за работа во мултикултурна средина.• Интеркултурализам и образовни политики (национални и европски). <i>Резултати:</i> Студентот ги анализира релевантните документи (UNESCO, EU, OECD) и нивната примена во националниот контекст.• Школата како интеркултурна заедница. <i>Резултати:</i> Студентот предлага активности за поттикнување интеркултурна соработка и инклузивност во училиштето.• Наставникот и интеркултурната педагогија. <i>Резултати:</i> Студентот ја разбира улогата на наставникот како медијатор и промотор на културна чувствителност.• Современи предизвици и добри практики на интеркултурно образование. <i>Резултати:</i> Студентот ги анализира успешните интеркултурни практики во Европа и светот и ги адаптира во локален контекст.
13	Заемна поврзаност на предметите	Предметот е поврзан со Педагогија, Социологија на образование, Филозофија на образованието, Психологија, Методика на воспитно-образовната работа.
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Интерактивни предавања, дискусии, работа во групи, анализа на студии на случај, проектни задачи, електронско учење, кооперативно и проектно учење.

15	Вкупен расположив фонд на време		4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа			
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава.	30 часа		
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15 часа		
		16.3	Пракса: часови	5 часа		
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа		
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа		
		17.3.	Домашно учење - задачи	15 часа		
18	Услови за потпис Редовно присуство на минимум 80% од наставата и навремена изработка на задачи.					
19.	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови			40 +20	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови			10	
	19.3.	Завршен испит: бодови			30	
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
21	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација на наставникот и евалуација од студенти.			
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	В., Петровски С., Мирасчиева	<i>Мултикултурализам и интеркултурна комуникација</i>	Факултет за образовни науки, Штип	2013
		2.	Koceva, Daniela and Mirascieva, Snezana, grupa avtori	<i>Мултикултурно образование Концепти и методи.</i>	Ип: Мултикултурно образование Концептии методи. Центар за Балканска Соработка ЛОЈА. ISBN 978-608-66247-0-5	2018
3.		Cinzia Pica-Smith, Carmen N. Veloria, Rina Manuela Contini	Intercultural Education: Critical Perspectives, Pedagogical Challenges and Promising Practices	Nova Publishers	2020	

		Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
22.2.	1.		Judith Martin & Thomas Nakayama	Intercultural Communication in Contexts	McGraw Hill / Higher Ed	2025
	2.		Fred Dervin	<i>New Perspectives on Teaching Interculturality</i>	Routledge	2025
	3.					

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Музеологија			
2.	Код	4FO115426			
3.	Студиска програма	Историја – наставна насока			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултте за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	Година	2026-2027	Семестар	VII
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4 кредити			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	проф. д-р Трајче Нацев			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Положени предмети од претходни семестри			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Студентите да се запознаат со основните поими, методи и елементи на музеологијата со осврт врз музеите во светот и Македонија.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Вовед во музеологијата; Историјат на музеите; Музејски предмет; Споменик на културата; Музејот како установа: Функционални одделенија и служби, Музејска архитектура; Дефиниција, видови, поделба и функција на музеите; Елементи и проблеми на излагање на музејски поставки; Распоред на музејски експонати во витрини; Најзначајни музеи и галарии во светот и Македонија;			
13.	Заемна поврзаност на предметите				
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Посета на предавањата и вежбите, активно учество во дискусиите, посета на музеи и изложби,			

		изработка и презентација на семинарски труд, совладување на посочените теми врз основа на приложената и друга литература.				
15	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа				
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	15 недели x 2 часа = 30 часа)		
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	(15 недели x 1 часа = 15 часа)		
		16.3.	Пракса: часови	30 часа		
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа		
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа		
		17.3.	Домашно учење - задачи	15 часа		
18	Услови за потпис					
19.	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови			Бодови 40 + 30	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови			Бодови 10	
	19.3.	Завршен испит: бодови			Бодови 30	
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
21	Метод на следење на квалитетот на наставата					
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	I.Marovic	Uvod u muzeologiju	Zagreb	1994
		2.	М.Миљковиќ	Прилог кон историјата на музејското дело на територијата на СР Македонија	Скопје	1982
		3.	Едиција	Музеи во светот		1971
		4.	Н.Чаусидис	Музеологија	Скопоје	2012
		Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.2.	1.	Н.Чаусидис	Споменикот на културата и посетителот	Скопје	1996

	2.	П. Вук-Павловиќ	Творештвото и музејската естетика	Београд	1994
	3.	Група автори 20	Нова музејска теорија и пракса	Скопје: Нампрес	2009

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Методика на воспитна работа			
2.	Код	4FO101926			
3.	Студиска програма	Историја -наставна насока			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар	VII
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Емилија Петрова Ѓорѓева			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Согласно правилникот за студирање			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>запознавање на студентите со оптималните услови кои се во функција на целосниот развој на личноста,</p> <ul style="list-style-type: none"> - запознавање со посебностите на воспитниот процес ситуационо условени од дадената воспитна ситуација, возраста и искуството на воспитаниците, - оспособување за практично реализирање на општо педагошките барања во непосредната воспитна практика, - оспособување за користење на различните воспитни методи, воспитните техники и технологии, воспитни средства - развивање на организациски способности, развивање на способности за иницијативност, амбициозност, вреднување на постојаното лично унапредување и стручно оспособување; - познавање и разбирање на социјалните системи; чувство и отвореност за луѓе и социјални ситуации; 			

		<p>- оспособување за интердисциплинарно поврзување на содржините; - соработка со родители; разбирање на релациите меѓу воспитно-образовните институции, педагошко водење на класот/групата;</p>
12.	<p>Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје</p>	<p>Определување на поимот воспитна работа; • Определување на целите и задачи на методиката на воспитна работа; • Односот со другите педагошки дисциплини и другите сродни науки; • Воспитни фактори; • Актуелни видови на воспитна работа (правно воспитание и воспитание за демократија, еколошко воспитание, воспитание за хумани односи меѓу половите, воспитание на дисциплина и дисциплинираност); • Воспитната работа во различни видови дејности: (наставна , воннаставна, вонучилишна); • Педагошка комуникација како основа за формирање на правилни меѓучовечки односи воспитувач-воспитаник; • Планирање на воспитната работа; • Прогнозирање и организирање на воспитната работа; • Вреднување на воспитната работа; • Принципи, методи и средства на воспитната работа; • Општото и посебното во воспитната работа со различни возрастни групи на воспитаници. Реституција (вообичаена примена на дисциплината, заблуди во воспитната работа, разлики меѓу дисциплината и казната, определување на поимот Педагогијата како наука; Основни педагошки поими; Помошни педагошки поими; Воспитанието како систем; Принципи на воспитниот систем; организација на воспитниот систем; Воспитанието како процес; Принципи на воспитниот процес; Методи во воспитниот процес; Воспитаникот и воспитувачот како субјекти во воспитниот процес; Комуникацијата меѓу субјектите во воспитниот процес; Педагошко водење на одделението; Теоретските основи на примената на ИКТ во воспитниот процес; Работа во мултикултурна средина, Воспитанието како</p>

		процес и неговите белези; Воспитанието како систем и неговите белези;Фундаменталните белези на воспитанието како општествене појавае; Педагошките идеи во светлото на нивниот развој.				
13	Заемна поврзаност на предметите					
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот		Усмено, Power Point презентација			
15	Вкупен расположив фонд на време		4 ЕКТС*30 часа = 120 часа (2+1+1)			
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30		
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15		
		16.3	Пракса: часови	/		
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30		
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30		
		17.3.	Домашно учење - задачи	15		
18	Услови за потпис / според правилник/ 60% успех од сите предиспитни активности, т.е. минимум 42 бода од двата колоквиуми, семинарската работа, редовноста на предавањата и вежбите					
19.	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови	40			
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	30			
	19.3.	Завршен испит: бодови	30			
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
21	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација и евалуација од студенти			
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Небригич Д	Методика васпитна рада	Педагошки факултет Битола	2006
		2.	Legrand L	Moralna izobrazba danas	Educa, Zagreb	2010
3.	Група автори	Методика на воспитна работа Педагогија Теорија на оспособување	Кирил и Методиј Скопје Д - Штип	2014		

		Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
22.2.	1.	John West Burnhow	Managing quality in schools	Pearson Educations	2018	
	2.	Philosophical faculty	Education between tradition and modernity	Institute for pedagogy	2013	
	3.	12 nd Scientific Resolving Symposium toll, L., Fing, D .	Pedagogy and the knowledge society	Educa, Ucitelski fakultet, Sveucilista Zagreb	2008	
	4.					

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Историја на педагошки идеи			
2.	Код	4FO101326			
3.	Студиска програма	Историја -наставна насока			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за Образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар	VII
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	проф. д-р Ирена Китанова			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Запознавање и критичко вреднување на педагошките идеи и учења во минатото и оспособување за научно-истражувачка работа и практична примена на прогресивните идеи и сфаќања од областа на историјата на педагогијата. Студентите да стекнат научни сознанија и да се развие за проучување и критичко вреднување на историскиот развој на воспитанието и образованието во Македонија			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Историско-педагошката мисла во античкиот период (Сократ, Платон, Аристотел, М.Ф.Квинтилијан); Педагошката мисла во епаката на хуманизмот и ренесансата; Почетоците на граѓанската педагогија (Ј.А.Коменски, Џон Лок); Педагошкиот натурализам			

		<p>на Ж.Ж.Русо; Педагошките идеи на Хајнрих Песталоци, Јохан Фридрих Хербарт, Адолф Дистервег, Константин Димитриевиќ Ушински; Позитивизмот во педагогијата (Огис Конт); Движењето на новата школа и нејзините правци; Воспитанието и образованието во Македонија; Македонија за време на преродбата на Националноослободителното движење; Педагошките идеи на Димитар и Константин Миладинови; Педагошките идеи на Јордан Хаџи-Константинов Џинот; Педагошките идеи на Јосиф Ковачев; Педагошките идеи на Славка и Горги Динкови; Педагошките идеи на Крсте Петков Мисирков; Педагошките идеи на Григор Прличев; Педагошките идеи на Рајко Жинзифов; Воспитанието и образованието во Македонија меѓу двете светски војни; Воспитно образовната дејност на Гоце Делчев.</p>		
13	Заемна поврзаност на предметите			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Предавања, вежби, дебати, дискусии, есеи, консултации, индивидуална и групна работа, семинарски работи и презентации, метод на усно излагање, метод на демонстрација, метод на разговор		
15	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30 часа
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15 часа
		16.3	Пракса: часови	5 часа
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа
		17.2.	Самостојни задачи: часови	25 часа
		17.3.	Домашно учење - задачи	15 часа
18	Услови за потпис Редовно присуство на минимум 80% од наставата и навремена изработка на задачи.			
19.	Начин на оценување			
	19.1.	Тестови: бодови	40 +20	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	10	
	19.3.	Завршен испит: бодови	30	
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)	
		51 x до 60 бода	6 (шест) (E)	
		61 x до 70 бода	7 (седум) (D)	

		од 71 до 80 бода	8 (осум) (С)			
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (В)			
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (А)			
21	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација и евалуација од студенти				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Проф. Д-р Ирена Китанова	Историја на педагошки идеи	Универзитет “Гоце Делчев” Штип	2021
		2.				
		3.				
	22.2.	Дополнителна литература				
Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година		

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Образование и медиумска култура			
2.	Код	4FO104426			
3.	Студиска програма	Историја-наставна насока			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар	VII
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Кирил Барбареев			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот				
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>Да се добијат научни и продлабочени сознанија за медиумите во воспитно-образовниот процес, како и стекнување на медиумска култура.</p> <p>Студентите да сфатат дека медиумите не секогаш ја претставуваат реалноста, дури и кога се занимаваат со настани од вистинскиот живот, туку ја претставуваат реалноста преку избор на нејзини аспекти, пренесувајќи некои мислења наместо други.</p>			

12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје		Современата техника и детето и нејзина примена во воспитно- образовниот процес, класификација и видови на медиуми. МЕДИУМСКА ПИСМЕНОСТ И МЕДИУМСКА КУЛТУРА ВО НАСТАВАТА - Подготовка на сценарио, структура и евалуација на наставен час со примена на современи наставни средства, филмско образование на децата. Видови медиумски пораки (известување, упатство, реклама) Толкување и користење медиумски содржини Креирање медиумски пораки и содржини		
13.	Заемна поврзаност на предметите				
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот		Метод на дискусија; Метод на демонстрација и илустрација; Метод на проблемска ситуација; Кооперативно учење. Проектна метода		
15.	Вкупен расположив фонд на време		4		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	2	
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	1	
		16.3.	Пракса: часови	1	
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	1	
		17.2.	Самостојни задачи: часови	1	
		17.3.	Домашно учење - задачи	1	
18.	Услови за потпис				
19.	Начин на оценување		Комбинирано (усно и писмено)		
	19.1.	Тестови: бодови	40		
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	30		
	19.3.	Завршен испит: бодови	30		
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)
			51 x до 60 бода		6 (шест) (E)
			61 x до 70 бода		7 (седум) (D)
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација и евалуација од студенти		
22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач
1.	Михајло Лахтов, Жанета Трајкоска	Прирачник за медиумска писменост за млади, за медиуми и за граѓански организации	Висока школа за новинарство и за односи со јавноста	2018	

	2.	Кирил Барбареев Трајче Стојанов Даниела Коцева Јадранка Рунчева	ПРИРАЧНИК МЕДИУМСКА ПЕДАГОГИЈА	Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип	2024
	3.				
	4.				
	Дополнителна литература				
22.2.	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	1.	Конвенција за заштита на правата на децата			
	2.				
	3.				

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Педагошка комуникација			
2.	Код	4FO104626			
3.	Студиска програма	Историја – наставна насока			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	година	2026/ 27	семестар	VIII
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4ЕКТС			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Снежана Мирасчиева			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Предуслови за полагање на предметот се минимум 42 бодови од сите предвидени предиспитни активности за пријавување и полагање на завршниот испит			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<ul style="list-style-type: none"> знаење на значењето на комуникацијата и нејзините теориски основи, знаење и разбирање на поимот и структурата на комуникацискиот процес, знаење и способност за препознавање на разни видови комуникација, знаење и способност за примена на разни средства на комуникацијата како и способност за разликување на нивоата на комуникациска согласност знаење и разбирање на суштината на педагошката комуникација, знаење и разбирање на функциите и факторите за успешна педагошка комуникација, 			

		<ul style="list-style-type: none"> • способност и вештини за ефективно комуницирање; способност за примена на стратегии за ефективна комуникација во паралелката односно воспитно-образовната група; • способност за анализа и евалуација на квалитетот на комуникацијата; • способност за примена на стратегии за подобрување на комуникацијата во паралелката односно воспитно-образовната група.
12.	<p>Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје</p>	<p>Прв дел Комуникацијата како феномен</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Значење на комуникацијата ➤ Теориски основи (Социолошко-културни теории на комуникацијата, Кибернетски теории на комуникацијата, Психолошки теории на комуникацијата, Дидактички теории на комуникацијата). ➤ Поим и структура на комуникацијата ➤ Видови на комуникација ➤ Средства за комуникација ➤ Нивоа на комуникациска согласност <p>Очекувани резултати: знаење за значењето на комуникацијата и нејзините теориски основи, знаење и разбирање на поимот и структурата на комуникацискиот процес, знаење и способност за препознавање на разни видови комуникација, знаење и способност за примена на разни средства на комуникацијата како и способност за разликување на нивоата на комуникациска согласност</p> <p>Втор дел Педагошка комуникација</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Поим и димензии на педагошката комуникација ➤ Функции на педагошката комуникација ➤ Комуникацијата во воспитно-образовниот процес ➤ Фактори за успешна педагошка комуникација (Наставникот/ воспитувачот - фактор за успешна комуникација, Ученикот е фактор за успешна комуникација, Родителите - фактор за успешна комуникација, Емпатиска и интеракциска поврзаност, Мотивацијата и комуникацијата, Комуникацијата и дидактичкото обликување на воспитно-образовниот процес) ➤ Развивање на културата на педагошка комуникација. Комуникациски компетенции. Бариери и конфликти ➤ Карактеристики на ефикасна педагошка комуникација. Градење ефективна педагошка комуникација <p>Очекувани резултати: знаење и разбирање на суштината на педагошката комуникација, знаење и разбирање на функциите, знаење и разбирање на факторите за успешна педагошка комуникација, способност и вештини за ефективно комуницирање; способност за примена на стратегии за ефективна комуникација во паралелката односно воспитно-</p>

		образовната група; способност за анализа и евалуација на квалитетот на комуникацијата; способност за примена на стратегии за подобрување на комуникацијата во паралелката односно воспитно-образовната група.				
13	Заемна поврзаност на предметите					
14	Детален опис на наставните и работните методи за предметот		Предавања, вежби, семинари, проблемско учење, дебати, дискусии, есеи, посета и следење на наставата во основните училишта со писмен протокол за следење на настава, проектна задача (индивидуална, групна и тимска) метод на работа со текст; метод на пишување; метод на илустративни работи, метод на демонстрација, метод на симулација.			
15	Вкупен расположив фонд на време		4ЕКТС x 30 часа=120 часови			
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	(15 недели x 2 часа = 30 часа)		
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	(15 недели x 1 час = 15 часа)		
		16.3	Пракса: часови	15		
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30		
		17.2.	Самостојни задачи: часови	15		
		17.3.	Домашно учење - задачи	15		
18	Услови за потпис		Положени двата колоквиуми, минимум 42 бодови од сите предвидени активности за пријавување и полагање на завршниот испит			
19.	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови		40 + 20 од присуство (16.1. и 16.2.		
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови		10		
	19.3.	Завршен испит: бодови		30		
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
21	Метод на следење на квалитетот на наставата		Придружна евалуација и самоевалуација			
22.	Литература					
	22 .1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	С.Мирасчиева	Педагошка комуникација	Штип: Универзитет „Гоце Делчев“ http://e-lib.ugd.edu.mk/1105	2022
		2.				
3.						

		Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
22	.2.	1.	Z Tomić	Komunikologija	Beograd:Čigoja	2003
		2.	G.J.Galanes/K.Adam s	Effective group discussion- theory and practice	NY,10020 McGraw-Hill	2007
		3.				

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Докимологија			
2.	Код	4FO104726			
3.	Студиска програма	Историја – наставна насока			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	година	2026/27	семестар	VIII
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4ЕКТС			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Снежана Мирасчиева			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Предуслови за полагање на предметот се минимум 42 бодови од сите предвидени предиспитни активности за пријавување и полагање на завршниот испит			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<ul style="list-style-type: none"> • способност за научно следење и проучување на воспитно-образовниот процес од аспект на видови, модели, техники и средства на вреднување на ефектите и постигањата на учениците и децата • способност за примена на разни облици и методи на проверување • знаење и способност за примена на критериуми и стандарди за оценување • способност за изработка на инструменти за следење и оценување • способност за самооценување 			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<ul style="list-style-type: none"> • Докимологијата како наука (настанок, развој и поимска определба), основни докимолошки поими. Нови парадигми во оценувањето како сегмент на квалитетното образование. Постапки за вреднување на ефектите во наставата. 			

		<p>Очекувани резултати: способност за научно следење и проучување на воспитно-образовниот процес од аспект на видови, модели, техники и средства на вреднување на ефектите и постигањата на учениците и децата</p> <ul style="list-style-type: none"> • Оценувањето во воспитно-образовниот процес. Развојот на функциите и формите на оценување. Проблеми на субјективно оценување. Принципи на оценување. Методи на проверување и оценување. Видови проверувања. Целите и задачите како основа на утврдување на нивото на успешност. Видови оценување (формативно, сумативно, нумеричко, описно). <p>Очекувани резултати: способност за примена на разни облици и методи на проверување, способност за изработка на инструменти за следење, проверување и оценување,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Критериуми и стандарди за оценување. <p>Очекувани резултати: знаење и способност за примена на критериуми и стандарди за оценување, способност за самооценување</p>		
13	Заемна поврзаност на предметите			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот		Предавања, вежби, семинари, проблемско учење, дебати, дискусии, есеи, посета и следење на наставата во основните училишта со писмен протокол за следење на настава, проектна задача (индивидуална, групна и тимска) метод на работа со текст; метод на пишување; метод на илустративни работи, метод на демонстрација, метод на симулација.	
15	Вкупен расположив фонд на време		4ЕКТС x 30 часа=120 часови	
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	(15 недели x 2 часа = 30 часа)
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	(15 недели x 1 час = 15 часа)
		16.3	Пракса: часови	15
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30
		17.2.	Самостојни задачи: часови	15
		17.3.	Домашно учење - задачи	15
18	Услови за потпис		Положени двата колоквиуми, минимум 42 бодови од сите предвидени активности за пријавување и полагање на завршниот испит	
19.	Начин на оценување			
	1 9. 1.	Тестови: бодови		40 + 20 од присуство (16.1. и 16.2.
	1 9. 2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови		10
	1 9. 3.	Завршен испит: бодови		30
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)

		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)	
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)	
21	Метод на следење на квалитетот на наставата	Придружна евалвација и самоевалвација		
22.	Литература			
	Задолжителна литература			
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач
	1.	К.Попоски	Училишна докимологија	Скопје: Китано
	2.	G.Gojkov	Dokimologija	VŠSSOV “Mihailo Palov” - Vršac
	3.	БРО	Критериуми за оценување на постигањата на учениците	https://bro.gov.mk/wp-content/uploads/2019/11/Kriteriumi_za_ocenuvanje.pdf
		БРО	Водич за самоевалуација на училиштето	https://bro.gov.mk/wp-content/uploads/2024/09/Водич-за-самоевалуација-на-училиштето-МК-2.pdf
	Дополнителна литература			
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач
	1.	P.L.Rieman/J.O krasinski	Creating your teaching portfolio	Mc Graw- Hill
	2.	К.Попоски	Успешен наставник-самооценување и оценување	Просветен работник
	3.	МТСП	Правилник за начинот на спроведување на годишното интервју и оценувањето како и формата и содржината на извештајот за годишното интервју и на образецот за оценување на давателите на јавни услуги во јавните установи за деца	https://bro.gov.mk/wp-content/uploads/2024/pravilnicidetska/polugodisno/2016.pdf

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии	
1.	Наслов на наставниот предмет	Македонските градови во XIX и XX век	
2.	Код	4FO100526	
3.	Студиска програма	Историја – наставна насока	

4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	година	2026/27	семестар	VIII
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4ЕКТС			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Верица Јосимовска			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Предуслови за полагање на предметот се минимум 42 бодови од сите предвидени предиспитни активности за пријавување и полагање на завршниот испит			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>Да се запознаваат низ историски контекст, со посебн осврт на развојот, материјалната и духовната култура на македонските градови и населението во нив во XIX и првата половина на XX век</p> <p>Очекувани резултати:</p> <p>Подобро разбирање на развојот на македонските градови: запознавање со нивната историја, развој, значајните настани и промени што ги обликувале градовите низ времето.</p> <p>Слика за материјалната култура: запознавање со архитектурата, уметноста, занаетчиството, обичаите и другите материјални аспекти што ги одразуваат традициите и економските услови во одредени периоди.</p> <p>Духовната култура: разбирање на религиозните, образовните, културните и уметничките аспекти што ја карактеризираат духовната сфера на населението во македонските градови.</p> <p>Историски контекст: согледување како историските настани, политички промени, социјални трансформации и влијанијата на надворешните фактори (како Османлиската империја, Балканските војни, првата светска војна) влијаеле на развојот на градовите и нивната култура.</p> <p>Посебен осврт на XIX и првата половина на XX век: појаснување на значајните настани и процеси во овој период, како осамостојувањето, националниот препород, индустријализацијата, модернизацијата и нивното влијание врз градовите и населението.</p> <p>Критичко и аналитичко мислење: развивање на способноста за анализирање на историските извори и културните феномени, како и врзување на историските настани со сегашноста.</p>			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Содржини преку кои ќе се реализира предметот: градската средина во 19 век и почеток на 20 век, изглед и архитектура; општествени и стопански одлики, занаетчиство, трговија; културно-просветни центри; цркви и духовен живот во градовите; чаршијата; миграционите движења и промените во етничкиот состав; здравствено социјални прилики во градовите; сообраќајни врски.			

		<p>Резултатите од учењето би биле: Учениците ќе имаат широки и длабоки познавања за различните аспекти на градската средина и нејзиниот развој. Тие ќе можат да ги опишат и анализираат појавата и развојот на градовите, нивниот изглед, архитектура и општествени и стопански одлики. Ќе разбираат како функционираат занаетчиството, трговијата и културно-просветните центри, како и улогата на црквите и духовниот живот во градовите. Тие ќе имаат знаења за тоа како чаршијата функционира, како миграционите движења влијаат на етничкиот состав и како се менуваат со времето. Ќе разбираат здравствено-социјалните прилики во градовите и како сообраќајните врски ги поврзуваат различните делови на градот и регионот. Општо, резултатите од учењето ќе вклучуваат способност за анализа на историските и современите промени во градската средина, како и за разбирање на факторите што ја обликуваат градската култура и општество. Ова ќе им овозможи да развијат социјална свест, критичко мислење и одговорност кон заштитата и унапредувањето на градската средина.</p>		
13	Заемна поврзаност на предметите	Македонија во рамките на Османлиската империја, Преродбата и културните процеси во 19 и 20 век во Македонија		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Предавања, вежби, семинари, проблемско учење, дебати, дискусии, есеи, посета на културни знаменитости и градби, проектна задача (индивидуална, групна и тимска) метод на работа со текст; метод на пишување; метод на илустративни работи, метод на демонстрација, метод на симулација.		
15	Вкупен расположив фонд на време	4ЕКТС x 30 часа=120 часови		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	(15 недели x 2 часа = 30 часа)
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	(15 недели x 1 час = 15 часа)
		16.3.	Пракса: часови	15
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30
		17.2.	Самостојни задачи: часови	15
		17.3.	Домашно учење - задачи	15
18	Услови за потпис	Положени двата колоквиуми, минимум 42 бодови од сите предвидени активности за пријавување и полагање на завршниот испит		
19.	Начин на оценување			
	19.1.	Тестови: бодови	40 + 20 од присуство (16.1. и 16.2.	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	10	
	19.3.	Завршен испит: бодови	30	
20.			до 50 бода	5 (пет) (F)

	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	51 x до 60 бода	6 (шест) (E)	
		61 x до 70 бода	7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)	
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)	
21	Метод на следење на квалитетот на наставата	Придружна евалвација и самоевалвација		
22.	Литература			
	Задолжителна литература			
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач
	1.	Група автори	Историја на македонскиот народ, том 4	ИНИ, Скопје
	2.	Борис Чипан	Македонските градови во XIX век	МАНУ, Скопје
	3.	Илија Ацески, Наум Матиров	Развојот на урбаните центри во Република Македонија	Белград
	Дополнителна литература			
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач
	1.	Михаило Апостолски	Етничките промени во Македонија во XX век	Скопје
	2.	Верица Јосимовска	Епидемиите во Вардарскиот дел на Македонија и борбата со нив за време на војните(1912-1918)	2 Август, Штип
	3.	Костадин Кајдамов	Имињата на градовите во Република Македонија : (од антиката до денес). I	Дојран

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии
1.	Наслов на наставниот предмет	Етика во образованието
2.	Код	4FO105726
3.	Студиска програма	Историја наставна насока

4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за образовни науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	година	2026/2027	семестар	VIII
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	4			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	проф. д-р Трајче Стојанов			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик, англиски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>Цели на предметната програма (компетенции):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Студентите стекнуваат основни знаења од етичките учења и концепти низ историјата на етиката; - Се сензибилизираат за етичките проблеми на современото живеење; - Познавање и уважување на развојот на моралот кај личноста – од хетерономен кон автономен; - Градење на етички лик како иден наставник/воспитувач; - Познавање и примена на основните етички образовни стандарди, норми и кодекси; - Чувствителност/отвореност за луѓе и социјални околности, различности во култура, пол, етнос, вера, нација...; - Компетенции за интеркултурна интеграција, подготвеност за работа во мултикултурни средини; - Самостојност, (само)критичност, (само)проценување, (само)евалвација и залагање за квалитет; - Способност за комуникација, соработка/тимска работа; - Иницијативност/амбициозност, вреднување на постојаното лично унапредување и стручното оспособување, како дел од современата работна етика; - Градење на соодветен етички однос кон природата и био-диверзитетот - Интериоризација на етички вредности и умешност за нивна примена/пренесување на нивните воспитаници. 			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<p>Содржина на предметната програма:</p> <p>Систематски дел:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. определба на етиката; 2. етика и морал; 3. основни етички категории; 			

		<p>4. гранки на етиката: теориска и практична етика; 5. деонтолошка и консеквенционалистичка етика; Историски дел: 6. неколку најзначајни етички учења низ историјата: Сократ, Платон, Аристотел, П. Абелар, Кант. Практична етика: 7. професионална етика: спецификите на професијата; посебни вредности и норми во посебните професии; 8. работна етика: трудот како вредност, работни должности; 9. политичка етика: заедница, полис, демос. 10. социјална етика: политичка заедница, човекови права, партиципативност и активен граѓанин, заеднички и семејни вредности, мултикултурализам и интеркултурализам, мултикултурно и интегрирано општество, интеркултурализмот како социјална вредност на денешницата, интеркултурна интеграција како една од клучните цели во нашиот образовен систем; 11. биоетика: еколошка етика и етика на здравјето; Педагошка етика/Етика во образованието; 12. норми во педагошката етика, етика во педагошките истражувања; моралниот лик на наставникот, етички кодекс во образованието, етичката релација: наставник-ученик; создавање на мултикултурни компетенции и мултикултурен наставник преку градење на интегрирано образование како една од најважните социјални етички доблести во Македонија.</p>		
13	Заемна поврзаност на предметите	/		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	<p>Методи на учење: Предавања Презентации Семинари на теми од вон-наставни, актуелни содржини Анализа на текст/филм/театар/книжевни творби и сл. Дебата и дискусија Анализа на етички проблем/проблемско учење Индивидуални задачи (домашни работи, самостојни презентации и сл.) Самостојно истражување (интернет, библиографија, библиотека, медиуми и сл.)</p>		
15	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30 часа
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15 часа
		16.3	Пракса: часови	/
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30 часа
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30 часа
		17.3.	Домашно учење - задачи	15 часа

18	Услови за потпис					
19.	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови			40 бодови	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови			30 бодови	
	19.3.	Завршен испит: бодови			30 бодови	
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
21	Метод на следење на квалитетот на наставата		<p>Придружна евалуација на студентите и самоевалуација</p> <p>Познавање на содржината на предметот (преку двата писмени колоквиуми). Увид во оралните, реторички вештини, ниво на усвоен категоријален апарат и увид во комуникациските и способностите за аргументација, како и способност за елаборација на проблем и анализа (преку усниот дел од испитот</p> <p>– приказ на прочитано дело, преку дебатите и дискусиите, самостојните презентации и сл.) Увид во нивото на писмено изразување и литературни вештини (преку семинарските, есеите и домашните задачи). Активност и ниво на интерес (преку присуство, истражување на интернет извори, прибирање на библиографија и сл.). Способност за поставување на проблем, негова елаборација и аргументација (низ есеите, компарација на етичките учења и анализите на текст/филм/театар/книжевни дела и сл.)</p>			
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Ф., Мухиќ, З., Жоглев	Мислење во акција (универзитетски учебник)	Универзитет	Мислење во акција (универзитетски учебник)
		2.	К., Темков	Етика	Епоха, Скопје	2000
		3.	Maxwell, Bruce	Professional Ethics Education: Studies in Compassionate	Springer publications	2008
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Алистер Мекингаер	Кратка историја на етиката	Аз-Буки, Скопје	2002

		2.	Имануел Кант	Критика на практичниот ум	Епоха, Скопје	1998
		3.	Џ. С. Мил	Утилитаризам	Дигитпрес, Скопје	2015